

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

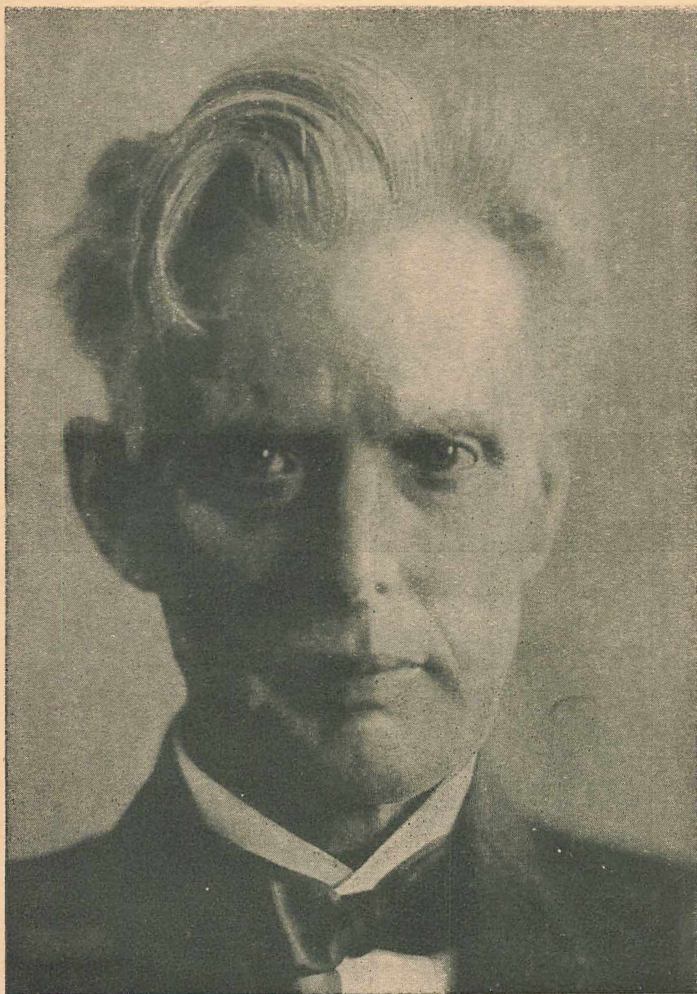
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OLFERT JESPERSEN

O P L E V E L S E R

MED TEGNINGER AF GERDA PLOUG-SARP
OG MELODIER AF OLFERT JESPERSEN

OPLEVELSER

OLFERT JESPERSEN

OPLEVELSER

Svend Jespersen : Portrætbuste.

OLFERT JESPERSENS FORLAG
ABILDGAARDSGADE 3
KØBENHAVN. Ø · MCMXXX

TEGNINGER AF GERDA PLOUG-SARF

TRYKT I DET HOFFENBERGSKE ETABL.

F O R O R D

MANGE tusinde Mennesker har gennem de sidste 40-50 Aar tilklappet Olfert Jespersen Bifald og Anerkendelse for hans musikalske Arbejde; de fleste medens Kelneren raabte: „Straks Herre“; enkelte med Begejstring saalænge Skummet i deres Ølglas holdt sig, og kun ganske faa med den Forstaaelse, som er det eneste værdifulde for en Kunstner. Thi i Virkeligheden er den grove og larmende Hyldest en altfor usikker Grund, og Trygheden findes kun mellem de enkelte, ligesindede.

En Mand med saa stor Popularitet som Olfert Jespersen bliver i Folkebevidstheden sat paa en Piedestal, som nok kan røres, men ikke flyttes. Manden selv bliver ligesom Hesten hos Platon et Begreb, et Idol: „Naa, der har vi Olfert, det er godt, vil De saa bringe mig 5 Stykker med forskelligt og en Pilsner fra Fad.“ —

Dette er til at fortvivle over. Ved I da ikke, at den lille Mand, som nu steg op paa Tribunen, er et Menneske, der lever sit eget indre Liv paa et Plan højt hævet over det, hvor I drikker Jeres Øl og spilder Bærmen ned ad de nystøgne Bukseben? Se rigtigt paa ham: aabne fritskuende Øjne, rene som en utæmmet Falks, store og spørgende som et klogt Barns. Men dette er noget ydre; vi maa se at komme indenfor. Prøv ham. — Tag og spørg ham, om han vil sælge en halv Parcel af sin Hæderlighed for en Million Kroner i klingende Mønt. Eller hvisk ham et Par Slibrigheder i Øret, og lad os se, hvordan han reagerer! I kan ogsaa begynde lidt smaat at tale ilde om hans Kolleger og Medarbejdere. Hvad saa? Ja, I lagde vel nok Mærke til, at han smilte haanligt til Millionen, og at Slibrighederne blev til klare Perler; de bagtaleriske Ord mødte han med et forundret Blik, der ikke spurgte: Er det sandt? men derimod: Hvem er Du, og hvad er Du for en tarvelig Fyr?

Dette rene, varmhjertede, hjælpsomme, friske og morsomme Menneske gaar igennem Løgn, Slam, Usselhed og Bedrageri uden at tage den mindste Skade paa sin Sjæl.

Han sprang ud i Smaagaderne i Nyboder, saa sig for og saa sig frem i en bestandig ivrig og levende Trang til at røre sig, tumle, høre, se og lære til den yderste Grænse af sine legemligt svage men aandeligt brændende Kræfter. Han blev kastet rundt i det underligste Virvar, snart paa Hovedet, snart paa Benene, men altid levende som en Reje og leende som en Tornskade, selv om Tornene rev ham tilblods.

Men det store Publikum kunde jo ikke vide noget om alt dette, og Musiksnobberne saa kun paa ham med et nedladende Blik og kunde umuligt tænke sig, at en Musiker paa 2det Plan kunde faa større Betydning end den stuelærde Professor og Kontrapunktiker paa første.

Men her er vi ved et evigt ufremkommeligt Punkt.

Er en Mand først anbragt — oppe eller nede — saa er Begrebet ikke til at rokke.

Men nu faar Olfert Jespersen som Personlighed, som Menneske og som Fremtoning i det hele sin velfortjente Løn.

Han har selv sørget derfor, han skylder ingen noget, og han har altid været for stolt til at bede nogen om noget. Han har nu paa sit lange Smertensleje skrevet en Bog, som vil blive læst af ethvert Menneske, der har blot den ringeste Føling med alt det æventyrlige, som rører sig paa Teatrenes Brædder, bag Kulisserne, paa Tribunerne, i de dybe Kældere og i de høje Sale. Man vil le og græde og sende ham Tak for hans lyse Humør, hans menneskelige Finfølelse og hans selvfølgelige Naturalighed og Hjertensgodhed.

Enkelt Oplevelser synes helt utrolige — saaledes Tildragelsen med den fornemme svenske Herre i Göteborg — men jeg ved, det passer, og ifald Olfert Jespersen fortæller mig, at der nu findes levende Menneskeædere i zoologisk Have, saa tror jeg ham, skøndt jeg ved, han ikke forlanger, jeg skal tro ham før han har lagt Beviserne klart frem for mig.

Hans Bog er frisk som en Kilde, og den er sandfærdig som rustfrit Staal.

Kjøbenhavn i Marts 1930.

Sam Nilsen

OUVERTURE

LIVETS Skønhed er saa overvældende, at vi muligt derfor kan føle os ganske uberørte og fuldkomment glemme at nyde og svælge i dets Vidunderlighed.

Vi ser det ikke, før vi maa erkende, at Afskeden med Livet ikke kan være fjern — hvad den jo aldrig er, men slet ikke naar vi nærmer os Støvets Aar med Kæmpeskridt.

Jeg er naet til den Station, hvor Tilbageblikket melder sig, og hvor jeg spørger mig selv: hvad fik du saa udrettet, medens du var det Mirakel, som hedder Livet, og som er det største af alle Mirakler?

Jeg ser mig selv som et lille Pjus af en Nybodersdreng, der lige saa godt kunde have ladet være med at blive født, hvis ikke Hr. *Hans Peter Jespersen* og Jomfru *Caroline Tønnesen* rent tilfældig var mødtes ved en Aftenunderholdning med et lille Bal — havde danset sammen — forelsket sig — holdt Bryllup og var blevet Mand og Kone.

I Valget af mine Forældre kunde jeg nu ikke have været heldigere. Som Mennesker var min Mor og Far de største jeg kendte, og som ubemidlede Smaakaarsfolk, de mindste, men de var rent ud herlige.

En stor Handling, der her kun synes meget lille, udførte min Far da *Richard Beber* i Gothersgade, i 1870 opfandt »Tryllefløjten« af Blik, som alle Drengene i hele København syntes at blæse paa. Fløjten kostede 8 Skilling, men Byens Blikkenslagere mødte jo straks op som Konkurrenter med en Blikfløjte til 4 Skilling.

Nu var det mit Livs højeste Ønske at faa en Tryllefløjte, men en af de ægte. Jeg havde hørt Drengene blæse paa begge Slags, og jeg var ganske klar over, at den falske af Blikkenslagernes kun vilde berede mig Sorg, fordi den ikke kunde frembringe Musik, som for mig var alt.

Med den højeste Spænding ventede jeg paa, hvad min Far vilde svare. Han havde lovet mig at tænke over det, men hvis han nu tilbød mig en Fløjte til 4 Skilling, vilde jeg synes, at mit Liv intet var værd — saa inderligt ønskede jeg at faa en ægte Tryllefløjte.

— Ja, min Dreng, sagde Far, du skal paa Lørdag faa en Fløjte til 4 Skilling.

— Aa, nej, Far — ikke saadan én! svarede jeg, mens Taarerne trængte sig paa og hele mit Legeme smertede af Angst for, at Far ikke havde Raad til mere.

— Ja, ja, da — saa maa vi jo se, om vi kan overkomme at købe en af de rigtige til 8 Skilling! udbrød min Far.

Ingen Fødselsdag, ingen Juleaften — intet har nogen Sinde fyldt mig med en lignende Spænding som i de Dage, jeg haabede paa, at min Far fik Raad til at købe den ægte Tryllefløjte. Min Lykke var derfor aldeles ubeskrivelig, da Far om Lørdagen opfyldte mit Livs højeste Ønske — tog mig ind til sig, klappede mig paa Kinderne, og, mens jeg sad paa hans Knæ, lagde det saa hedt eftertragede lille Musikinstrument i mine Hænder.

Han var dog Jordens dejligste Far.

Jeg omfavnede Tryllefløjten — mit Instinkt sagde mig, at jeg ved Hjælp af den kunde fremtrylle alle de Melodier, som blev sunget i vort Hjem. Og saadan skete det. Jeg kunde straks spille: »I Danmark er jeg født« — »Kong Christian« — »Holmens faste Stok« — o. s. v. i det uendelige.

Min Far var uhyre glad og stolt over Resultatet. Han troede, det var en Kunst — hvad det slet ikke var — og de Drengene, som ikke kunde frembringe en eneste Vellyd paa deres ægte Tryllefløjte, blev først vrede og vilde prygle mig, men hurtigt blev vi gode Kammerater alle sammen, og jeg var fremtidig Spillemanden i alt hvad vi havde for af Leg og andre Sammenkomster.

Nogle Aar efter blev min Tryllefløjte erstattet af en rigtig Orkesterfløjte af Ibenholt med mange Sølvklapper. Dette ret kostbare Instrument fik jeg forærende af den homøopatiske Læge *Siemsen*, der forsøgte at gøre mig rask, hvilket desværre ikke lykkedes. Til den Kur, *Siemsen* foreskrev, hørte bl. a. at jeg ikke maatte faa Kartoffler, som var min Yndlingsspise.

Med Vemod mindes jeg, at min elskelige Mor en Juleaften forbrød sig over for Lægens strenge Ordre. Med Taarer i sine Øjne lagde min Mor ganske stille to Kartoffler hen paa min Tallerken.

Jeg spiste denne vidunderlige Julegave næsten utænkeligt langsomt og i ganske smaa Stykker, som om jeg var en Kanariefugl, for saa længe som muligt at bevare den herlige forbudte Frugt, der smagte som Himmerigsmundfulde.

Senere kom jeg paa Kommunehospitalet, hvor den fortræffelige Forplejning og ypperlige Kost ikke banlyste Kartofflen, men snarere satte den i Højsædet, og jeg fik allerede i min Barnealder Øjnene aabne for den triste Sandhed, at de Lærde kan være uenige.

— — —

Det var imidlertid Tryllefløjten, der gjorde mig til Musiker i det beskedne Format, som jeg aldrig har forsøgt at sprænge.

I spredte Træk fortæller jeg nu her lidt af mine Oplevelser, dels fra min Barndom og Ungdom herhjemme og i Udlandet, dels fra mine mange Aars Samarbejde med vore betydeligste Revy- og Viseforfattere samt fra mine 26 skønne og uforglemmelige Sæsoner i Zoologisk Have under Direktørerne *Hofmann-Bang*, *Julius Schiøtt* og *Waldemar Dreyer*.

— — —

Paa min Væg hænger et Billede af min Mor som lille Pige, siddende i en Sofa i Nyboderstuen hvor hun fødtes. Billedet er malet af en Malersvend, der sang under Arbejdet saa det rungede. Han elskede Børn, og efter Fyraften, eller i sine Fritimer var det hans Glæde at male det Barn, der havde fanget hans Interesse. Der stak vel nok en hel Del af en Kunstner i ham, og maaske malede han de smaa Barneportrætter for at dokumentere, at han kunde mere end at male Loft og Stakit, selv om han intet havde lært, men straks efter sin Konfirmation kom i Haandværkerlære for saa hurtig som muligt at kunne være til Støtte for sine Forældre og Søkende.

Til Glæde for min Mor skildrede jeg denne livsglade Malersvend, efter min Opfattelse af ham, i en lille Melodi og følgende Smaavers:

Malervise.

The image shows a musical score for a piece titled 'Malervise'. It consists of three systems of music. The first system is for the vocal line, starting with the tempo marking 'Allegretto' and the instruction 'Sang'. The second system is for the piano accompaniment, featuring a 'ritard' (ritardando) and 'dolce' (dolce) marking. The third system continues the piano accompaniment with 'Moderato espressivo' and 'rit.' markings, ending with 'D.C. al fine'.

Jeg stryger et Loft, jeg maler en Væg,
og synger dertil saa det runger,
lidt Farve jeg faar i Ansigt og Skæg
og lidt gaar der i mine Lunger,
men altid jeg straal'er i Perlehumør —
en Maler kan selv give Livet Kulør,
for naar Farverne er røde og hvide og grønne,
og naar man har Lyseblaat —
hvorf'or saa male Graat.

Jeg bliver bestilt, at male det lyst
og pynte de Nygiftes Rede.
Jeg synger min Sang, mens dybt i mit Bryst
jeg føler en længselsfuld Glæde:
to trofaste Øjne har lovet mig alt,
en Fremtid saa lys — aa, saa lys har jeg mal't,
for naar Farverne er røde og hvide og grønne,
og naar man har Lyseblaat —
hvorf'or saa male Graat.

Er Dagen forbi og Fyraften naaet
saa gaar jeg min Kærest i Møde,
al Træthed er væk saa snart jeg har faaet
et Kys af to Læber saa søde.
Vi taler om Bryllup — vi skæmter, vi ler,
vi taler om — aa, ja, om alt andet mer',
for naar Farverne er røde og hvide og grønne,
og naar man har Lyseblaat —
hvorfor saa male Graat.

— — —

Malersvendens Livssyn var i skøn Harmoni med Tonen, der herskede i mit Barndomshjem, og Skæbnen bestemte, at min Tilværelse og Eksistens blev et Arbejde i denne Aand, som er ukrænkelig.

Kun et Hav af Ondskab evner for en Stund at skjule Livets Skønhed, som er en kostelig Gave blot i dette ene: at være til og aande sammen med Allivet i Moder Naturs ufattelige store og rige Verden.

Charlottenlund, i Marts 1930.

OLFERT JESPERSEN

DEN GAMLE VOLD

BILLEDHUGGEREN *Svend Jespersen*, min Brodersøn, var ung Elev paa Charlottenborg under Professor *Utzon-Frank*, da han bad mig om at »sidde« for sig, hvad jeg naturligvis ikke vilde nægte.

Han udførte nu en Buste af mig og havde det Held, at den blev købt til Statens Museum for Kunst.

Jeg maatte da vise min Nevø den Ære, at tage ud og se paa hans Arbejde, som var en kunstnerisk Succes for ham, og jeg havde planlagt det saaledes, at jeg fra Kunstmuseet vilde gaa langs Sølvgades Kaserne og Boulevardbanen til Østerbros Station og køre hjem med Toget.

Ved Hjørnet af Stokhusgade var det, som en usynlig Magt standsede min Fod. Jeg stod stille. Ved dette Hjørne drejede jeg om hver Nat naar jeg, i Barnealderen, kom fra den »Kunstanstalt« hvor jeg gøggede som »Vidunderbarn«.

I Stedet for som nu ved Jernbaneskiner, endte Stokhusgade den Gang ved den gamle Vold, og nedenfor denne gik Rebslageren, som havde en Læredreng, der altid var sulten, og som vi Nybodersdrenge derfor gerne overlod et Stykke af vores spartanske Skolemad, naar ikke Naturen altfor stærkt krævede, at vi spiste det hele selv.

Rebslageren kunde ikke fordrage os, naar vi legede »Røvere«, og de af os, der som »Røver« trillede ned af Volden og ind paa hans Bane, var sikker paa en Omgang af en beget Ende Tov. Legede vi derimod »Soldater«, saa var vi i Kridthuset hos ham, der var meget stolt af sin Soldatertid og bar sit Fotografi som Gardist hos sig. Mere end en Gang havde vi Drenge set dette Billed, som han altid gerne fremviste.

Der var Disciplin i Rækkerne, naar Nybodersdrene kom som et helt Regiment oppe paa Volden. De fleste af os gik paa bare Ben eller med hullede Træsko, men vi var allesammen udstyrede med en »Kongehat«, lavet af Avispapir, et Bælte af Sejlgarn og en Kæp som Sabel. I Spidsen gik Orkestret, og jeg gik allerforrest, fordi jeg var den eneste af hele »Hæren«, som kunde spille »rigtige Stykker« paa Fløjte, og efter mig fulgte Trommeslagere, der slog »Ruf« og »Hvirvler« paa gamle Blikspande.

Det var som »Regimentsmusiker« paa den gamle Vold, at jeg oplevede et af de Eventyr, som Digterne kan faa saa meget ud af i en Bog.

— — —

Vi havde været paa Volden det meste af Dagen og var nu for Hjemgaende. Der var forskellige Bakker, vi kunde gaa ned ad, og da vi kom fra Østerport, var det besluttet, at vi skulde følge Bakken, som førte os lige ind i Nyboder for Enden af Hjertensfrydsgade, hvor jeg forøvrigt er født.

Kommandoen lød paa, at vi skulde spille under hele Hjemmarchen. Det var lige drøjt nok, og Trommeslagerne vekslede et Blik med mig, der skulde sige saa meget som, at naar vi traadte af, saa skulde den kommanderende »Officer« have nogle Klø.

Men vi kom ikke til at træde ordentlig af den Dag. Der kom en Mand med en Slæde — nej, en Dame med en Vogn i Vejen!

Midt i tjim, tjim — Holmens faste Stok — tjim, tjim, tju — faar vi Øje paa en fin Karet. Vognen kørte i Skridt og saa langsomt, at den fulgte »Regimentet«. Nu gik vi ned ad Bakken, Vognen var der stadig, og da vi naaede Bakkens Fod, holdt Vognen der og spærrede os Vejen. I samme Nu steg Damen ud og tiltalte os. Vi forstod hvert Ord, hun sagde, men alligevel var vi overbeviste om, at det var en Dame fra et fremmed Land. Saa henvendte Damen sig til mig og spurgte om, hvad jeg hed og hvor jeg boede. Jeg besvarede hendes Spørgsmaal og saa, at hun skrev noget op i en lille Bog. Derpaa talte hun til os alle og sagde: »I er nogle søder Drænge — 'er er til Kager, adieu mes petits.«

Med disse Ord steg Damen til Vogns og kørte bort, uafbrudt hilsende med Haand og Parasol til os allesammen. Saa drejede Vognen om et Hjørne og var borte.

Et Sekund stod vi og maabede, som om vi ventede paa et »Træd af!« Men i næste Øjeblik satte vi i vildt Løb hen til Bageren i Rigens-

gade, hvor vi købte »Wienerbrødre« for de Penge, Damen gav os til Afsked.

— — —
Nogle Dage efter bankede det paa Døren. Far var paa Arbejde, Mor var ved at lave Mad, og jeg laa og skrantede paa Sofaen.

»Kom ind!« raabte Mor, idet hun samtidig gik hen og aabnede Døren. En meget elegant Dame traadte ind, og jeg genkendte hende straks som Damen med det fine Køretøj, hende, der standsede os nedenfor Voldbakken. Hun gik lige løs paa Sagen og fortalte Mor, at hun stod i Begreb med at rejse hjem til sit Fædreland, som var Frankrig, og nu vilde hun spørge, om hun maatte tage mig med og bekoste hele min Opdragelse — særlig vilde hun lade mig studere Musik, som hun var overbevist om, at jeg havde Evner for.

Nu var jeg kun en Purk i 7-Aarsalderen, men da Helbredet var mindre godt, saa var jeg bleven noget gammelklog af den Grund. Adskillige Mennesker har sagt, at det er gaaet af mig senere.

Jeg laa i en apatisk Tilstand og betragtede de to Kvinder: Min egen lille Mor og den høje statelige franske Dame. Blodet var gaaet Mor i Kinderne, og hun sagde i en halvfortørnet Tone:

— Tror Damen, at jeg vil sælge min Dreng eller afstaa ham til nogen Fremmed, saa tager Damen fejl.

Men det var slet ikke Damens Mening. Hun vilde kun gøre alt saa godt for mig, til Glæde for mine Forældre, som jeg altid skulde tilhøre og komme tilbage til efter endt Uddannelse.

Et Øjeblik stod Mor raadvild. Der var noget eventyrligt over det hele. Mor troede fuldt og fast paa, at der var ikke noget saa galt her paa Jorden uden at det dog var godt for noget. For første Gang i sit Liv følte hun maaske en Art Glæde over, at jeg var for svagt et Barn til at sende Udenlands, og det var med Visheden om at jeg blev hos hende, at Mor svarede Damen: »Drengen er altfor skrøbelig til det — han er syg!« Men den fremmede ædelmodige Dame gav ikke fortabt: »Han kan vel blive rask igen,« svarede hun og spurgte om, hvem der var min Læge. Mor besvarede Spørgsmaalet, og Damen tog Afsked med et hjerteligt: »Adieu, og paa Gensyn« til Mor og mig.

Og hermed er Eventyret ude.

Mor erfarede dog senere, at den fremmede Dame, i Aar og Dag, lod høre til mit Befindende hos Lægen.

Jeg kom ikke til Frankrig, men min Mor havde Ret: det var bedst som det var.

Intet Land i hele Verden kunde have erstattet Barndommens rene Lykke i Hjemmet sammen med mine hjertensgode Forældre, Søstre og Brødre, eller blot erstattet én af de mange uforglemmelige Solskinsdage i Leg med Kammeraterne paa den gamle Vold.

M I N F A R

(Snedkervise).

Tempo energico.

O G Høvlen skal hvine ad Brædderne hen:
Rrrr-rritsch! — Rrrr-rritsch!
 og Savsmuld skal pudre den lystige Svend,
 den Snedker som staar ved sin Bænk,
 og Spaaner skal pynte og flette hans Haar —
Rrrr-rritsch! — Rrrr-rritsch!

og kranse hans Værk, mens fra Haanden det gaar
imellem et Pust og et Stænk.
En Snedker han gør ikke ret meget Vrøvl,
undtagen med Hammer, med Sav eller Høvl.
Er Sofa og Skab ramponer't —
saa klarer han det ved sin Bænk — *Rrrr-rritsch!*
med sin Høvl — *Rrrr-rritsch!* — med sin Hammer og Sav,
for Snedkeren — han er poler't!

En Snedker gør Gavn overalt paa vor Jord —
Rrrr-rritsch! — *Rrrr-rritsch!*
han limer en Stol, han finerer et Bord,
han laver Servante og Seng.
Han synger i Hjemmet som Fuglen paa Gren —
Rrrr-rritsch! — *Rrrr-rritsch!*
han laver en Skammel til Bedstemors Ben,
han laver en Vogn til sin Dreng. —
En Snedker forstaar sig paa alle Slags Skruer,
saagar paa de »løse« hos Frøk'ner og Fruer,
og har de ham rædsomt torter't —
han klarer det nemt ved sin Bænk — *Rrrr-rritsch!*
med sin Høvl — *Rrrr-rritsch!* — med sin Hammer og Sav,
for Snedkeren — han er poler't!

En Snedker kan slet ikke tabe sit Mod —
Rrrr-rritsch! — *Rrrr-rritsch!*
er Skæbnen lidt ond — den vil snart blive god,
af Lim er der altid en Klump!
Han smiler til Mutter, naar Brødet er bart —
Rrrr-rritsch! — *Rrrr-rritsch!*
med Styrke i Armen og Hovedet klart,
det gælder at værne hver Stump. —
En Taare kan komme, naar Ingen det ser —
snart kommer vel Arbejde her eller der.
Hvor meget han end har prober't —
han klarer sig stolt ved sin Bænk — *Rrrr-rritsch!*
med sin Høvl — *Rrrr-rritsch!* — med sin Hammer og Sav,
for Snedkeren — han er poler't!

I disse Vers har jeg gjort et svagt Forsøg paa at give et Billed af min prægtige Far, der var Lyriker og Optimist i hver Fiber af sin gode Sjæl.

Min Far var Snedker i Marinen, og som saadan var han bl. a. paa stort Øvelsestogt med Linieskibet »Peder Skram«.

Af min Fars Kolleger erfarede vi, at han var særlig dygtig i sit Fag, og at han var elsket af dem alle. Det sidste kom vel mest af hans charmerende Væsen og bedaarende lyse Humør. Dernæst var han hjertensgod og tjenstvillig, saa der gik Sagn af det. Min Far var nemlig gnistrende begavet, naar det ses i det rette Forhold til, at han intet havde lært og kun gaaet i Friskole, som ikke var meget værd i Midten af forrige Aarhundrede.

Hvad min Fader evnede udover det almindelige var skænket ham i Vuggegave. Søgte en Mand Stilling som Politibetjent, Brandmand eller anden kommunal Ansættelse — altid kom man til min Far, der forfattede en udmærket Ansøgning, som tillige var fuldkommen korrekt i Stil og Ortografi.

Skulde en veltjent Holmensmand hædres, for Eks. i Anledning af et Jubilæum, saa blev min Far den Ordførende. Han kunde holde Tale om ethvert Æmne, og det kunde falde ham ind at improvisere hele Talen paa Vers — en »Kunst«, som han selv sagde, at man overvurderede, for det var langt vanskeligere at holde en god Tale i Prosa sproget end i Rimeri, hvor man forud er sikker paa at gøre Lykke hos Tilhørerne, der, som oftest ikke kan rime, og derfor synes det maa være uhyre svært at gøre det paa staaende Fod, medens det i Virkeligheden er et ret tarveligt Kunststykke. Man skulde helst høre min Far holde Tale for et Brudepar, for en Konfirmant, for dennes Forældre eller for Damerne. Her var min Far uopnaaelig — syntes *jeg* da — og jeg har altid været paa Post for at finde min Fars Lige — hvad jeg virkelig oplevede mange Aar efter hans Død.

Det var i Zoologisk Haves Restaurant i 1900 ved en af Direktør Julius Schjøtts kloge og smukke Foraarsfester for Pressen og andre af Havens mange gode Venner. Ved Bordet var der holdt flere udmærkede Taler.

Nu rejser en af Gæsterne sig, og jeg bliver straks fængslet af hans karakteristiske Apparition, hele Taleform og navnlig af hans lyriske Temperament og Fantasi.

Taleren var Folketingsmand, Journalisten og Forfatteren *A. C. Meyer*. Han talte for Damerne, og naar han betog mig, saa var det fordi jeg igennem hans følsomme Ord og Betoninger syntes at have

min Far lyslevende for mig. For første Gang syntes jeg at møde hans Stemmes hjertelige Klang — næsten hørte ham tale.

Det var en smuk Drøm i vaagen Tilstand, og fra det Øjeblik elskede jeg A. C. Meyer, uden at jeg dog, i de 30 Aar, som er forløbet siden da, har faaet det sagt til ham før nu igennem dette Kapitel.

Efter min Fars Opfattelse skulde jeg imidlertid ikke elske, men hade A. C. Meyer, der var min Fars argeste Modstander, ja, Fjende, hvis man da ikke skal tro, at en renlivet gammeldags Højremand fra 1848 og en Nutids Socialist vilde være lig en og samme Person, nøjagtig som *Celestin* og *Floridor*.

Min Fars Øjne lyste af Begejstring ved Synet af en Officer — nej, over for enhver Militæruniform. Dette er antagelig ikke Tilfælde med A. C. Meyer, men han og min Far var i hvert Fald altid henrykte for Militærmusiken.

Hvor højt min Far satte Krigshelte, forstaar man, naar man hører, at mine Forældres første Søn — som blev mig — skulde hedde *Hans Peter*, ligesom min Far, men da Lægen ved min Fødsel erklærede, at jeg kun havde faa Timer at leve i og derfor straks maatte hjemmedøbes, bestemte min Far, at jeg skulde opkaldes efter to berømte Søhelte og bære de stolte Navne igennem Graven over til deres himmelske Bolig, som en Hilsen fra Jorderig og Nyboder. Dette fandt min Far som en skyldig Honnør over for de to Helte og Admiraler, fordi jeg blev født den 2. April, til hvilken Dato de to Søheltes Berømmelse er uløselig knyttet, ved at de den 2. April 1801 ofrede deres Liv for Fædrelandet i Kamp med Engelskmanden.

Jeg blev nu døbt med den enes Fornavn, *Olfert* (Fischer), og den andens Efternavn, *Willemoes* (Peter). Daaben fandt jo Sted under mine Forældres Taarer over, at jeg skulde dø, men heri vilde jeg ikke tjene Lægen. Jeg levede og hædrede Søhelten med at blive Spillemand paa Fregatten *St. Georg* i »Tivoli« under Admiralen *Thor Jensen*, hvor Bølgerne forøvrigt kunde gaa meget højt til Tider.

Min Far var den mest autoritetstro, lovlydige Borger, som kunde tænkes, og som nævnt, var han Højremand af allerældste Skole. Da vi, i Halvfjerdserne, første Gang hørte »Socialister« blive nævnt, udtalte min Far sig, som om det var en Slags »Røvere«, der huserede paa Fælleden.

Ak, han havde mere Grund til at frygte sine egne — dem, for hvem han bøjede sig i Støvet af Respekt og Disciplin.

Min Fars Tragedie kom over vort lille Hjem som et Jordskælv.

Det hændte ret ofte, at min Far skulde tjenstlige Ærinder i Byen

for Værkstedet paa Holmen. Han havde da »Passérseddel«, som kun gjaldt over Toldboden, men naar han var i Kanter af Hovedstaden, hvorfra han fandt det lettere at gaa tilbage til Marinen over Christianshavn, saa valgte han denne Vej. Han gik forbi Vagten — svingede med Hatten og hilste smilende til Vagtkommandanten, der genhilste lige saa venligt til min Far, som jo var afholdt af alle Holmens Folk.

Og dog gik det galt.

Da min Far en Dag vil benytte denne Adgang — som utallige Gange før — til det afspærrede Territorium og gaar hilsende forbi Vagten, lyder der et tordnende: *Stands!* — Som en lydige Soldat staar min Far stille paa Pletten — vender sig om og ser paa Vagtkommandanten, i hvem han genkendte en ung Mand, der tidligere havde været Læredreng paa samme Værksted, hvor min Far var Svend.

Kommandanten var nybagt, og i sin straalende Uniform saa han ud til at være kommen fra Militærskræderen i denne Stund.

Min Far betragtede ham med Begejstring — hilste dobbelt ærbødigt og udbrød:

— Nej, dog — god Dag, *Christian* — til Lykke, til Lykke! jeg anede ikke, at du havde valgt denne Karrière — til Lykke, min Ven.

— Vil De *straks* gaa tilbage! lød det barskt fra Kommandanten.

— Nej, *Christian*, det mener du ikke — gør du vel?

— Vil De *gaa-til-ba-ge!* kom det militæristisk i Takt, som 1-2-højre, *venstre*, samtidig med at Kommandanten udviste min Far som en Hund.

I dette Øjeblik tabte min stakkels Far Hovedet. Sorgen over at Kommandanten fornægtede ham og lod, som om han aldrig havde set min Far — og nu blive haanet og hundset af denne unge Mand, det tog Ligevægten fra min Far.

— Nej, *Christian*, *du* skal ikke hindre mig i at gaa ind paa Holmen *du véd* hvorfor jeg benytter mig af denne Indgang, sagde min Far, og styrede sin Gang den forbudte Vej.

— Arrestér ham, raabte Vagtkommandanten.

Fire Soldater omringede og greb min Far, som antagelig har gjort nogle ubevidste mekaniske Bevægelser, der har set ud, som om han med »Magt« vilde løsrive sig. —

— — —

Hermed var min Far en knust Mand.

Han slap for Fængselsstraf, men han blev afskediget paa graat Papir.

I Vagtkommandantens Rapport over ham, var han anklaget for »Opsætsighed« og for »med Magt at have forsøgt at trænge sig ind paa Marinens Grund«. —

Min Far blev aldrig glad mere.

Den materielle Skade var vel et meget haardt Slag, uden dog at være det, om var det mest ødelæggende for min Far — Marinen gav jo kun smaa Lønninger — men Sorgen og Græmmelsen over at have mistet sin Virksomhed, der fyldte hans Liv, og som han elskede — det evnede min Far ikke at bære.

En Dag fandt en Politibetjent min Far liggende hjælpeløs paa Gaden. Han blev bragt paa Stationen som »fuld Mand«, men det blev hurtigt opklaret, at han var syg.

Et apoplektisk Slag tog min Fars Liv 50 Aar gammel — eller, det var vel nok saa meget hans tidligere Læredreng, Christian, i sin flunkende nye Uniform, der dræbte min sjældne gode Far.

BARNESKUFFELSE

JO mindre Hjem des større Sammenhold — som Regel. Dette har sin naturlige Forklaring i, at ingen kan fly Sorger og Kvaler af materiel Art, som rammer Hjemmet. Familien vokser derfor tættere sammen i Kærlighed, og det synes som om selv Barnet i Vuggen tilkendegiver sin Forstaaelse af, at Nødens mørke Skyer er draget ind over Hjemmet.

Min Fars Tragedie og Ulykke havde mærket os alle. Vi var Far, Mor og fem Børn. Lejligheden var ét Værelse og Køkken, hvori min Far havde lavet fem Køjer op ad en Langvæg til Børnene. I Lejlighedens eneste lille Værelse blev redt »Seng« til mine Forældre paa en Sofa foran hvilken der blev anbragt hvad Hjemmet ejede af Stole. En Seng havde mine Forældre aldrig ejet.

Hjemmets ældste Barn, min prægtige flittige Søster, havde udpræget Talent for al Syning, og hendes enestaaende Flid blev jo til Gavn for vort Hjem. Hun udviklede sig saa overraskende, at hun som ganske ung Pige blev antaget paa Det kongelige Teater, hvor hun virkede i 51 Aar som Syerske om Dagen og Paaklæderske om Aftenen — lige elsket og afholdt af alle indenfor Teatret.

Min udmærkede Søsters Indsats allerede i Barnealderen, for at støtte Hjemmet, hidsede ogsaa mig op til at finde paa noget, og jeg havde fattet en Plan, som jeg vilde udføre den første Aften mine Forældre gik ud og lod os Børn være alene, efter at vi var gaaet til Køjs og havde faaet vort Godnatkys paa Kind og Pande af Mor og Far.

Dagen havde været en af de mange hvor vi nærmest havde sultet allesammen, og jeg var fast besluttet paa at iværksætte min Plan i

samme Øjeblik mine Forældre var gaaet. Endelig gik de imod Døren. Jeg hørte Laasen blive drejet om, og vi var nu lukket inde — alene hjemme.

Hurtig listede jeg mig i mit Tøj og krøb ud af Vinduet. Jeg var meget lille af Vækst, men jeg slap dog ned paa Stenbroen uden at

slaa mig, og igennem en Bagvej ad Tulipangade — vi boede selv i Meriansgade — smuttede jeg ud til Store Kongensgade og videre til Nyhavn, som var mit Maal.

Jeg havde min Fløjte hos mig, og jeg lyttede nu efter de Beværtninger hvor Munterheden syntes mig størst, og da jeg mente at have fundet den rette, gik jeg derned, opfyldt af det Mod, som er den sikre Følgesvend i navnløs Frygt.

Jeg blev ikke lagt Mærke til, og jeg var ved at opgive alt og gaa lige saa stille som jeg var kommet, men saa siger en ung, rødmusset krøllet Matros:

— Hvad er du for en lille Hertug — hvem vil du tale med?

— Maa jeg spille lidt paa min Fløjte? spurgte jeg frygtsomt.

— Kan *du* spille — lad os høre, min Ven!

Jeg spillede og alle lyttede. Mit Repertoire var ret ubegrænset. Jeg spillede Fædrelandssange og Danse af gamle *Lumbye*, og imellem spillede jeg en rigtig engelsk Sømandsreel, som Matroserne dansede og steppede under jublende Lystighed.

Nu spillede jeg: »Hvorfra kommer du, du lille Taare, som saa ofte i mit Øje staar?« Hele Forsamlingen sang med til mit Fløjtespil, og de vejrbitte Søfolk gav sig hen i den sentimentale Tekst, og havde selv vaade Øjne før »den lille Taare« sluttede.

Man spurgte mig nu om jeg ikke ogsaa kunde synge. Jo, jeg kunde flere af min Fars Sange og jeg kunde navnlig jodle. Dette Tyroleri morede de brave Sømænd, og Pengene strømmede bogstavelig ind til mig, saa alle mine Lommer bugnede og var saa overfyldte — syntes jeg — at de kunde briste under Vægten.

Min Hovedtanke var, at komme hjem før mine Forældre, og nu havde de mange Penge skabt en ny Idé i min Barnehjerne, som *maatte* gennemføres, og det var derfor dobbelt nødvendigt at jeg var den, der kom først hjem.

Stille som jeg var kommen listede jeg bort fra Beværtningen og

styrtede hjemad. Jo, Vinduet kunde lukkes op ude fra, og med et Spring var jeg atter i det Hjem, som var min hele Verden.

Nu udførte jeg min Plan, der syntes mig den grinagtigste af alt paa Jord. Jeg flyttede til Side i vor eneste Stue, saa jeg fik lavet saa stor Gulvflade som muligt. Saa lagde jeg mig ned og tømte min Formue ud af Lommerne, og nu skrev jeg mine Forældres Navne i Penge paa Gulvet, mens jeg klukkede af Latter over mit ustyrligt morsomme Paafund.

Jeg krøb nu i min Køje og afventede mine Forældres Hjemkomst.

Det var vel nok en rigtig sjov Idé, jeg her havde fundet paa. Mine Forældre vilde le saa hele Huset blev vækket — de vilde sikkert hoppe og danse af »Beundring« for dette Indfald med deres Navne paa Gulvet i Sølv og Kobber. Det vilde blive en Fest uden lige.

Ventetiden syntes mig uendelig lang, selv om jeg laa og morede mig som mine Forældre vilde mere sig naar de kom hjem.

Endelig hørte jeg Fodtrin. Det var Mor og Far, der kom. Jeg var ved at revne af undertrykt Latter.

Nu blev Nøglen sat i Dørlaasen — mine Forældre traadte ind. Der var dødsstille. Saa tændte de en Tællepraas. Nu maatte de da kunne se ind over Gulvet.

Jeg var ved at briste af Grin, men den dybe Stilhed forstod jeg ikke et Muk af.

Pludselig hører jeg min Far stønne med Graad i Stemmen:

— Men Gud dog *Line!*

Saa faldt de hinanden om Halsen og græd begge to.

— — —

Aldrig havde jeg tænkt mig en saa grufuld Skuffelse. Dette kunde jeg umuligt tilgive mine Forældre. Jeg var dybt fornærmet over deres komplette Mangel paa Forstaaelse af hvad der var ustyrligt morsomt.

Jeg var alvorlig vred baade paa min Far og min Mor, og dernæst var jeg ganske forstumlet over den grusomme Skæbne, at mine Forældre skuffede mig saa dybt, saa jeg næsten ikke kunde lide dem mere.

Jeg syntes, at alt styrtede sammen i dette forfærdelige Jordskælv af min Barneskuffelse.

EN DEBUT

IMELLEEM det meget, man anvendte mig til som Barn i »Vesterbros Teater«, var forskellige Prologer med Sange, bl. a. *Sofus Neumann's* den Gang bekendte »Peter sidder over«, som han selv udførte paa »Casino« og naturligvis gjorde umaadelig Lykke med i sin Skoledrengs Paaklædning.

Nu havde jeg jo det forud for Sofus N. at jeg kun var en Dreng og ikke skulde laves til for at ligne den næsvise Oversidder, der sad over for fjerde Gang i en Uge — »og det er først Torsdag i Dag!« griner Drengen oppe fra Scenen ud til Publikum.

Sofus Neumann, Kolling og *Zinck* var en Aften ude at høre mig, og trakterede mig med Chokolade og Kager.

— Er du glad for at optræde, lille Ven? spurgte de.

— Nej, jeg kan ikke lide det! svarede jeg.

— Hov, hov, min Dreng, saa er det skrupgalt at du er begyndt paa dette, men nu maa du blive i det — gaar du fra det, saa vil du om nogle Aar længes tilbage til Scenen og saa har du spildt Tiden til at blive dygtig i.

— Nej, jeg vil være Musiker og blive Trommeslager i dette Teaters Orkester, var mit Svar.

De tre elskværdige Skuespillere lo mig ud og fortalte mig, at de havde Ret — de kendte Scenens Tillokkelser som ingen kunde staa imod, naar man først var bidt af at ville være Skuespiller.

Men jeg havde sandelig aldrig haft den Idé, jeg optraadte kun for at tjene lidt saa jeg kunde faa Raad til at lære Musik. Mine Forældre havde slet ingen Midler hertil.

Jeg oplevede den lykkelige Dag, da jeg sad som Janitschar i Teatrets Orkester med *Variali* som min Musikdirektør.

— — —
Jeg stod 3—4 Gange paa Programmet hver Aften og blev majet ud i alle mulige Kostymer, men »Peter sidder over« morede Publikum i saa overvældende Grad, at jeg ikke slap for Numret i samfulde tre Aar, saa jeg næsten var skør af at fremsige Sofus Neumanns Mor-somheder, heraf hans tyske Stil, som, i Drengens Oversættelse, var Skyld i, at jeg igen skulde sidde over; for Eks.:

Viel hab' ich nie in mein' Leben gehabt.
Jeg har aldrig haft Fil i Livet.
Ein wenig Geld hab' ich doch zurück.
En lille Gæld har jeg dog i Ryggen.
Zuletz sprach er ganz ruhig.
Til sidst sprak han ganske rolig.

— — —
Blandt mine mange andre Numre var »En Opvarter«, Prolog med Sange.

Jeg kommer stejlede ind paa Scenen, og svingende med Servietten løber jeg helt ned til Sufflørkassen og raaber smilende til Publikum: »Jeg er Opvarter!« og nu gaar det løs med Repliker og Sange i næsten en halv Time.

— — —
Der var Prøve paa Teatret — det er der altid — og en fremmed Herre træder ind. Direktøren brøler ham i Møde:

— Hvad vil De? Her maa ingen Fremmede komme ind!

Den Indtrædende var grov og firskaaren, men han var oven ud elegant klædt paa — i Klæder som han aldeles ikke kunde bære, saa hele hans Apparition nærmest faldt latterlig ud.

Han fremførte nu, at han i hele sit Liv havde tragtet og længtes efter at blive Skuespiller, men han naaede kun at blive Hørkræmmerkarl.

Nu havde han imidlertid vundet den store Gevinst i Lotteriet og mente, der var Haab om at han kunde komme i Skuespillerlære, og han vilde spørge om han ikke maatte invitere Direktøren og hele Personalet paa en Skovtur med Middag paa Klampenborg, saa vilde han møde med Vogne om lidt?

Hans Tilbud gjorde vældig Lykke.

»Prøven er aflyst!« raabte Direktøren med Jubel i Stemmen.

— — —
Der var Feststemning i Teatrets Garderober om Aftenen. Middagen

havde været straalende — jeg var for lille til at være med — og hele Personalet havde faaet Presenter af Hørkræmmeren.

Det blev nu bestemt at han skulde debutere i mit Numer: »En Opvarter«. — »Det vil nok tage mindst et halvt Aar Tid før han er sik-

ker i det,« sagde Direktøren med et lunt Smil. Hvad kunde dette ikke føre med sig af Middage og Gaver.

Hver Dag sprang nu Hørkræmmeren frem paa Scenen og raabte: »Jeg er Opvarter!« mens han svingede med Servietten som et Flag-

signal. Hans Sprog var forfærdeligt, derimod gik det ret godt med Sangene i Prologen — umusikalsk var han i hvert Fald ikke.

— — —

Der var nu gaaet syv Maaneder, og Sæsonen var ved at ebbe ud. Hele Personalet var blevet velklædte og ved godt Huld af Hørkræmmerens permanente Affodring. Men nu gik den ikke længere med at udskyde hans Debut.

Han kom med Navn paa Programmet.

Saa stod han da i Kulissen. Sminkør og Frisør havde kælet rigtigt for hans Hoved. Kinderne var som to Roser og Haaret i det skønneste Negerkrøl. Servietten havde han i Haanden — han var lige parat til at springe imod Publikum, som vi havde set ham udføre det ved utallige Prøver.

Direktøren var ved hans Side, og ingen af os frygtede for at han vilde gaa i Staa — igennem syv Maaneders Prøve kunde han sin Rolle perfekt.

»Klar!« brølede Direktøren.

Jeg vilde jo se Hørkræmmeren udføre mit Numer og stillede mig derfor lige op ad ham. Det var utroligt saa han svedte af Bevægelse — det tapløb af ham som om han stod i et skyllende Regnvejr.

»Tæppe!« raabte Direktøren.

Man hørte Tæppets snurrende Lyd — saa var alt stille.

Hørkræmmeren blev staaende i Kulissen.

»Er De splittergal?« spurgte Direktøren — »vil De øjeblikkelig gaa frem paa Scenen!« kommanderede han, men Hørkræmmeren stod som fastnaglet i Kulissen. Nu blev Direktøren bange for Skandale og skubbede Hørkræmmeren blidt ud af Kulissen og ind paa Scenen.

For en Skuespillers Øje er et fyldt Teater nærmest som en sort Masse, betragtet oppe fra Scenen hvor han er blændet af den stærke Lysrampe.

Om den stakkels Hørkræmmer saa noget som helst, var meget tvivlsomt. Hans Blik var stift rettet imod Scenegulvet, og langsomt — lang-somt — gik han, som til Begravelse, hen imod Sufflørkassen hvor han standsede.

Servietten hang som et vaadt Haandklæde ned ad hans Bukseben og endte ved hans Fod.

Der var dødsstille i Teatret.

Saa brummede han endelig med dyb Gravrøst:

»Jeg — er — Op — var — ter!«

»Det er Løgn!« brølede en Stemme oppe fra Balkonen.

En saa grov Fornærmelse over for Opvarterstanden vilde man dog ikke finde sig i, og nu tog hele Publikum fat med alle mulige Tilraab — Teatret skreg og hvinede af Latter.

»*Ned med Tæppet!*« lød Direktørens Kommando, og det var et Mirakel at det ikke slog Hørkræmmeren ihjel, saa tæt strejfede det hans Ansigt.

Varioli klemte paa med et dundrende Musikstykke — alt var i Oprør.

Hørkræmmeren saa' sig forvirret om — saa løb han — han flygtede ned af Trapper — igennem Korridorer — ud i den fri Luft.

Han løb fra sin høje Silkehat, Stok, et Sæt Tøj, Overfrakke, Ur og Kæde, han løb som gjaldt det hans Liv — bare væk maatte han.

Han hentede intet af sit Tøj.

Vi saa' ham aldrig mere efter hans Debut.

EN SVENSK GENTLEMAN

I Ungdommen har vi saa travlt med kun at være unge, at de største Begivenheder glider os forbi uden at gøre nævneværdigt Indtryk paa os. Men alting former sig rigtig for os i vore Manddomsaar. Vi husker nu en særlig smuk Oplevelse, som vi »den Gang« nok syntes var meget »pæn«, men vi skulde bare videre med vor Ungdom og havde kun Stunder her til og saa til lidt af hvad de Pokkers Pligter forlangte af os.

Som ung Mand blev jeg engageret til en Rejse i Sverig med en Kunstnertrup paa 20 Personer. Vi skulde til en By langt imod Nord fra Gøteborg hvor til vi tog med Damper fra København en Lørdag Aften.

I Datiden hørte fri Rejse og frit »vivre« obligatorisk med til ethvert Engagement.

Saa stod vi da paa Gøteborg-Damperen, som laa ved Kvæsthusbroen. Vor Artistagent var med ombord for at kontrollere, at vi alle var mødte — ordne vore Billetter og Bagage m. m.

Klokken ringede tredje Gang — det knagede og bragede i Skibet — Trossen blev hevet inden Skibs og saa gled København fra os sammen med Impressarioen, der stod ved Bolværket og viftede: Farvel.

Vi sejlede. Min første Udenlandsrejse begyndte.

Aftensmaaltidet i Damperens Spisesal imponerede mig. Intet gør Indtryk paa sulten Ungdom som Mad. Alt syntes anderledes og smagte helt anderledes til Søs end til Lands. Aldrig før havde jeg set hele Skinker og Stege paa et koldt Bord — Fade med Bøffer, Aal i Gelé, stegte Rødspætter, Spejlæg, Røræg, blødkogte Æg, Laks, Kylling og Andesteg, Gaffelbiter, Ansjoser, Sardiner, Salater, Stegefedt, Karbo-

nader m. m. og hele store Oste af mange Slags. Det var som om dette kolde Bord var dækket for Oldtidens Kæmper og Vikinger, der aad og drak og siden sloges med Skinkebenene, og ikke beregnet for en ung spartansk Nybordersdreng som jeg var. Da man nu yderligere kom med en varm Ret: nystegt, brun og dampende Flæskesteg med Sauce og Kartofler — mere end nok til en Konfirmationsmiddag i Nyboder — saa mistede jeg Vejret og forstod at Søen var en helt anden Verden end Landet, ogsaa hvad Maden angik.

Vi kom til Køjs og naaede Gøteborg Søndag Morgen, men da vi skulde gaa fra Borde, viste det sig, at Artistagenten kun havde betalt vor Rejse og Forplejning til denne By. — I Jernbanestationens Ventesal holdt vi Raad og talte vore Penge for at se om vi selv kunde klare Udgiften til Billetterne videre nordpaa, men vi manglede op imod 100 Kr. Vi kunde vel skaffe det Beløb til Veje ved at pantsætte forskelligt Pretiosa, som Damernes Ringe og Armbaad, hvis der da var Laanekontorer i Gøteborg, men — det var jo Søndag. Enhver Forretning var lukket — Stilheden hvilede over den smukke svenske By, der syntes mig langt dybere og alvorlig præget af Hviledag end hjemme i Danmark.

Men der maatte handles. Toget gik om en Time og vi havde kun denne Udvej til rettidig at naa' vort Maal. Vor Première var averteret til Mandag Aften og der var et Døgns Kørsel til vort Bestemmelsessted.

Det vilde være en frygtelig Skandale om vi kom for sent. Vi vilde uden Tvivl have forbrudt vort Engagement og lide et stort Tab ved ikke at blive modtaget.

Men hvor fik vi de 100 Kr. fra? —

Jeg forlod Stationen og gik ud i en By hvor jeg aldrig før havde sat min Fod. — Vilde et Mirakel ske?

Jeg havde næppe gaaet et Minut før jeg er ved at passere en elegant, høj og aristokratisk Herre, der træder ud af en Bygning som nærmest var et Palads. En galloneret Tjener havde endnu ikke lukket de store Fløjporte fordi Herren tøvede med at gaa — beskæftiget med at trække Handsker paa, medens han lod sin guldknappede Stok vandre fra Arm til Arm under denne Bevægelse.

I samme Øjeblik jeg skal til at slaa en Bue uden om den statelige Gentleman, standser jeg mekanisk min Gang — tager Hatten dybt af for ham og siger:

— »Undskyld, Herren vil vel ikke være saa venlig at laane mig 100 Kr.«

Han ligesom stivnede i Ubehag og hans første Tanke var maaske at lade sin Tjener tilkalde Politi — at smide mig paa Porten var ugørligt, jeg var jo udenfor paa Gaden, men ud af Landet kunde jeg hurtig komme efter udstaaet Straf for Betleri paa aaben Gade — tilmed en Helligdag.

Spændingen blev udløst. Den stolte Kavaller »la' bort« den strenge Mine og udbrød:

— Det lød saa morsomt, det dér — vær venlig at sige det en Gang til.

— Ja, meget gerne, svarede jeg, idet jeg gjorde samme Gestus med Hat og Kompliment og meget stærkt understregede: *Herren vil vel ikke være saa venlig at laane mig 100 Kroner?*

Nu syntes han at blive vred og tordnede løs:

— Hvor tør De vove at tiltale mig for at laane Penge af mig? De — en Fremmed — hvor tør De vove det?

— Fordi én skal være den første, og Herren er den første. Naar nu Herren siger Nej, saa maa jeg spørge den næste. Vi er nemlig et Selskab paa 20 Personer, som ligger nede paa Jernbanestationen og ikke kan komme videre som Følge af, at vi mangler 100 Kr. Men vi *skal* rejse videre med det første Tog — vi er en Kunstnertrup, og vor Première er annonceret til i Morgen Aften. Det er en Ulykke for os, hvis vi ikke møder i rette Tid.

Den svenske Gentleman svarede ikke, men lod sin Stok glide over Skulderen og støde imod den omsider lukkede Port, der fløj op som ved et Trylleslag.

— *Værsaagod*, sagde han, og bød mig gaa indenfor. *Værsaagod*, fortsatte han, og anviste mig Vej op ad en Marmortrappe. Jeg havde en Følelse af, at jeg bevægede mig i et Slot. Han aabnede nu en Dør.

— *Værsaagod*, sagde han for tredie Gang.

Jeg traadte ind i et overdaadigt, smagfuldt Herreværelse. Han løftede en tung Armstol med en Lethed, som var den af Papir — satte den ved Siden af Skriveborsstolen, hvor han anbragte sig selv, idet han bød mig tage Plads i den ledige Armstol.

— Hvis jeg nu laaner Dem 100 Kr., begyndte han, hvilken Sikkerhed kan De saa stille?

Hov, hov, saa langt havde jeg slet ikke tænkt.

— Sikkerhed, *Sikkerhed* — jeg har dette Ur og Kæde, stammede jeg, og lagde det foran ham paa Skrivebordet.

Han tog Uret i sin Haand og spurgte:

— Hvor meget kan dette være værd?

— Aa, Ur og Kæde er vel tilsammen højst 8 Kroner værd, svarede jeg.

— Ja, saa! udbrød han og aabnede en Skuffe i Skrivebordet. *Vær-saagod*, begyndte han atter og lagde en flunkende ny Hundredkrone-seddel hen til mig.

Havde jeg spillet min Rolle godt indtil nu, saa faldt jeg ud af den ved Synet af den store svenske Pengeseddel, som jeg ikke turde røre.

Han fortsatte:

— Men Uret *vil* jeg ha'; for naar De er rejst, og jeg aldrig mere ser mine Hundrede Kroner, saa skal »jag skratta!« — da vil jeg le — over, at en talentfuld fremmed Plattenslager »slog« mig for 100 Kroner en Søndag Formiddag uden for min egen Bolig.

Ved Ordet *Plattenslager* kom Blodet i mine Kinder, og jeg svarede ydmyget:

— Vil Herren gaa hen til Stationen, saa vil det blive bekræftet, at jeg kun har talt Sandhed?

— Nej, nej, kom Svaret, nu er jeg ved at tro Dem af egen Indskydelse — nu vil jeg ikke *undersøge*.

Han tog Pengesedlen og lagde den i min Haand, som han trykkede til Afsked og ønskede mig en god Rejse. Men at han endnu tvivlede paa mig, følte jeg mig fuldkommen overbevist om.

— — —

Personalet paa Stationen troede ikke, der var et sandt Ord i min Historie om de Hundrede Kroner. Jeg havde jo ikke været mere end 10—15 Minutter borte. Men der var ikke Tid til nogen Diskussion — det gjaldt kun om at faa købt 20 Billetter og komme af Sted med Toget.

Premièren blev en kraftig Sukces, og Værten gav mig med Glæde de 100 Kr. paa Forskud, som jeg omgaaende sendte den svenske Gentleman med min bedste Tak for Laan. Jeg ofrede saa ikke flere Tanker paa denne lille Oplevelsse, men — den var endnu ikke forbi.

Kort Tid efter sad jeg alene en Formiddag og spillede *Gamle Hartmanns* Foraarsstykke, som jeg altid elskede.

To Bude fra Pakkepostvognen kommer slæbende ind med en stor tung Kasse til mig, afsendt fra Gøteborg.

— Det maa være forkert — jeg kender intet Menneske i hele Sverrig, sagde jeg til Postfolkene. Jeg unge Skarn havde allerede glemt den svenske Gentleman.

Men det var rigtigt nok. Kassen var til mig.

Jeg tilkaldte Personalet, og vi aabnede det tilspigrede Laag — og skuede ned i en Herlighed af Delikatesser, Chokolader, kandiserede

Frugter og alle mulige Lækkerier — der var nok til os allesammen i Maaneder.

Det maa tilgives min daværende Ungdom, at kun de lækre Sager interesserede mig, og at jeg nærmest syntes pudsigt, næsten »sjovt«, hvad jeg mange Aar efter fandt rørende smukt, nemlig: midt i det øverste Lag af Godterne laa mit lille Ur og Kæde i en fin Karton, hvorpaa stod skrevet: »Det er ikke Dem, der skal takke mig, men det er mig, der takker Dem, for at De bestyrkede mig i min Tro paa Menneskene.«

Maatte den prægtige svenske Gentleman aldrig have mistet denne sin gode Tro. —

PREMIÈREN

HERHJEMME i det lille *Charlottenlund* havde jeg ofte set den mægtige russiske Kejser *Alexander den Tredie*, naar han spadserede sammen med den danske Kongefamilie i Omegnen af *Charlottenlund* og *Bernstorff Slot*. Vilde jeg faa Kejseren at se i selve *Rusland*, hvortil jeg skulde rejse? Næppe. Men jeg glædede mig, med spændt Forventning, til Oplevelsen: at skulle betræde det hellige *Ruslands Jord*.

— — —

Artistagenten havde lige fulgt mig om Bord paa Skibet. Det var ikke af Høflighed, han gjorde det, men for at meddele Kaptajnen, som det var. Jeg skulde rejse paa Kredit; i den russiske Havnstad vilde jeg blive afhentet, og man vilde betale, hvad jeg skyldte om Bord. Mit Pas var i Orden — Trylleformularen, som er vigtigere end alt andet, naar man sætter sin Fod paa russisk Grund.

Vi lagde til Bolværket ved 8-Tiden om Morgenen. Hele min Opmærksomhed blev fængslet af det egenartede Liv, som herskede ved Havnen. Mænd og Kvinder arbejdede lige haardt, medens de bestandig sang en lille gribende Melodistrofe; ydmyge sørgmodige Toner, vege og dog fasttømrede — et Ledemotiv i den hemmelige storslaaede Symfoni: *Rusland*, som Ingen kan analysere. — — —

Den højtbegavede Dirigent ved Statsradiofonien, Komponisten *Launy Grøndahl*, der er Musiker i hver Nerve, blev senere saa begejstret over Strofen, at han skrev et smukt Orkesterværk over de faa karakteristiske Toner, der, som en Sjældenhed, ikke aabenbarer, om den lille blide russiske Melodi skal opfattes i *Dur* eller *Moll*. Den kan iklædes begge Formers Harmonisering, uden at det berører Melodien selv — et Janus-Billed paa Noder.

Anderledes markant fremtræder *Kamarinskaja* — Melodien paa 5

Toner — der synes at give os mere Forstaaelse af russisk Følelsesliv og Temperament, end tykke, bindstærke Værker kan bibringe os.

Hvem komponerer saadanne Strofer? Store Komponister skriver betydelige Værker over de Par Toner. Den berømte russiske Komponist *Glinka* har behandlet Kamarinskaja i et ret storslaaet symfonisk Værk for Orkester, men selve den lille Melodi, som staar i femtonige Smaastykker for Børn — hvem skabte den?

Den store Komponist beklager i Løndom, at *han* ikke har sat de fem Toner sammen, saaledes, at et Folk paa over Hundrede Millioner tilegnede sig Strofen fra *ham*. Nu er den uden Komponist, men paa dennes sædvanlige Plads i Noderne eller paa Titelbladet, kunde med Rette anføres: *Det russiske Folk*.

— — —

Toldpolitiet kommer om Bord. Der er Politiofficerer, Selvherskere, og der er menige Betjente uden nogen som helst Autoritet. Det er Rekrutten og Generalen — nej, Kløften er endnu større.

Officererne tager alle Passene og gaar i Land. En Politivagt bliver tilbage paa Skibet. Naar hvert Pas er nøje undersøgt, overrækkes det til Ejermanen, og Adgangen til det hellige Rusland er aaben.

— — —

Der kom ingen og afhentede mig. Det var langt fremme paa Formiddagen, og i Travlheden om Bord havde jeg glemt at bestille Morgendrik. Min Kontrakt lød paa, at jeg skulde have fri Station, og følgelig vilde jeg snart sidde ved et Frokostbord, mente jeg. — Sulten indfandt sig imidlertid, men da jeg skyldte 26 Kroner paa Skibet, vovede jeg ikke i min flove Situation at anmode om mere Kredit. Min Rigdom var under 1 Krone i danske Penge.

Skibets Mandskab begyndte at se skævt til mig. Jeg var jo en fremmed Fisk, som ikke hørte til inden Bords, naar Rejsen var endt.

Klokken 2 Eftermiddag fik jeg kort den Besked, at jeg skulde gaa i Land. Man vilde saa beholde min Koffert som Sikkerhed for de 26 Kroner.

— — —

Saa stod jeg da i Menneskemylderet i den fremmede russiske By.

Værtens eller Lokalets Navn var *Neering*, og det maatte formodentlig være kendt i Byen, antog jeg. Da jeg fik Øje paa en Politibetjent, henvendte jeg mig til ham og sagde spørgende: *Neering?* Han lo og rystede paa Hovedet. Jeg gik videre og forsøgte en ny Politibetjent: *Neering, Neering!* I Haab om at han kunde opfatte Ordet, fremstammede jeg det vel en Snes Gange. — Pludselig forstod

han mig og eksploderede i et »*Neerrrrring*« med en virtuosmæssig Trommehvirvel paa r't.

Betjenten var et stort godmodigt Barn i Uniform. Han fulgte mig, saa langt han turde, og pegede saa i Retning af en Allé. — Jeg forestillede mig et Slags russisk Frederiksberg Teater, og jeg gik, til jeg fandt det. Min Antagelse var rigtig, kun at her laa Lokalet ensomt med Skov til alle Sider.

Jeg hørte Klaverklimp. Her var det altsaa. En Kontrollør standsede mig, da jeg vilde gaa ind. Saa hentede han Direktøren, der saa' overlegent paa mig.

— Jeg har ikke sendt Bud efter Dem, udbrød han paa Tysk, rejs De kun hjem igen og sig Agenten, at han er et Fæ. Jeg har spurgt om en Pianist i et Telegram, men han har ikke svaret mig. Pianisten derinde kom i Morges fra Hamburg — jeg kan ikke bruge to, og jeg har ikke underskrevet Deres Kontrakt! Med de Ord løb han fra mig, ind til Prøven.

Premièren skulde finde Sted samme Aften. Kontrolløren var saa naadig at lade mig slippe ind, men anviste mig en Plads i Baggrunden, hvor jeg maatte skjule mig. Det var min Agt efter Forestillingens Slutning at bede Artisterne om at hjælpe mig, saa jeg kunde rejse hjem igen.

— — —

Paa første Række sad kun russiske Officerer i Uniform.

Tæppet gik op.

En Koncertsangerinde med langt Slæb traadte frem og begyndte paa »Naade-Arien« af *Meyerbeer*, men efter nogle Takters Forløb var hun paa Tværs af Musiken. Det var Pianistens Skyld. Hun brød af — begyndte forfra og kom en Stump længere i Sangen, men saa blev det rent galt. Sangerinden og Pianisten var i hver sit Verdenshjørne, og den sidste havde Skylden — han manglede simpelthen baade Teknik og Rutine til de Fordringer man stillede her hos *Neering*. Damen brød af midt i Arien — bukkede af, og Tæppet gik ned.

Publikum forholdt sig afventende: ét Uheld kan tilgives.

Saa kom næste Numer. En engelsk Sang- og Danserinde kom steppende ind paa Scenen. Under hendes Sang, der var af uvæsentlig Betydning for hendes Præstation, skete der intet, men da den unge Engländerinde begyndte sin Dans og satte et Storm-Tempo paa en glimrende Reel, saa knækkede Pianisten sammen — han klaskede sine Hænder ned i Flyglet uden Hensyn til hvilke Tangenter han ramte — rejste sig i Selvopgivelse og styrtede igennem Lokalet.

Danserinden afleverede nogle forbitrede Steppetrin — et Vredesudbrud med Fødderne — kniktede for Publikum og forsvandt.

Nu var Situationen alvorlig.

Publikum lo, hvinede, raabte, trampede og fløjtede.

Saa viste Fortæppet »Pause«, men det gjorde kun Sagen endnu værre. Hele Lokalet var i et forvirret, sindssvagt øredøvende Spektakel.

En Kontrollør kommer stormende og forsvinder bag Scenen, for straks efter at vise sig med Direktøren, idet han peger i Retning af den Krog, hvor jeg sidder gemt. Den ulykkelige Direktør styrter sig over mig. Han var gaaet fra Sans og Samling over den uventede Fiasko. Han omfavnede mig — han vilde betale mig fyrstelig, om jeg kunde redde Premièren for ham.

Det formodede jeg, og gik straks hen til Flyglet. I Tummelen blev jeg ikke bemærket af nogen.

Saa begyndte Forestillingen forfra.

Premièren, som var bleven krydret af det foregaaende Intermezzo, blev nu en Knald-Succes. Publikum var oplagt til at more sig, og Forestillingen trak ud til Klokken halvto om Natten.

Jeg havde intet nydt siden Aftenen forud paa Skibet, men Dagens spændende Begivenheder kvalte enhver Følelse af Sult. Nu, efter Premièren kastede jeg mig over mit Nattemaalid som en sulten Ulv.

Min stakkels Kollega blev Dagen efter fundet sovende og forkommet i Skoven. Han havde druknet sin Sorg i en Flaske Brændevin.

— — —

Med den Direktør, der omfavnede mig og vilde betale mig fyrstelig, rejste jeg i 4 Maaneder, uden at jeg én Gang i den Tid laa i en Seng. Et Gulv og et Hestedækken var »frit Logi« og den »fri Station« afhæng af Stedet, vi var paa. I en hel Maaned fik jeg en stegt Grisetaa i Olie, én Gang i Døgnet, hverken mere eller mindre.

Direktøren raadede mig til at opspare min Gage hos ham. Jeg fik lige til Frimærker.

En Dag med sibirisk Kulde gjorde han sig usynlig. Han var stukket af fra os uden at betale hvad han skyldte sit Personale. Jeg var dog den eneste, som blev komplet snydt for al Gage. I fire Maaneder havde jeg spillet for ham — ofte hele Natten til næste Morgen. I den Retning var der altid Frihed i Rusland.

— — —

Der stod jeg — i lys Sommerfrakke og Turistsko, uden en Øre i Lommen.

Men det var nu morsomt.

M A R F A

HVER Aften sad en ung Mand tæt ved Flyglet, paa en af de dyreste Pladser i Lokalet.

Hvorfor han sad der, var ikke godt at vide. Han interesserede sig tilsyneladende hverken for de optrædende Kunstnere eller for mine Musikpræstationer, saalidt som han deltog i det øvrige Publikums Bifaldsytringer.

En Dag inviterede han mig med paa en Udflugt og mødte op med en topfin Luksus-Slæde, bemandet med Kusk og Tjener og et Trojka-Forspand af Heste, som ingen Kejser kunde eje mere fremragende af Race og Gestalt.

Vi suste over Ødemarker og tilfrosne Søer. Det var en Dirt-track Kørsel, som kun Ungdommen kan nyde, og det synes mig nu som et Mirakel, at vi ikke styrtede og kom tilbage som Invalidler.

Efter et Par Timers vild Fart, standsede vi ved en smuk Pavillon, der laa som en Oase i en Isørken. Vi gik ind og min unge Vært — vi var forøvrig begge et Par attenaars Drengene — bestilte to Glas Te — duftende af en Aroma, som jeg kun har truffet i Rusland.

Da han nu skal betale Teen, har han ingen Penge hos sig. Han rejser sig — gaar hen mod sin Pels, der hang paa en Stumtjener, og tager en Tegnebog frem, som ragede op over Pelsens Yderlomme, der ikke var dyb nok til at skjule hele Tegnebogen. Han betaler med en Pengeseddel og lader imens den opslaaede Tegnebog ligge aaben foran mig.

— Hvad er alt dette? spurgte jeg og pegede paa Tegnebogens spraglede Indhold, som lignede Øl-Etiketter og kulørte Reklame-Sedler.

— Det er russiske Penge, svarede han og spredte Seddelbunken ud — dem kender De vel kun faa af? Vi Russere kender selv knap Halvdelen, fordi hvert Guvernement har sine egne Penge.

Jeg saa' paa den uhyre Formue: 1000 Rubler — 1000 Rubler i en Uendelighed.

— Men dog — dette her er jo Millioner! udbrød jeg.

— Aa, nej — der skal kun være omkring en Million Rubler, svarede han, og stoppede hele Bunken ind i Tegnebogen, som han paa ny anbragte i Pelsens Yderlomme.

— Den kan jo blive stjålet — eller hoppe ud af Lommen paa Vejen, sagde jeg.

— Saa faar man nok en anden, var hele hans Svar.

Vi kørte lige saa forrykt hjem som vi var kørt ud, og noget for- tumlet stod jeg hos min Ven *Jean*, hvem jeg fortalte om Slædeturen, og spurgte ham, der var godt bevandret i Rusland, om, hvad der var sket hvis jeg havde bedt den unge Rigmand, forære mig en Vinter- frakke eller et Par Støvler — jeg trængte haardt til begge Dele?

— Det kan jeg præcis svare dig paa, min Dreng — begyndte Jean — du havde 99,95 Chancer for at han var kørt fra dig, uden at mæle et Ord, og det havde været en Ulykke, for saa kunde du ikke være kommet ind til Forestillingen i Aften — hvorledes skulde det være gaaet til? — og du var bleven idømt en Mulkt som du aldrig kunde naa at faa afbetalt.

— Og den lille 0,5 Chance? spurgte jeg, uden at spekulere videre over Jeans Skræmmebillede.

— Vilde være, at den unge Mand havde stukket dig *hele* Tegne- bogen — han havde ikke givet dig *noget* af dens Indhold. Det er en Slags Russer-Spleen, som ikke har med Hjælpsomhed at gøre. Du maa huske, at Tiggeri, Fattigdom og al anden Elendighed ikke gør noget som helst Indtryk, naar man altid har det for Øje, som her i Rus- land, sluttede Jean.

— — —

Jean var Akrobat ved samme omrejsende Artistselskab, hvor jeg var »Kapelmeister«. Han var høj og smuk, ideal af Statur. Naturen havde været ødsel over for ham. Alle Billedhuggere var ude efter ham som Model, og Kvinderne havde ikke Kikkerten fra ham under hele hans Optræden.

Naar han viste sig, gjorde han straks Lykke, blot ved sin mandige og harmoniske Skønhed. Han var saa dejlig lige til, frigjort for alt

Krukkeri. Det gik ham som Yndlingsskuespilleren, der modtager Bifald, før han aabner Munden.

Jean var en glimrende Artist. Hans Akrobatik udviklede han til den højeste Kunst, men han kom heller ikke sovende til den Fuldkommenhed, der var over hele hans Optræden. Han prøvede daglig i timevis, og hans Levevis var komplet mønsterværdig. Han forstod, at hans Legemsstyrke og de sjældne medfødte Anlæg for den Levevej, han havde valgt, skulde passes og dyrkes som al anden Kunst. Der skulde være Plastik og Gratie selv over en Dobbeltaltmortale, men ukunstlet og naturlig, ellers beherskede man den ikke tilfulde.

Jean var en Slags idealiseret *I. P. Müller*, Hans Ensidighed i Dyrkelsen af Legemets Kultur og Pleje, havde udviklet ham til en smagfuld Beundrer af Sculptur. I hver By, vi kom til, gjaldt hans første Udflugt alle Parker og Anlæg, paa Jagt efter Billedhuggerarbejder, og han medførte altid et Par Mapper med Gengivelser af de store Mestres Værker.

Han sløsede ikke ti Minutter bort af Døgnet. Han tegnede, snittede i Træ og modellerede i Voks. Mangen Artist er gaaet til Grunde, fordi han ikke værnede om sin Kunst i sine daglige Fritimer, men Jean kunde aldrig faa Tid nok og ønskede, at Døgnet var dobbelt saa langt. Han syntes at 24 Timer var altfor kort Tid til at faa udrettet noget rigtigt i.

Det besynderlige var, at man vilde dømme Jean til kun at være optaget af sig selv, men dette Billed var ganske falskt.

En Aften blev jeg syg straks efter Forestillingens Slutning og faldt sammen. Før noget Menneske havde tænkt sig om, handlede Jean. Han rev sin Pels af — kastede den om mig, og bar mig paa sine Arme, medens han løb til Hotellet hurtigere end nogen Hest og Slæde formaaede.

Han var et lige saa fortræffeligt Menneske som han var en glimrende Artist. Mangler havde han naturligvis. Den største var, at Læsning ikke interesserede ham — heller ikke brød han sig om Musik, og at skrive Breve betragtede han som et uhyre Besvær. Han førte saa godt som ingen Korrespondance af den Grund.

Hvorledes et solidt Venskab var opstaaet imellem Jean og mig, er et Spørgsmaal, jeg ikke kan forklare. Maaske var det den Stærkeres Trang til at beskytte den Svage, der var Aarsagen til, at jeg lille Pjus havde en sikker og prægtig Ven i Jean.

Han var vred over, at Direktøren havde faaet os indstalleret i et »Hotel«, der kun var en Længe af en forfalden Træbarakke. Men vi

var jo i Rusland — Landet med de altfor store Modsætninger paa Overflod og Fattigdom.

Jean vilde straks flytte, men da Hotellets eneste Betjening, *Marfa*, kom for at ordne lidt i vores fælles Værelse, betænkte han sig pludselig.

Marfa var et Trældyr. Altid gik hun paa bare Fødder, og hele hendes Paaklædning syntes at være en tynd Kjole, der, som en Sæk gik i ét med Livet og endte over Skulderen uden Ærmer.

Værelset, vi boede i, vendte mod en stor Gaardsplads, som uden Hegn løb sammen med tilstødende Marker — en Losseplads, hvor Is og Sne dækkede over de frygteligste Skarndynger.

En Morgen før Marfa var kommet med Teen, spurgte Jean mig, om jeg troede, hun ogsaa i Dag, i denne ubeskrivelige Hundekulde, gik paa de bare Fødder og arbejdede ude paa Pladsen. »Du kan jo se ad,« svarede jeg og pegede mod Vinduet.

Men det kunde han ikke, for Ruderne var saa tilfrosne, at Belysningen i Værelset havde en mathvid Farve.

Jean sprang ud af Sengen — hen til Vinduet og aandede stærkt paa Ruden, saa der fremkom et lille Kikhul. Jo, Marfa var der. Hun var ved at samle store Brændestykker i Bunke. Hendes nøgne Fødder var gemt i Sne og Is.

»Hun slæber en Byrde paa sine bare Arme, som der skal Hestekræfter til!« udbrød Jean, og satte sig paa Sengekanten i det iskolde Værelse. Saa fortsatte han:

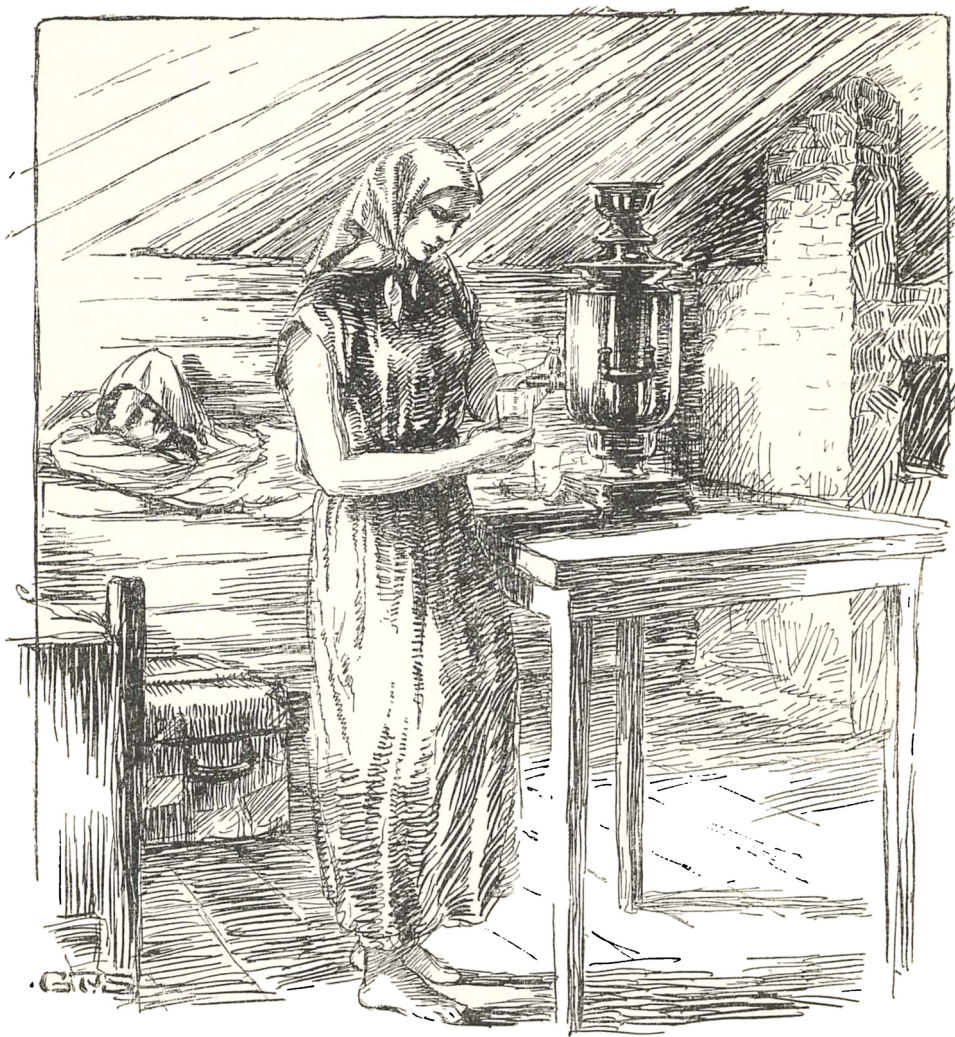
»Marfa har det smukkeste Legeme, som jeg endnu har set fra Naturens Haand. Er hun 16 eller 26 Aar — hvem kan se det? Du er lige glad — jo, sig du kun at hun er et snavset Trældyr! — men der er ikke en Linie, som er forfejlet hos hende. Se hendes Arme — se hendes Midie, som aldrig har følt et Korset — se Vristen paa hendes nøgne Fødder — se hendes Skuldre — men du kan vel intet se! I Musikere kan vist aldrig se ud over Nodebladet!«

»Er du gal, eller er du forelsket i Marfa? spurgte jeg.

»Forelsket, forelsket: ja, der har vi det, din Plebejer!« raabte han, »du falder i Staver over en Trojka med et Godsejerpar, som kun er Tøj og Diamanter. Men Marfa, hun skulde hugges i Marmor.«

»Og du skulde lægge dig op i Sengen!« afbrød jeg ham, »saa kan du skælde ud bagefter. Marfa kommer jo snart med Teen.«

Jean lagde sig og hvilte Hovedet i sine foldede Hænder. Altid saa' hans Seng ud som nyredt. Naar han om Morgenen slog sine store Øjne op, var der intet af Søvnens Træk over ham. Hele hans Person

var Charme og Friskhed. Hvad saa' han i Marfa? Som Kunstnerøjet kan finde en upaaagtet Skat hos en Marskandiser, saaledes havde han vel fundet Skønhed hos Marfa midt i al hendes russiske Elendighed.

Det bankede paa Døren, og Marfa traadte ind med Samovaren. Hun tappede et Glas Te til hver af os — gik derpaa i Lag med Ovnen og tændte et Brændebaal. Jean havde ikke Øjnene fra hende. — Da hun var ved at forlade Værelset, sagde Jean paa Russisk:

»Jeg elsker Dem, lille Frøken!«

Marfa rødmede og gik.

Jeg gav mig til at le af Jean. Han ærgrede sig over, at han, som talte flere Sprog, ikke kunde tale Russisk. Med sin Kærlighedserklæring havde han opbrugt alt i den Retning.

Hastigt klædte han sig paa; han vilde undersøge hvorledes Marfa boede i denne Parodi af et »Hotel«.

Straks efter kom han tilbage og saa' meget sørgmodig ud.

»Sig ikke noget, dril mig ikke,« bad han, »det er for elendigt, altfor grusomt. Vil du høre:

»Marfa løb — jeg løb efter — ned ad en Skraaning — igennem en Slukt — under Jorden — jeg rystede af Kulde — gik vi i en Kloak? — — saa var vi der. — Marfa tændte en lille Olielampe, som stod paa Jorden. Vi var i en Grav med Jord til alle Sider. Et bredt Leje af Halm og Klude — mere fandtes ikke i denne Hule. Marfa satte sig i Halmen; hun gemte Hovedet i sine Hænder. Græd hun? Jeg tænkte *kun* paa at komme bort. Mekanisk greb jeg min Portemonnæ og lagde den fra mig, den indeholdt en Rubel — jeg maatte op fra denne fugtige Grav, som var ved at kvæle mig. Marfa forstod mig — atter den rædselsfulde Gang, men nu imod Dagen og Lyset.

Marfa løb tilbage til Graven. En Dødningeklokke ringer hos hende — træk i det Tov dèr, saa kommer hun — nej, lad hende blive.«

Han standsede og sukkede. Saa fortsatte han:

»Føj, at begrave levende Mennesker. Aa, stakkels Marfa! Om jeg kunde fravryste Jorden dens Skat.«

»Jeg gaar,« sagde han, »vi ses ikke før ved Forestillingen.«

— — —

Det var Aften. Gaardspladsen laa i Halvmørke, kun oplyst af en ussel Tranlampe. Jeg saa' en Mand og Kvinde komme langsomt — Arm i Arm. Han var Typen paa den fattige Russer. Klæderne var kun Laser, surret fast af Tovstumper for at holde Kludene fast til Kroppen. Kvinden var Marfa. De standsede ved Nedgangen til den underjordiske Hule. Hun viste ham noget, som hun holdt i sin Haand. De gjorde Korsets Tegn. Saa lagde hun sit Hoved ind mod Mandens Bryst, og de stod i en inderlig Omfavnelse. Det var to *Mennesker*. —

Jeg gik til Lokalet. Ved Siden af Hotellet laa en Slags Stegekælder. Indehaveren, en gammel, godmodig Jøde, stod i Døren.

»Guten Abend, junger Herr!« hilste han som sædvanlig.

Jeg gav mig i Snak med ham og spurgte om Marfa havde Kærestier for? Det vedkom jo ikke mig, men jeg vilde drille Jean med det.

»Wie fragen Sie doch!« udbrød han, »Marfa er en Kone, som De rolig kan agte. Hendes Mand løber som en herreløs Hund om Dagen

og maa ikke vise sig paa Hotellet. Her er Fattigdom i Rusland, min Herre. Men de to er lykkelige i al deres Elendighed. Hun har været hos mig og bestilt noget Mad til sin Mand. Ach, det sker kun altfor sjældent. Jeg venter hende hvert Øjeblik — hun sagde, at Himlen havde sendt hende en Rubel.

— — —

Jean fik Historien af mig om Aftenen.

Han stod et Øjeblik som fortabt. Saa greb han sin Hat, lagde nogle Sølvmonter i den, og raslende med Pengene opsøgte han alle Truppens mange Medlemmer og bad dem støtte »et smukt Formaal«. Mere sagde han ikke og det var heller ikke nødvendigt. Artister har let til det Gode, og snart havde han indsamlet en større Sum, som han vilde give Marfa næste Morgen.

— — —

Marfa kom med Teen. Jean tog hendes Haand og fyldte den med Penge — Sedler og Sølv. Hun blev forvirret og gjorde Modstand. Hun rystede og sitrede over hele Legemet. Hendes Ansigt udtrykte Glæde og dyb Fortvivlelse paa én Gang. Var det hele en Fælde, hun skulde lokkes i? Hendes Øjne blev fugtige — Taarerne faldt Dryp i Dryp, og hendes Ansigt fortrak sig af Sorg og Smerte.

Jean greb nu begge hendes Hænder og lagde dem sammen om det ret store Beløb. Saa klappede han hendes taarevædede Kind og nikkede varmt og kærligt til hende. Hvor vilde han dog ønske, at han kunde tale hendes Sprog i dette Øjeblik.

Marfa vendte sig fra Jean, og med bøjet Hoved gik hun langsomt imod Døren. Vi hørte hendes Trin, der var uden den Fart og Flugt hvormed hun ellers sled sig op fra Morgen til Aften paa dette for-dømte »Hotel«.

Da hun var gaaet, sagde Jean:

»Saa' du Taarerne paa hendes dejlige Kinder? Saa' du ikke i dette Øjeblik, at Marfa er smuk, saa er det dig, som er en Træl og ikke hende. Men herfra maa vi bort — vi flytter endnu i Dag. Jeg vil ikke blive ulykkelig.«

Vi flyttede.

Fjorten Dage efter var vi i en anden By.

DE TALENDE DUKKER

I Rusland er det nok at være Pianist ved den mindste Trup — straks kaldes man *Kapelmester*, med mange Krøller paa r'et. Herhjemme skulde der noget mere til, og i min Ungdom var Titlen kun forenelig med Værdigheden som *Det kgl. Teaters* Kapelmester. Nu er vi snart helt russiske paa det Omraade — det vrimler med Kapelmestre.

Naa, jeg »lægger bort Titlarne« og holder mig ved Jorden: Jeg var altsaa Pianist ved et omrejsende Artistselskab i Rusland. Af de optrædende Kunstnere var Russerne i Flertal, men »Attraktionerne« var hentet fra de vestlige Lande: en fænomenal engelsk Danserinde, der stæppede som en Orkan og henrev Publikum til de største Ovationer — en belgisk forhenværende Officer optraadte som Kunstskytte med en saa fuldkommen utrolig Virtuositet, at selv hans russiske Kolleger søgte efter den Humbug, som de mente var forbunden med et af hans Numre.

Det bestod i, at en Mand stillede sig ovenpaa et Bord, saa fjernt fra Scenen som Lokalet tillod. Manden fremrakte et Spillekort, som Belgieren gennemskød fra sin Plads ved Sufflørkassen. Spillekortet gik derefter paa Vandring fra Haand til Haand blandt Publikum, der nærmest fandt det latterligt at betragte et Kort, som var gennemskudt af en Kugle. Men nu kom Sensationen, som fik de tilstedeværende Russere til at maabe af Henrykkelse.

Manden tog atter Plads paa Bordet — rakte det gennemhullede Kort frem og — nu drønedes to Skud fra Kunstskytten, hvorefter Kortet atter vandrede rundt imellem Publikum, tillige med en af de Kugler, Skytten anvendte som Ladning.

Det viste sig nu, at Hullet i Kortet havde nøjagtig samme Størrelse efter de to nye Skud som da Kortet kun var ramt af én Kugle.

Ved en privat Seance paa en Kaserne, hvortil Selskabet var indbudt af den Øverstkommanderende, blev vi Vidne til følgende, som foregik paa Eksercerpladsen: En Officer kastede en lille Sølv mønt — en Ti-kopek, der er betydeligt mindre end en Tiøre — op i Luften. Vi saa' den lille Mønt vibrere i Solskinnet — Kunstskytten lagde an — et Skud faldt — Sølv mønten blev ramt og forsvandt i Rummet.

Bis! Bis! raabte Officererne og kastede en ny Mønt, som fik samme Pletsrud. Dette gentoges flere Gange uden at vor Skytte havde én Forbier, og nu kastede man 4—6 Mønter samtidig, men alle blev de sendt ud i Verden af hans hurtige Kugler, enten i Opdriften eller Tilbagefaldet mod Jorden.

Kunstskytten blev omfavnet og kysset paa Kinderne — efter russisk Skik — og Beundringen for ham var over alle Grænser.

Det var en vanvittig Forestilling for de Artister, der var uden al Forstaaelse af denne specifikke Skydekunst.

— — —

Vor Direktør var en Mand, der tog sin Opgave saa alvorlig som tænkes kunde. En Sangerinde maatte kunne synge, en Klovn være morsom o. s. v. Han var i Besiddelse af en sjælden Sporsans til at finde første Klasses Artister og han engagerede dem til meget flotte Gager — at han siden snød dem for de tre Fjerdedele, bliver en Ting for sig.

Programmets *clou* var en Ventriloquist, Manden med de talende og syngende Dukker, som er kendt fra de fleste Storbyers Varietéer. Han var Københavner og hed *Hansen*, hvilket vil sige, at han i Rusland fik Navneforandring til *Gansen*, da Russerne ikke har et *H* i deres store Alfabet, men erstatter dette Bogstav med *G*.

Naar de talende Dukker var Attraktion, saa laa det i, at denne Kunst- art aldrig før var set i Rusland. Dukkerne gjorde da ogsaa kolossal Lykke og morede Publikum overalt, hvor vi kom.

Vort Maal var denne Gang Byen *M.* hvor vi indtraf op ad Formiddagen efter en frygtelig lang Nats Slæderejse i 22 Graders Kulde. Det var dog blikstille saa Kulden syntes langt mindre haard end naar det fryser 2 Grader i København, samtidig med vort obligate Blæsevejr.

De fleste af Truppens Artister var stærkt medtagne af et Par ufor-glemmelige Indtryk fra Rejsen, som forløb i klart Frostvejr med Fuldmaane.

Det var os ufatteligt at Slædernes Kuske evnede at finde »Vejen«, som ikke var afgrænset noget Sted. For os saa' det ud som om vi bestandig kørte paa en kæmpestor, meget ujævn Mark, og af menneskelige Boliger bemærkede vi ingen, derimod syntes vi at kunne skelne en sort Masse, der fulgte os i en bestemt Afstand fra Slæderne, og da vi spurgte hvad det var, lød Svaret, at det var en Ulveflok. Slædernes Betjening beroligede os dog straks og erklærede, at her ikke var nogen som helst Fare. Man kunde nøje beregne hvornaar Faren indtraf. Afstanden imellem Ulvene og Slæderne blev vel Dag for Dag mindre, men efter den nuværende Afstand, og i Følge Aarstiden, kunde man fastslaa, at der intet var at frygte i de første to Maaneder — ikke før de elendige forsultne Ulve mistede alt Herredømme over sig selv af Sultens grufulde Kvaler, og endda var Mennesker ikke i Fare, men kun Slædernes Forspand. Det hændte jo, at man havde taget fejl af Beregningen og faaet Ulveflokken saa tæt paa Livet, at man maatte slippe en Hest løs, som da styrtede af Sted i sindssyg Rædsel for Ulvene, men ikke formaaede at løbe fra sin tragiske Skæbne. Rejsevante, bevæbnede Russere ofrede dog aldrig en Hest, men nedskød simpelthen nogle af Ulvene, som den øvrige Flok da kastede sig over og fortærede, og man var nu friggjort for »Følgeskabet« for denne Gang

— — —

Et langt dybere Indtryk modtog vi under en Standsning paa vor natlige Slæderejse.

Vi hørte Raslen af Lænker og taktfaste Fodslag, som med brutale Tramp skar dybt i Sneen. Og nu blev vi passeret af et jamrende Sørgetog af levende Lig.

I Spidsen gik Soldater med opplantede Bajonetter, derefter kom lænkede Mænd, Kvinder og Børn, der alle forsøgte at undertrykke deres Jamren. Denne grufulde Kortège afsluttedes atter af Soldater, saa de lænkede Fanger tillige havde Bajonetterne i Ryggen paa sig.

Vi rystede alle — Indtrykket var for voldsomt for os, men vores hærdede Direktør tog det ikke saa højtideligt. I Rusland gik daglig den Slags Sørgetog af Sted fra alle Kanter af det mægtige Rige, paa Vej til Sibirien, og som Regel var kun Mændene forviste — Kvinder og Børn var frivillig Ledsagelse. Direktøren indrømmede dog, det var en unødigt Haardhed at de stakkels Dømte maatte gaa hele Vejen — frygtelige Strækninger — til Fods, og i alt Slags Vejr. Dette »Tog«

vi havde set passere, anslog han til at have ti, tolv Maaneders Sørge-
march foran sig, før de naaede deres triste Maal.

— — —

Værten i det Lokale, hvor vi skulde optræde, kom os i Møde ved
Bygrænsen. Direktøren steg ud af Slæden, og de to fulgtes nu ad i
ivrig Diskussion.

Vi fik hurtigt at vide hvad det drejede sig om: Politidirektøren
havde forbudt enhver trykt Reklamering af Forestillingen, men nu kom
det værste: Akrobater, Sangerinder, Kunstskytte, Slangedame, kort
sagt, alt gav han Tilladelse til — kun ét Nummer forbød han: »*De
talende Dukker*«.

Direktøren var rasende og vilde søge Politidirektøren, men Værten
erklærede, at i saa Fald vilde vi blive smidt ud af Byen med det samme
— ja, Direktøren kunde maaske risikere at komme en Tur til Sibirien.
Hans Henvendelse til Politidirektøren, vilde blive optaget som en Kri-
tik af Myndighederne, og det var strafbart. Der var saaledes intet at
stille op.

— — —

Vor første Forestilling blev en Succes, takket være de fortræffelige
Artister, men Værten blev spurgt fra alle Sider, hvor de talende Duk-
ker blev af. Han havde nemlig ladet Rygtet om dette Nummer flyve
ud paa Sladderens hurtige Vinger, da han blev nægtet at opslaa den
mindste Plakat som Reklame, og nu kunde han kun meddele, at de
talende Dukker var forbudt af Politidirektøren.

Paa den Maade gik der en Uges Tid.

Stamgæsterne — der er Stamgæster i ethvert Lokale i hele Ver-
den — var ved at revne af Nysgerrighed efter at se det forbudte
Nummer. Man holdt Raad, og en halv Snes af Byens bedre Folk ind-
sendte nu en skriftlig ærbødig Ansøgning til den store Politimand,
og bad om han naadigst vilde tillade, at de talende Dukker blev fore-
vist for ham alene, uden nogen Tilskuer, og da bestemme om Publi-
kum senere maatte faa Adgang til at se det forbudte Nummer.

Stamgæsterne, Direktør og Vært gik i den højeste Spænding og
ventede paa, hvad Svaret vilde blive. Kun *Gospodin Gansen*, Bug-
taleren med Dukkerne, var ganske lige glad, eller rettere, han morede
sig over den latterlige Situation.

Endelig kom da Politidirektørens Svar. Det lød som en Ordre:

De talende Dukker skulde optræde for ham alene. Der maatte ikke være andre til Stede end dem, hvis Nærværelse var nødvendig i allerstrengeste Forstand — end ikke Værten maatte overvære Forestillingen i sit eget Lokale. Ligesom Kong Ludvig af Bayern lod en ny Opera af Wagner opføre for sig alene, saaledes vilde den mægtige Politimand være eneste Tilskuer over for de talende Dukker.

Vi var to, der nødvendigvis maatte være til Stede, nemlig Bugtaleren Hansen og min Ringhed. Dukkerne kunde jo ikke synge og danse uden Musik, heldigvis, for saa var jeg ikke kommen til at overvære en saa kostelig og original Forestilling, som der blev ud af denne Præsentation.

— — —

Politidirektøren havde anmeldt sin Ankomst til Kl. 4 Eftermiddag.

Alt var i Orden, Dagslyset var stængt ude og alle Lys var tændt. Paa Scenen, som var oplyst fra Rampen, Kulisser og Soffitter, stod Gansens Dukker opstillede. Der sad *Pauline*, overlæst med »Diamonder«. I sin højre Haand holdt hun en spraglet Vifte, som hun kunde bevæge, ligesom hun kunde hæve og sænke sit hvælvede Voksbryst, naar Gansen blot trak i de rette Snore. Der var *John*, den indbildske Laps med Monoklen i Øjet, som skævede hen til *Pauline*, hvem han bestandig drillede og haanede. Der sad den uartige Dreng, som altid var næsvis over for Hansen, hvem han spyttede lige i Ansigtet, ja, som spyttede ad Publikum, naar man klappede og raabte Bis! Der stod den fordrukne Tyroler — Negerdrengen, der dansede Reel — hele »Selskabet« var parat til at begynde.

Jeg sad ved Flyglet neden for Scenen — Hansen stod ved min Side og dampede paa en Cigaret. »Nu er Klokkeren fire!« udbrød han. »Ja, og der kommer Politidirektøren,« svarede jeg, idet jeg aabnede ganske lidt for Vinduesskoddet, saa vi kunde se ned ad den lange Gade, der førte lige til vort Lokale. Et flot Syn var det at se den stolte Politimand trone mægtig og stor i en Trojka, forspændt med tre pragtfulde Heste, hvoraf den ene løb i sidelæns Galop for at kunne følge med de to andre i deres hidsige Trav. Paa Bukken sad Kusk og Tjener i udhalede Uniformer med Pelsværk og Bjørneskindshuer. Med Bjældeklang og Klokkespil kom Politidirektøren susende, i flyvende Fart, fejende alt til Side paa sin Vej.

Stille! Der er han.

Slæden holdt for Døren. Den mægtige Mand sprang ud, og vi hørte hans faste Trin i Entreen. Saa gik Døren op, og — der stod han. Stolt

var han at skue, mørkt Fuldkæg, kæmpehøj og hærdebred. I sin overdaadige Uniform — den lange guldglinsende Sabel og Rytterstøvler med Sporer, lignede han mest en russisk General og Hærfører.

Raslende med Sablen og alt det Dingeldangel, som hele Personen bestod af, gik han nu frem i Lokalet og satte sig ved et Bord. Med en bydende Haandbevægelse og nogle uforstaaelige Ord befalede han, at vi skulde begynde.

Bugtaleren kom frem paa Scenen — bukkede for den mægtige Politimand og vendte sig straks efter til sine Dukker med et: God Aften!

God Aften! svarede Dukkerne — snart en dyb Mandsstemme, saa en skingrende Kvinderøst og endelig den uartige Drengs Raab: G'Aften!

Hvor gammel er De? spurgte Bugtaleren, henvendt til Pauline.

Nitten Aar! lød Svaret i den højeste Sopran.

Ja, men det er længe, længe, længe si-den! skreg Drengen.

Dukkerne talte, sang og dansede, men Politimesteren sad ubevægelig, mørk og streng, med Haanden under Kind.

Hansen var fortvivlet, hvorledes skulde han faa Byens øverste Myndighed til blot at smile?

Nu prøvede Bugtaleren sit Glansnummer. Han indlod sig i det frygteligste Skændsmaal med John — Drengen bed, sparkede og spyttede efter Hansen. Scenen var uhyre komisk, og man syntes, at Bugtalerens og Drengens Stemme lød samtidig, hvilket jo var en Umulighed, men saa hurtigt evnede Hansen at lægge sin Stemme om.

Denne Præstation blev altid modtaget af Publikums Latter og et øredøvende Bifald, men i Dag var alt som en Kirkegaard — intet Tegn paa, at den store Gæst havde moret sig, tværtimod, for da Bugtaleren sluttede sin Forestilling og bukkede af for Politimesteren, sprang denne op — slog Sablen haardt i Gulvet og kaldte paa Værten, der havde holdt sig skjult i et lille Værelse bag sin Buffet, men nu, som ved et Trylleslag, stod foran den vrede Politimand og modtog en streng Ordre, som vi jo ikke forstod.

»Hr. Gansen!« udbrød Værten paa Tysk, henvendt til Bugtaleren, »Politidirektøren forlanger øjeblikkelig at se Maskineriet, som faar Dukkerne til at tale og synge.«

»Det tør jeg skam ikke vise ham, for saa maa jeg række Tunge ad ham — andet Maskineri bruger jeg ikke,« svarede Hansen.

»Det har jeg forklaret ham, men han forlanger det alligevel, saa vi maa skaffe ham et Maskineri,« svarede Værten.

Diskussionen blev afbrudt af Politimesteren, der gav Værten et Tegn om at følge ham, og begge forsvandt ad en Bagvej op til Scenen.

Det var et kosteligt Syn, da den statelige Politimand stillede sig imellem Dukkerne paa Bugtalerens Plads. Den flunkende Uniform, den lange Sabel, Guldepauletterne paa de brede Skuldre, hele den pragtfulde Kæmpeskikkelse midt imellem de udmajede Dukker, gjorde et ubeskriveligt Indtryk. Kun med den største Selvbeherskelse formaaede vi at tilbageholde Latteren.

Politimanden sendte et knusende Blik ned til Hansen og mig, der nu var blevet to Publikummer, som ventede paa, at Forestillingen skulde begynde — og den begyndte.

Politimesteren trak i en Snor, hvilket bevirkede, at John glippede polisk med det ene Øje og vendte sit Lapsefysiognomi imod ham. Nu stak den Optrædende sin Haand ind i Ryggen paa Pauline og trak samtidig i flere Snore, saa Pigebarnet udførte de mest forrykte Bevægelser. Men ikke nok hermed — han løftede Pauline i Vejret — endevendte hende, saa Klæderne faldt ned over Hovedet, og hendes med Savsmuld udstoppede Ben svævede frit i Luften. Her var intet Maskineri at finde, og skuffet greb han nu fat i den uartige Dreng John. Ham var han ikke fuldt saa dristig over for. Han saå strengt paa ham, som vilde han sige:

»Du kan vove paa at spytte nu!«

Han tog Drengen i sine Arme og rystede ham dygtigt, hvorefter han stod ganske stille og lyttede med Drengens Mund trykket tæt op til sit Øre, og da han ikke hørte en Lyd, kastede han Drengen rasende fra sig — stampe i Gulvet og tordnede, at han *vilde* se Maskineriet.

Værten forklarede, hvad Bugtaleren *havde* sagt om den Ting.

Den skuffede Politimand gik nu atter tilbage til Lokalet og satte sig saa tæt ved Scenen som blot muligt. Der lød nogle kommanderende Raab. Hvad nu? spurgte vi.

»Politidirektøren forlanger at se hele Forestillingen en Gang til,« udbrød Værten.

Aldrig før havde Bugtaleren givet sin store Forestilling da capo, men han bøjede sig for Situationen og begyndte altsaa forfra.

Politimesteren slugte baade Hansen og Dukkerne med Øjnene, som vilde han sige: denne Gang skal I ikke narre mig.

Nu kom Scenen med den uartige Dreng, der spyttede, og — — da skete der en Eksplosion — en skraldende, knaldende Latter rungede og buldrede i det tomme Lokale — en Dovregubbe lo i sin Hal — et Par Kæmpeben smældede to Hæle som Forhammere ned i Gulvet — en raslende Sabel fægtede med sig selv i Luften og endte paa et Bord sammen med et Par store Hænder, i et øredøvende Klask af Støj — et Brøl af Glæde — en Konvulsion af Velbehag og Fryd — — det var Politidirektøren, der eksploderede i overgiven Livskraft — i en Lattersalve, som en Sceneinstruktør skal bruge tyve Statister til at frembringe.

Hele Politidirektøren var røget i Lyset. Tilbage var kun en god-

modig og elskværdig Kæmpe, der tog Scenen i et Spring — omfavnede Bugtaleren og lo og lo, mens Taarerne trillede af bare Latter ned over den højeste Myndighed og den imponerende Uniform, som nu altsammen var sat ud af Funktion.

»*Dobra! Dobra Gospodin Gansen!*« (storartet Hr. Hansen) brølede Politidirektøren, mens han som et lykkeberust Barn løb fra Dukke til Dukke og tilbage til Gospodin Gansen, hvem han atter og atter omfavnede i sit kolossale Glædesudbrud.

At »*De talende Dukker*« hermed var tilladt, ja, endogsaa maatte reklameres, siger sig selv.

Samme Aften optraadte Dukkerne for Publikum og gjorde enorm Lykke. Men naar alle lo, var der en Latter, som dominerede, og det var Politidirektørens.

Aften efter Aften sad han tæt ved Scenen og morede sig kongeligt i hele den lange Tid, vi opholdt os i Byen.

Af Interesse var nu kun tilbage at faa opklaret Grunden til, at de talende Dukker var blevet forbudt.

Jo, den brave russiske Politimand følte sig kaldet til at værne sit Folk imod alt det, som man tillader sig at kalde Oplysning. Han havde nok hørt lidt om, at der var Maskiner, der kunde tale og synge m. m. (Det var sikkert Fonografen, som den Gang var i sin Opkomst, han havde hørt lidt om.)

Det var vanskeligt nok at passe paa, hvad Folk samtalede om. Skulde man nu ogsaa tillade, at saadanne Maskiner gav sig til at snakke højt om russiske Tilstande? Nej Tak! den Slags Djævelskab skulde ikke taales. Han havde for Resten tænkt paa at jage os ud af Byen sammen med de talende Dukker.

Han vidste, at Lykken lettest forenes med den hellige Enfold, og den skulde han altid værne om.

— — —

Takket være den russiske Politimand gjorde vor Direktør en kolossal Forretning. Lokalet var udsolgt Dag efter Dag, og vi gav Forestillinger langt ud over den kontraktlige Tid. Men nu *maatte* det slutte — et russisk Teaterselskab skulde afløse os, og kunde ikke vente længere paa vort Opbrud fra Byen.

Vi vidste ikke hvor hen Rejsen skulde gaa, men da vores Direktør sjældent udtalte sig herom før den Dag vi skulde af Sted, ofrede vi ingen særlige Tanker her paa. Derimod var vi alle spændte paa om

Direktøren vilde betale os Gage. Han skyldte os alle store Beløb, men da han kun var at træffe ved den daglige Fællesmiddag, og ikke vilde høre Tale om Forretning under Maaltidet, smuttede han bestandig fra os.

Imidlertid havde Artisterne vedtaget, at jeg ved Middagsbordet højlydt skulde spørge: *Faar vi Gage i Dag, Hr. Direktør?*

Jeg var ung og frejdig og smældede Spørgsmaalet ud med fuld Kraft. Ingen af os drømte om de sindssvage Følger af dette Spørgsmaal.

Direktøren slog i Bordet og frabad sig at der blev talt om Gage og lignende under Middagen. Dette Svar var vi jo forberedte paa, men nu blandede hans Borddame sig ind i Sagen. Hende havde vi i lang Tid haft i Kikkerten — dels fordi hun var talentløs og dels fordi hendes Halskæder og Smykker tog til paa Rejsen i samme Grad som Indtægterne voksede paa Grund af Artisternes store Succes. Vi havde en Mistanke om, at største Parten af vores Gage sad som Ringe paa hendes Fingre og Perler om hendes Hals.

En stor Terrin mere end halvfylt med en fortræffelig russisk Ret, som hed *Gallops* — en Art Gullasch — stod foran mig og skjulte hendes Ansigt. Hun vedblev med at mumle, og for at faa hende til at tale rent ud, hvis hun endelig vilde spille »Direktrice« fremsatte jeg mit Spørgsmaal med dobbelt Kraft, medens hele Selskabet forholdt sig musestille og afventende.

— Hvad bilder saadan en ung Dreng sig ind? begyndte hun paa Tysk, hvor tør han forbryde sig imod Reglementet, *so ein dummer Däne!* raabte hun.

— Tør De sige det én Gang til? spurgte jeg.

— Ja, det tør jeg sige hundrede Gange, skreg hun og fortsatte: *dummer Däne! dummer Däne!*

Ganske stille tog jeg min Tallerken og nærmede den til Terrinen, som om jeg vilde øse op til mig selv, men i samme Nu blev jeg som et vildt Dyr — i en Brøkdæl af et Sekund havde jeg Terrinen i mine Hænder — løftede den og smækkede den med Bunden i Vejret ned over hendes Hoved, saa hendes »dummer Däne« blev kvalt i Kød, Kartofler, Grøntsager og en tyk fed Sovs, der sivede ned over hendes Halssmykker og elegante Klæder. Hendes Hvin og Skrig lød vanvittigt — spærret inde i Terrinen, der sad som en Hjælm over hendes Hoved.

Direktøren vilde hjælpe hende, men i Raseri vil han først afstraffe mig og griber mig i Struben — alt sortner for mig, men straks efter

styrter han som en Klud i Gulvet, ramt af et Spark i Brystet fra en Akrobat, der sendte sit Ben over Bordet med en Akkuratesse og Berregning, som vor Kunstskyttes Kugler, men her var Pletskuddet Akrobatens Støvle, der sad som et sort Lakstempel paa hvid Bund — en ødelagt Manchetskjorte.

Direktør og »Direktrice« var begge slaaet ud. Hun blev bragt til et Badeværelse med Terrinens Indhold langsomt drivende ned ad hendes Tøj, og han laa halvt bekvemt, famlende som en fuld Mand.

Alt var foregaaet i Løbet af et kort Øjeblik. Artisterne tog dette Intermezzo med Overlegenhed — de var jo komplet Herre over Situationen.

Nu kom Værten til. Roligt og stilfærdigt udtalte han paa Tysk:

Lad denne lille Historie blive indenfor dette Lokale — gør intet Nummer ud af det — husk, at her vinker Sibirien altid, i hvert Fald er Ophavsmanden sikker paa *den* gratis Rejse. (Uha, jeg var vist Ophavsmanden, tænkte jeg).

Forlad nu Byen i fuldkommen Ro og Stilhed, fortsatte han, Selskabet har formodentlig allerede ladet Passene stemple til Udrejse fra Byen? I modsat Fald kan det gøres endnu i Dag. Tak for denne Gang og lykkelig Rejse. *Au revoir*.

Som en Verdensmand med Levemaade hilste han os Farvel og forsvandt bag sin Buffet.

— — —

Vi gik hver til sit for at pakke vore Kofferter, aldeles forvissede om, at der vilde komme Ordre fra Direktøren om at give Møde til Samling og Afrejse. Vi mente ogsaa, at han i Dag havde faaet en Lære, saa han fandt det klogest at betale hvad han skyldte os. — Jo, vist!

Akrobaten, der sparkede Direktøren væk fra min Strube, havde faaet opsnust, at to Pas var blevet afstemplet allerede Dagen forud til Bortrejse. Med andre Ord: Direktør og »Direktrice« havde lumskelig planlagt Flugten fra os, og den var lykkedes. Medens vi drøftede Situationen var de to over alle Bjerger med Expres-Slæde.

Vi blev alle snydt for flere Maaneders Gage. Hvad hjalp det, at Direktøren kunde faa en Snes Processer paa Halsen? Hvor fandt man den Herre?

I Løbet af faa Timer havde alle Artisterne forladt Byen.

Kun jeg vidste ikke hvor jeg skulde tage hen og blev derfor til-

bage i det hemmelighedsfulde, betagende Rusland med det barnlige, drømmende Folkefærd, hvor en almægtig Politidirektør troede, der var opfundet »Maskinmennesker« i Form af tænkende og talende Dukker — dette kolossale, udstrakte Rige, der ejer en Tillokkelse og Magt over vort Sind, som vi vel ikke faar Klarhed over før vi har det uudgrundelige Rusland paa Afstand og føler os grebne om Hjertet af Længsel efter atter at betræde den Jord hvoraf uanede Fornyetelser og Overraskelser gror og spirer frem.

FOLKEDIGTEREN W. RANTZAU

I Midten af Firserne spillede jeg Klaver paa »*Tivoli-Øen*«. Dette morsomme Ballon-Lokale var som skaaret over lige midtvejs af en Balkon hvor 12 Sangerinder sad og bredede sig paa Rad. Den tilsvarende lige saa store Gulvflade i Lokalets Underdel var optaget af en bred og dyb Buffet med utallige Hylder, som indeholdt Flasker og Dunke med fristende Etiketter, der talte om et Hav af Spiritus, saa en ærlig Afholdsmand kunde besvime blot ved Synet af denne lokkende Verden af Gift, men ellers var hver Plads og Krog optaget baade foroven og forneden af Publikum, Publikum og atter Publikum, der tilsyneladende kun havde den Opgave at give Penge ud.

Tilvenstre for Sangerinderne paa Balkonen skinnede en forgyldt Plade: *Reserveret Plads for Direktøren*, og tæt i Nærheden heraf var Pianisten anbragt.

Direktøren var *Folkedigteren W. Rantzau*, som han selv yndede at kalde sig og udbad sig denne Inskription paa forventede Gaver. I hans Hjem saa' man derfor en sjælden Samling af Tobaksdaaser, Piber og Ravrør m. m. med slyngede Initialer af baade Sølv og Guld til »Folkedigteren«.

Rantzau var en særlig streng Herre over for sine Undergivne. Hans Autoritet stod mulig lidt i Forbindelse med, at han altid var elegant, næsten sirlig klædt, og hans Diamant-Slipsnaal til 5000 Kroner var berømt derigennem, at han aldrig glemte at omtale, hvad den kostede ham i aarlig Rente at bære. Han var gerrig af Natur — næsten Gnier; saaledes nægtede han sig selv en ordentlig Cigar, skønt det var hans Lidenskab at ryge. Han havde fundet en Kælder i Saksogade, hvor 100 Cigarer kostede 3 Kroner, og da han røg hele Dagen smagte han

ikke en anstændig Mundfuld Tobak før om Aftenen, naar Gæster i Nærheden af ham tog Futeralet frem for at tænde en frisk Cigar. Han var da paa Vagt som en Rottehund:

— »Jeg synes ikke, jeg kender det Mærke, De ryger?« henkastede Rantzau til Gæsten, der følte sig beæret af Direktørens Henvendelse.

Det endte bestandig med, at Gæsten bød Rantzau smage en fin Cigar, og at Digteren til Gengæld gav en »Diamant«, et ganske lille Glas, $\frac{1}{4}$ af en Bajer, som han gratis kunde rekvirere ad libitum fra Buffet'en, og nu var der frit Slag for ham til at ryge og drikke paa Gæsternes Regning. Mange Aftener sad en halv Snes Gæster i Rundkreds om hans lille Direktørbord, som knapt nok gav Plads til 3—4 Personer. I et saadant Selskab kunde det gaa haardt til. Rantzau fortalte mig med en vis Stolthed, at han en enkelt Aften havde drukket 40 Cognakstoddyer i Løbet af 4 Timer.

Det blev som Regel en kostbar »Diamant« for den indbudte Gæst, men intet Menneske nærrede blot Antydning af Mistanke om, at Invitationen stod en Kende i Pagt med Bondefangeri; dels var Rantzau, efter Datidens Maalestok, en meget rig Mand — han ejede over en Kvart Million — og dels forsømte han aldrig sit ydre velhavende Skin i sin Klippetro paa, at Klæder skaber Folk, og han regnede sig selv for at være Aristokrat, uden Anelse om, hvad den *indre* Pleje betød, naar Proletaren skal skjules og ikke bryde igennem Alverdens fineste Klæder. Han vidste næppe, hvad det var at læse og tilegne sig en god Bog.

Rantzaus Digtertalent var af samme forkludrede Art: Hulter til Bulter, men han var en Type, som man maatte lægge Mærke til, og kedelig var han ikke. Var det Pattebarnet fra Vuggen, der havde klinet sig fast til ham og aldrig forlod ham? saaledes spurgte man sig selv, naar han syntes tankeløs ond — som Barnet, der morer sig med at rive Ben og Vinger af en Flue — uden at man dog reagerede fjendsk paa hans Nederdrægtighed.

En Nat Kl. $2\frac{1}{4}$ anslog jeg den sidste Slutningsakkord — lukkede Klaveret efter mere end 10 Timers Arbejde uden et Minuts Pause og uden saa meget som at have nydt et Glas Vand. Jeg rettede lidt paa mig, som en hovlam Krikke, der havde ligget for længe i samme Stilling, og jeg var ubetænsksom nok til, i en gemytlig Tone, at ud-bryde: »Ah, det lettede — den var haard i Dag!« — Alle Dage var forsaavidt lige haarde, men naar vi fik en enkelt, koghed Sommerdag med Solskin fra en klar Himmel, saa var man ved at kvæles paa »Øen«. Rantzau sendte mig et ondt Blik, og for at hans Drikkebrødre skulde

beundre hans Magt og Vælde, næsten brølede han imod mig: »Ka' De ikke holde det ud, saa ka' De jo ta' paa Hospitalet!«

Heldigvis prellede hans Uforskammetheder ganske af paa mig. Han havde mange pudsige Sider, som ikke var uinteressante, og jeg tog ham, som han var, i hans kostelige Blanding af primitiv Aand og glimtvis skarp Opfattelse.

Tivoli var som den vidunderligste Plet af Verden. Havens »italienske Fester« var et Drømmerige af Skønhed. Alt straaledede i Sydens Farver og Pragt — Sommeren smilede over Danmark, som sjældent før, og den unge *Carl Lund* havde paa ny overtruffet sig selv.

Tivolisøen laa jomfruelig indolent i vellystig Fryd over sin egen Magelighed og kunde knapt bringes til at skvulpe, naar maleriske Gondoler med italienske Sangere og *Adolph Bürons* Okarino Trylleri gled hen over den. Oplyste, fantastisk formede Lampetter og Tusinder af kulørte Lampions skabte et Férige og et Orgie af Farver paa én Gang, Tivoli var vel aldrig mere betagende end under disse uforglemmelige italienske Fester.

Men vi Stakler paa Øen saá intet til Herlighederne, som var Skyld i, at der blev sunget og spillet til langt ud over Midnat. Kun igennem Publikums Stemning modtog vi et Pust af Tivolis store Fester, og af Fyrværkeriet maatte vi udelukkende nøjes med Lyden af Bombernes Knald.

Henne i »Kisten« — det nuværende »Apollo-Teater«, hvor *Rantzau* havde tjent sin Formue — sad den populære Pianist *Louis Büron* og sukkede barnligt efter at se et Tivolifyrværkeri, som han nu i mange Aar havde hørt knalde om Ørene paa sig. Han bad sin Direktør om Tilladelse hertil, og det blev ham tilstaaet, imod at jeg vikarierede for ham i det Kvarters Tid, Fyrværkeriet varede. Intet vilde jeg hellere end at bringe en Kollega denne lille Glæde, men det lykkedes mig aldrig selv at være fri en Sommeraften, saa jeg kunde gøre Büron denne Vennetjeneste, og han maatte gaa i sin Grav, efter 26 Aars ypperlig Tjeneste, uden at have set et Tivolifyrværkeri. Han blev gift, blev Enkemand og gift paa ny, men hverken paa Bryllups- eller Begravelsesdage fik han en Aftens Frihed fra »Kisten«.

Saa forrykt kan det arte sig for en dygtig Musiker. —

— — —

Rantzau aabenbarede glimtvis den mest udprægede Sans for en god Pointe, men i næste Øjeblik kunde han for Hundrede Gang fortælle en saftig Historie og le saa Taarerne trillede ned over Diamant-Slipsnaalen, skønt Historien var ganske blottet for Vid.

En Dag gav han mig en Besked, som var modsat hans tidligere Ordre til mig, og jeg kom da til at udbryde:

— Undskyld, Hr. Direktør — det var jo en ganske anden Sludder!

Jeg fortrød straks mit Udbrud og ventede en Irettesættelse, men Rantzau var i godt Lune — greb Ordet i Flugten og gensvarede:

— Ja, det var en ganske anden Sludder — det sagde Pigen osse, da Præsten omfavnede og kyssede hende Søndag Eftermiddag — *hun havde hørt ham præke om Formiddagen!* —

Paa samme Maade kunde en »Døgnflue« af Rantzau virke saa morsom, som om den stod i Pagt med den ægte Visekunst, men naar man som jeg havde været Vidne til hans tunge Arbejdsform, begreb man intet her af.

Rantzau gav mig Ordre til at møde i hans Hjem for at spille nogle udenlandske Melodier, som han vilde digte paa. — Danmark kendte jo kun *Bernerkonventionen* af Navn den Gang, saa der var frit Slag til alt Eftertryk, Oversættelser m. m. uden en Øres Afgift til fremmede Digtere, Komponister eller andre Kunstnere. Paa denne uanstændige Vis opstod bl. a. velhavende Bog- og Musikhandlere, men naar Fanden bliver gammel, bliver han jo hellig, og efter at de store Forlag først havde raseret alle udenlandske Mestres — havde deres Værker i Sats, Plader og Oplag og havde de indtjente Formuer i Behold, saa kæmpede disse Forlag for, at vi »anstændigvis« maatte tiltræde Bernerloven, saa meget mere som denne tillod, at man vedvarende, og ganske gratis, kunde udgive alle *forud* tilranede Værker, naar Oplaget var udsolgt, man benyttede blot de foreliggende Plader og Sats m. m. paa ny.

Rantzau blev dog aldrig »hellig« paa det Omraade. Uforstyrret af nogen Slags literær Lov tjente han sin store Formue i »Kisten«, og han oplevede ikke, at Danmark tiltraadte Bernerkonventionen.

Rantzau var en fuldt ud lykkelig Mand i sin grænseløse naive Selvurdering. Ved Komponisten, Professor *Niels W. Gades* Begravelse udtalte han:

— *Ja, nu er vi snart ikke mange tilbage.*

Der er slet ingen Tvivl om, at Rantzau betragtede sig selv for en af Danmarks Store.

En Opvarter i »National«, hvor Rantzau daglig drak Eftermiddagskaffe, regnede ham mere for en af Landets store Narre. Ved en Lejlighed, hvor jeg var til Stede, siger Opvarteren til mig:

— Kan det more Dem at se, hvorledes jeg »slaar« den Fedtsyl — han saá hen imod Rantzau — for 1 Krone ekstra?

Det kunde nok mere mig at overvære dette Kunststykke, og jeg var lidt spændt paa, hvad der vilde ske, da Opvarteren gav mig et Tegn paa, at jeg skulde være opmærksom.

Rantzau ser sig om — rejser sig og gaar hen til Knagerækken, hvor hans Pels hang. Han tøver lidt, men da ingen Opvarter viser sig — han havde skjult sig — anstrenger Rantzau sig for selv at hive Pelsen ned fra Knagen. I samme Øjeblik kommer Opvarteren styrtende og raaber af fuld Hals:

— Maa jeg, *Hr. Rantzau* — maa jeg, *Hr. Rantzau!*

Digteren kom nu i Tøjjet, og man saá, at han trak Opvarteren til Side og tilhviskede ham noget, idet han tog sin Portemonnæ frem.

Opvarteren viste mig Enkronen og refererede Rantzaus Ord til ham:

— Her har De en Krone — vil De saa fremtidig lade være med at raabe *Hr. Rantzau*, men *Hr. Direktør*.

— Dette lovede jeg ham, og De hørte vel, at jeg to Gange skreg: Javel, *Hr. Direktør!* Ja vel, *Hr. Direktør*. Desværre maa der jo gaa et Stykke Tid, inden jeg kan lave det samme Nummer med ham, tilføjede Opvarteren.

— — —

Efter Ordre mødte jeg da for første Gang i Rantzaus Hjem og var nu Folkedigteren saa nær paa Livet, at jeg skulde høre Græsset gro; overvære at Digteren digtede.

Jeg var meget ung og meget nysgerrig. — Rantzau anviste mig Plads ved hans mindre gode Piano og satte den udenlandske Melodi paa Nodestolen.

Nu skete der noget mærkeligt.

— Her har De en Avis — De spiller nu Melodiens første Linie, og *kun den*, til jeg siger Stop! Saa kan De læse i Avisen, var Rantzaus Ord.

Jeg spillede første Linie — tyve, halvtreds Gange, jeg véd ikke. Melodien var ubetydelig og uhyre banal.

— *Stop!* lød det endelig fra Rantzau.

Der blev Tavshed, og jeg gav mig hen i Avisen, som jeg næsten fik gennemlæst, før Rantzau paa ny afbrød mig:

— Maa jeg saa faa den første Linie igen!

Tak, tænkte jeg og spillede den dumme Strofe, indtil han atter stoppede mig. — Jeg læste videre i Avisen og var nu helt henne i Annoncerne, da Rantzau afbryder mig:

— Spil nu første Linie igen og hør efter.

Jeg spillede, og Rantzau sang med sin snøvlende Stemme:

— »Jeg gik en Dag en Tur paa Frederiksberg!« passer det? spurgte han.

— Udmærket, Hr. Direktør, svarede jeg.

— Vil De saa spille næste Linie! befalede han.

Jeg spillede og spillede, blev standset og læste om »Brugte Sager« i Avisen, men jeg forstod ikke et Muk af Rantzau, for den nye Linie var en nøjagtig Pendant til den foregaaende, og da jeg gik ud fra, at Digteren kun dannede sig et »Maskevers«, en Slags »Fodlæst« til at digte efter, tillod jeg mig at sige:

— Hr. Direktør, det er ligesom i første Linie — der kan staa: »Der mødte jeg en ganske lille Dværg«.

Min Indblanding i Digtetekunsten havde en frygtelig Virkning:

— Hvis De en eneste Gang til blander Dem ind i mit Arbejde, saa jager jeg Dem væk. De har kun at passe Deres Tangenter und nix videre! skreg han i Raseri.

Det mest forrykte var dog tilbage, for da vi endelig var kommet Verset igennem, anvendte Rantzau mit Ord om den »lille Dværg« i sit Digt.

Som en Bilist, der slipper med en Advarsel første Gang, ikke kan dy sig, før han faar Bøde og Straf, saaledes gik det mig. Det skete i Tivoli-Fregatten »St. Georg« et Par Aar senere.

Den kæmpemæssige *Thor Jensen* var Fregatkaptajn, og han havde i en enkelt Sæson udnævnt Rantzau til Næstkommanderende om Bord — vistnok mest af Godhed over for den gamle Folkedigter, der imidlertid slet ikke kunde komme til at rulle sig ud her, hvor den gemytlige Tyroler *Kammermeyer* og hans fortræffelige unge og smukke Tyrolerinder optraadte hele Aftenen og gjorde vanvittig Lykke hos Publikum i denne uskyldige »Lastens Hule«, som Thor Jensen spøgefuldt benævnedes sin Fregat.

Sjældent, maaske aldrig før, var et Tyrolerselskab saa helt igennem ægte af Ungdom, Skønhed, ypperlige Sangstemmer og et herligt sprudlende Humør. Med sydlandsk Temperament og Gemyt slog *Kammermeyer* Citheren til sine unge Damers Sang og Jodlen, som han selv støttede med en improviseret, morsom »anden« Stemme.

Min egen Opgave var at akkompagnere Selskabets mandlige Solist, der sang »*Andreas Hofer*« saa illuderende, at man troede paa ham, naar han i sidste Vers segnede om og med Døden i Hjertet fremhviskede: »*Leb' wohl mein Land Tyrol*«.

Jeg skulde dog ogsaa udfylde alle Pauser med mit Klaverspil og

smittet, som jeg var, af det straalende Kammermeyer-Humør, evnede jeg at underholde Publikum, selv om jeg spillede »Klabauter-Improvisationer« uafbrudt i en halv Times Tid.

Vi nærmede os Tivolisæsonens Slutning, og Rantzau havde skrevet et fireliniet Vers, som Tyrolerinderne skulde synge paa Dansk til Afsked med Fregattens Publikum. Verset sluttede saaledes:

»Til Afsked vi nu rækker Dem Haanden,
De altid vil leve hos os i Aanden.«

Rantzau var fortvivlet over Damernes haarde *d* i Haanden og Aanden. — Vi havde prøvet i Timevis, og jeg kunde ikke styre mig længere:

— Hr. Direktør, kunde man ikke stryge de to *d*'er og skrive *Haannen* og *Aannen* med to *n*'er? spurgte jeg.

Men nu eksploderede Rantzau og brølede som en Vanvittig:

— Herut med Dem! De er færdig hos mig! — Prøven er aflyst!

Med disse hysteriske Udraab vendte han os Ryggen og gik sin Vej.

Næste Dag prøvede vi atter, og da Rantzau hørte de to haarde *d*'er, afbrød han Damerne:

— Wissen Sie, lassen Sie so, som wie keiner *d*'er ist dabei, sløjfen Sie ruhig die beiden *d*'er und schreiben Sie *n*'er in stat dafür, var hans Ord.

Tyrolerinderne var begavede nok til at opfatte Meningen med denne Mundfuld Kaudervælsk og sang nu Haanden og Aanden uden *d*-Lyd, medens Rantzau lo, saa Taarerne trillede, af Tilfredshed og Glæde over det opnaaede Resultat.

— — —

Det var paa Tivoli-Øen, jeg havde følgende forrykte Oplevelse:

Jeg havde set tre Herrer ved et Bord, af hvilke de to var Bekendte af mig, hvorimod jeg kun kendte den tredie af Navn. — Efter Forestillingen gaar jeg hen og hilser paa de to Herrer, medens jeg høfligst bukker for den tredie og udbryder:

— God Aften, Hr. Hansen.

— Hilser ikke paa Drengene — Snotnæse, gaa hjem og lær Noder først! kom det fra Hr. Hansen, der fortsatte med en Udskældning, som ikke kan gengives paa Tryk. — Da han pustede ud, svarede jeg spagfærdig:

— Undskyld, Hr. Hansen! — jeg hilste kun paa Dem af Høflighed, og jeg kan da ikke hermed have fornærmet Dem?

Men nu sprang han op og slog en Knytnæve i Bordet:

— Fornærmet mig — fornærmet *mig* — Ho! Ho! — det manglede

sgu bare — *oven i Købet!* skreg han af fuld Hals, saa Lokalet rystede.

Der stod jeg.

Rantzau, der var kommet til, brast i Latter over dette forrykte Svar, som afslørede en ikke ukendt falsk Æresfølelse, men i samme Øjeblik greb et Par haandfaste Tjenere den muntre Hr. Hansen og satte ham paa Porten efter Værtens Ordre.

— — —

Ved en større Frokost, som Tivoli-Øens Restauratør gav til Ære for Rantzau, sad en Børsagent ved Folkedigterens Side, og jeg blev ufrivillig Tilhører til en Samtale imellem de to. Agenten spurgte Rantzau om, hvad han nu vilde tage sig til?

— Jeg har jo dannet Skole — se blot til et Par flinke Elever som Melbye og Henriques — saa jeg kunde tænke mig at være Lærer i Versekunsten, men i Gaar opgav jeg den Tanke, fordi der kom en ellers pæn Mand til mig for at bede mig udtale mig om nogle Vers, han havde skrevet. Jeg læser og falder over de forfærdeligste Rim. Saa siger jeg til ham: den er gal, Mand, tror De virkelig, man kan rime *Sokker* paa *Stopper*? Jo, det mente han var et korrekt Rim — han kunde ikke høre, det fejlede noget. — Vil De gaa! brølede jeg, De aner vist ikke, hvem De taler med — kan De komme ud!

Børsagenten var ganske uinteresseret i Alverdens Rimer; han havde en hel anden Hensigt med Folkedigteren og begyndte:

— Hr. Direktør, De skulde købe noget paa Børsen.

Den meget pengekære Rantzau lyttede til og svarede saa:

— Det har jeg ingen Forstand paa.

— Nej, men det har jeg, svarede Agenten.

Jeg hørte ikke mere af Samtalen, men »Snøren« var kastet ud — vilde der nu blive »Bid«? Personlig troede jeg det ikke, jeg kendte Rantzaus Ømhed over for sit Mammon.

Allerede Dagen efter sad dog Rantzau som en Flue i Nettet. Overlykkelig og berust af Glæde fortalte han, at han havde tjent 1700 Kroner paa nogle Chikorie-Aktier. — »Saa let har jeg endnu aldrig tjent Penge!« udbrød han, medens hans Øjne straaledede i Pengebegærets Glans. —

— — —

Der gik nogle Aar, før jeg saå noget til Rantzau, men en Dag træder han uventet og for eneste Gang ind i min Musikbutik. Han var elegant klædt som altid, og Diamant-Slipsnaalen sad paa sin gamle Plads.

— Hvad skylder jeg Æren, Hr. Direktør? spurgte jeg.

— Jo, jeg har ladet mig fortælle, at Folk henvender sig til Dem om en Konfirmationsvisse eller Bryllupssang, og da jeg nu gaar og keder mig, vilde jeg gerne være lidt mæd her i, svarede han.

— Det sker meget sjældent, Hr. Direktør, og Betalingen er kun ringe, — som Regel ikke over en halv Snes Kroner, var mit Svar.

Jeg syntes, at Rantzaus Blik og hele Udtryk aldeles skiftede Karakter, da jeg nævnede denne Sum, og desværre tilskrev jeg hans pengekære Person Aarsagen til denne Forvandling. Ganske febrilsk udbrød han:

— Ti Kroner er mange Penge, og kunde vi maaske skrive Visen sammen, saa var det hele *fem Kroner* til os hver, *husk paa mig!* fortsatte han med Eftertryk og gik imod Døren.

— Farvel, Hr. Direktør! udbrød jeg.

Jeg var ikke klar over Situationen, men min gamle Ærbødighed for ham krævede, at jeg fulgte ham et langt Stykke hen ad Gaden. Han rakte mig sin Haand til Afsked, og jeg saå ham forsvinde imellem Strøgets Folkemængde.

— — —

Rantzau gik fra mig — hjem og hængte sig i Lampekrogen.

Hele sin Formue — alt havde han tabt, og han stod endog i stor Gæld til en eller anden Slags Chikorie- eller lignende Spekulation. Folkedigteren Rantzau maatte tage sit eget Liv for at redde lidt af Hjemmet til sin Enke. Han vidste, at der ikke blev gjort Eksekution for den Art af »Spillegæld« i en Selvmorders Hjem, og han frelste bl. a. Diamant-Slipsnaalen. Denne, hans gamle Klaver og en Del Møbler indbragte det Par Tusind Kroner, som var nødvendige for at købe hans aldrende Enke — den i Ungdommen forgudede *Sophie Valentin* — ind i en Stiftelse.

Han havde klynget sig til det sidste vanvittige Halmstraa: Forsøget paa at tjene en enkelt Femkrone i Samarbejde paa Rimeri med sin forhenværende Pianist, der tidligere ikke var værdig til blot at yde ham den mindste Smule Hjælp til et »Maskevers«.

EN FIN FORRETNING

DIREKTØREN for »Concert du Boulevard« var en meget flot og statelig Herre, der yndede at ride Byen rundt paa en fin Racehingst.

Jeg havde aldrig talt med denne store Direktør og blev derfor noget forbauset, da han træder ind i min Musikbutik og udfolder sig saaledes:

— Ser De, Højstærede — jo, et Par af mine Verdens-Artistnumre paa hele »Continententet« ligger indefrosne og kan ikke naa' København til den første i Maaneden. Naa, hvad gør jeg, og hvad gør De? *Immer op te Dato*, forstaar De vel? Jeg har mere end et Dusin skønne Kvinder og Bunker af Kostumer. Jeg lader nu tolv af de mest udskaarne flotte Damer optræde to Gange pr. Aften i højmoderne »Assemble«-Nummer — De antager: *to forskellige*, hvis De kan lave mig saadan et Par opsigtsvækkende Numre til i Morgen Formiddag?

Det mente jeg at kunne, og næste Dag stod den flotte Direktør ved Siden af mit Klaver og hørte mig foredrage hvad han kaldte »Assemble«-Numre.

— Jo, jeg synes sgu' nok, de er eventuelt gode! udbrød han — men hvad skal De nu eventuelt ha' for dem? spurgte han.

— De skal faa dem begge for 10 Kroner, svarede jeg.

— Hør, min Herre, er De aldeles vildgal! skreg han op.

— Ja, jeg indrømmer, det er meget billigt, svarede jeg ham.

— Billigt! afbrød han, det er eventuelt de dyreste Vers af Sangnumre, jeg endnu har haft paa mit første Klasses Program. Maaske synges de én Aften, og — vupti — saa er mine Verdens Artister røget ud af Isen, og saa er det mig som der eventuelt er gledet ind til 10 Kroner for en enkelt Aften — hva'? Jeg siger: *Hva'?* 10 Kr. for en eneste Aften — en Formue paa et Kalender Aar!

— De kan have Ret heri, men jeg vil alligevel ikke sælge Dem begge Numre for mindre end 10 Kr., saa vil jeg hellere nøjes med én Krone for den enkelte Aften og en Krone for hver følgende Aften, De benytter mine Sangnumre.

— De er eventuelt en stor Gentleman, udbrød han, tre Aft'ner er li' paa tre Kroner — jeg plejer at ofre en Daler paa en »dicederet« korrekt fin Vise, saa, *nu* passer Pengene — altsaa: én Aften er eventuelt én Krone, hvis sum Bejsspil Artisterne kommer over Wamdrup næste Morgen?

— Naturligvis, kun én Krone, svarede jeg den kloge Forretningsmand.

Han gav mig en skriftlig Tilstaaelse af Betingelserne og forsvandt med mine to Sangnumre i Lommen, uden at betale en Øre paa Haanden, hvad jeg heller ikke forlangte af ham.

— — —

Jeg fik aldrig at vide, hvornaar Artisterne var sluppet igennem Isen, men da han havde benyttet mine Sangnumre i en Uge, sendte jeg ham en Regning paa 7 Kroner og fik den betalt. Dette gentog sig Uge efter Uge, det kunde rimeligvis ikke betale sig for ham at spare den Krone. De tolv Damer blev flyttet rundt paa Programmet, som god Staffage, foran eller efter et bedre Sensations Artistnummer. Men nu begyndte det at knibe med at faa et Bud til at præsentere Regningen, som jeg tog betalt hver Uge. Den stormægtige Direktør vilde se Budene hængt og truede med at skyde og myrde dem.

Saaledes forløb — to Aar. Jeg havde gjort mit Livs største Forretning igennem min lille Musikbutik.

P A A R E D A K T I O N E N

FORUDEN mit spændende og interessante Sommerrevy-Arbejde, der næsten krævede en Trediedel af Aaret for os allesammen, havde jeg daglig Mødepligt paa »Hver 8 Dag«s Forlag, hvor jeg var Redaktør af »Musik og Sang«, hvilket vilde sige, at jeg hver Uge skulde bringe et ottesidet Musikblad i Noder og Tekst for 10 Øre.

Opgaven var vanvittig. Vi forærede Publikum de største Værdier igennem Bladet, hvis Kapitalfejl var, at det var altfor billigt. Folk købte gladelig en Komposition til et Par Kroner i *Wilhelm Hansens* Musikhandel, uden Anelse om, at de forud havde Kompositionen hjemme i »Musik og Sang«, der laa hobet op paa Reoler og Hylder — begravet under Byrden af at have leveret for meget af det Gode til Prisen.

I ti Aar redigerede jeg »Musik og Sang«, men saa orkede jeg heller ikke længere. Jeg opsagde min Stilling, til hvilken utallige Ansøgere nu meldte sig, men ingen turde fortsætte hvor jeg slap og »Musik og Sang« døde.

— — —

Mit skønneste Minde fra »Hver 8 Dag«s Perioden, var mit Samvær med Verdens zirligste Forfatter og Redaktør *Georg Kalkar*. Som hele hans Person var Noblesse og Finhed, saaledes stillede han samme Fordring til sine Viser, Artikler og Vers, der altid fremtraadte som et fuldstændigt Kunstbroderi, hvor om Ingen kunde sige, at et eneste »Sting« ikke havde sin rette Farve og Plads.

Georg Kalkar og jeg havde vort Redaktionskontor Side om Side, og vores »Publikum« var højst forskelligt. For Udenforstaaende kunde det se ud, som var vi to Modelæger med et stort Klientel — pardon!

kun én rigtig Læge, Kalkar, og den altid uformaaende »Sukkerdokter«, mig.

Amatør-Skribenten kan umuligt præstere lignende Vanvid som Amatør-Komponisten.

Jeg sad netop og fik mig en frisk Latter over to »Manuskripter«, sendt fra samme Haand. Det første hed »Violin-Romance« og det begyndte med 24 Takters Pause, som Indsenderen bag mig udfyldte; saa kom halvanden Node afløst af 10 Taksters Pause. I hele »Violin-Romancen« forekom ikke saa mange Noder, som kræves til at nedskrive Melodistrofen: »*Gubben Noah, Gubben Noah var en Hædersmand.*« —

Det næste Manuskript var lige saa forrykt, men jeg fik dog ud af det, at Manden sendte mig en Hopsa til mit Orkesterhefte — et ret stort Foretagende som hovedsagelig leverede hele Landets Balmusikere den nye Dansemusik, hvoriblandt mine Revykvadriller og øvrige Danse. Dette Orkesterhefte, som tillige bragte Ouverturer og anden god Musik, kostede ogsaa dagligt Arbejde hele Aaret rundt, saa jeg behøvede just ikke at være blandt Ansøgerne til Musikdirigent Stillingen i Zoologisk Have paa Grund af Lediggang.

Jeg samlede Dagens Høst af indsendte Manuskripter sammen og vil notere Navn og Adresse paa Violin-Romance-Komponisten. Ved at tage hans Brev frem faar jeg Øje paa en Efterskrift: »*Hobsaken har jeg Drømt i søvne*«, hvilket nok skulde betyde, at han havde drømt sig denne Hopsa til. Jeg faar ikke Tid til at le ud over denne kostelige Mundfuld — Døren gaar op og en kæmpe stor Neger træder ind.

Alverdens Lidelser og Sorger prægede hans store runde Ansigt, medens han bedende og med udstrakte Hænder gik mig i Møde: »*Mr. Jefferson, I beder you written en little danish song for may?*«

Udtrykte dette sorgbetyngede Væsen nu Skæmt eller Alvor? Manden var den uudgrundelige Negerkomiker *Jackson* fra »*Cirkus Varieté*«, som fik Huset til at eksplodere af Latter, naar han i et alvorligt Foredrag paa Tusind ufattelige sindssvage Maader blev forstyret af et Stykke Fluepapir, der havde klæbet sig til hans Frakke, og som han derfor i al Stilhed vilde fjerne med det Resultat, at Fluepapiret anbragte sig over alt paa hans mægtige Legeme, medens Publikum skreg af Jubel, uden at han selv lod sig afficere af noget som helst, men gennemførte sit lange dybsindige tragikomiske Foredrag.

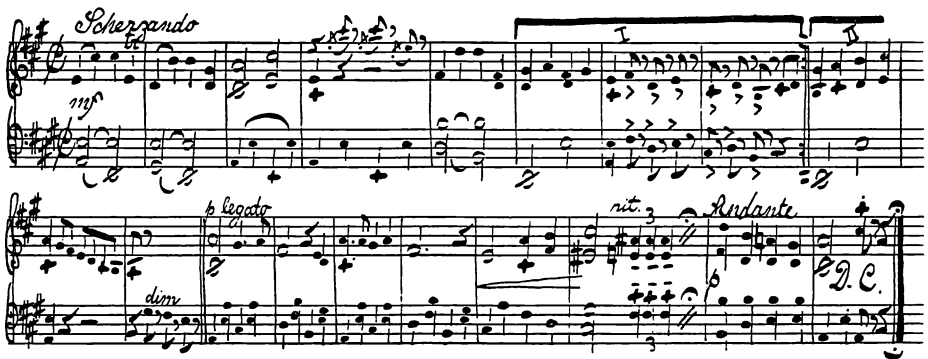
Jacksons hele Fremtræden var en eneste stor Originalitet, uden Klovnløjer, uden Skuespilkunst — nærmest en uløselig Gaade.

Hans gigantiske Skikkelse fyldte mit Redaktionskontor — en Gorilla, i hvis Haand jeg blev et hjælpeløst Myg. Inderlig, dybt bedrøvet

stod han der og bad mig skrive ham en lille Sang, som han da vilde syngte paa Dansk i det store Cirkusrum. Bønligt saå han paa mig, og Melankolien i hans Negerfjæs var til at faa Latterkrampe af, men jeg holdt mig og lovede det store sorte Barn en lille Sang til ham alene. Det var mig saa meget lettere, som han uafvidende selv havde inspireret mig til det Smule Rimeri, jeg sendte ham samme Dags Aften, tvunget ind i en af de utallige udenlandske Melodier, som Redaktionen sad inde med. Da Danmark senere tiltraadte Bernerkonventionen var det forbi med at eftertrykke udenlandsk Musik. Jeg skrev nu selv en Melodi til denne lille Sang, som *Carl Alstrup* senere har sunget ved mine Beneficer i Zoologisk Have.

Mine smaa Rim til Jackson lød saaledes:

Lykk'lige Jim.

Jim og jeg var Venner alle Dage,
 li' fra den Gang vi i Vuggen laa,
Jim han havde aldrig Grund til Klage — —
 altid heldig, altid ovenpaa.

Lykk'lige *Jim* —
 uheldig det var jeg.
 Lykk'lige *Jim* —
 jeg misunder dig!

Jim og jeg vi elsked' samme Pige —
Jim fik »Ja«, og jeg fik Pigens »Nej«!
Jim var smuk — behøver jeg at sige,
at det Smukke ikke trykker mig?
 Lykk'lige Jim —
 uheldig det var jeg.
 Lykk'lige Jim —
 jeg misunder dig!

Tiden gik og Jim gik hen og døde,
kun en Enke efterlod han sig,
Jim nu hviler under Roser røde —
Jim'ses Enke — hun er gift med mig.
 Lykk'lige Jim —
 uheldig det var jeg.
 Lykk'lige Jim —
 jeg misunder dig!

Jackson gjorde umaadelig Lykke med den lille Vise, der var som lavet af ham selv, af hvilken Grund jeg da heller ikke tog en rød Øre for Sangen. Jeg kom aldrig uden om at gøre Folk den Slags Smaatjenester, det hørte næsten med til min Bestilling at skulle nøjes med Tak, ligesom Smedens Kat.

NARAGTIG AMBITION

MIN Butiksdør gaar op, og et Ægtepar træder ind. Det var dog ikke for at købe Noder, men for at tale med mig om at undervise deres Datter i Klaverspil. Ægteparret var jævne Borgerfolk, men kunde godt se ud til at have faaet et Skub fremad i Retning af Arv eller Lotterigevinst, efter den sikre Maade hvorpaa de optraadte og efter det Skær af solid Velstand, som hvilede over dem.

Man følte, at det var Mennesker med vaagnende Ambitioner, hvoraf én var, at deres Datter skulde uddannes i Musik.

Vi blev hurtigt enige om Honoraret og aftalte Dag og Tid for Datterens første Lektion hos mig.

— — —

En smuk, ung Dame træder ind i min Stue. Hun var af den fængslende Kvindetype, der ser ældre ud i Ungdommen, men omvendt synes yngre for hvert Aar.

Jeg byder hende at sidde og ser spørgende paa hende.

— Ja, mine Forældre har jo været hos Dem! udbryder hun.

— Undskyld! stammede jeg, jeg ventede, at De var en ganske ung Pige og ren Begynder i Klaverspil.

— Det første tør jeg vel have Lov til at være — jeg er ikke fyldt 16 Aar endnu — men det sidste er jeg ikke.

— De har modtaget Musikundervisning før?

— Ja, i fire lange Aar, sukkede hun.

— De sukker, Frøken — hvor længe er det siden?

— Siden? det er aldrig holdt op — jeg var hos min Musiklærerinde i Gaar.

— Hvorfor vil De nu spille hos mig?

— *Jeg* vil intet, men mine Forældre vil det, og det ene kan vel ikke være forfærdeligere end det andet.

— Holder De af Musik?

— Nej, jeg hader al Musik! næsten skreg hun.

Jeg snappede efter Vejret — dette ærlige Udbrud af en ung Dame, som i sin øvrige Fremtræden kun udtrykte kvindelig Blidhed — noget tilsvarende havde jeg aldrig været ude for.

— Ja, men Frøken i Skolen har De vel sunget Fædrelandssange og Salmer?

— Ikke jeg — hele Klassen, ja, men ikke jeg — jeg maatte lide nok af at høre paa det.

Situationen blev nu pinlig. Jeg besluttede at tale om noget andet end Musik og spurgte lidt indiskret:

— Hvorledes har De det med Deres Skolefag?

— Jeg har altid ug. i *alle* Fag! udbrød hun og understregede *alle*.

— Hvad har Deres særlige Interesse?

— Sprog, Literatur og Kunstbroderi.

— Er De fremragende dygtig heri?

— Hun rødmede, og hendes haarde Tone slog om til Ungpigens Blyhed og bedaarende Ynde, da hun med lav Stemme næsten fremhviskede:

— Mine Lærere siger, jeg er meget talentfuld! Ordet »meget« var saa godt som uhørligt og døde paa hendes Læber.

— Frøken, vi *skal* jo tale lidt om Musik! udbrød jeg — satte mig ved Klaveret og fortsatte:

— Kender De den Melodi? spurgte jeg, idet jeg med klangfulde Oktaver spillede første Strofe af »Kong Christian«.

Hendes kønne Øjne lynede imod mig, og næsten ondt svarede hun:

— Jeg har jo sagt Dem, at jeg ingen Melodier kender.

— Nuvel, Frøken, men kan De ikke høre, at jeg nu spiller noget ganske andet? spurgte jeg og spillede: »Aa, Susanne, vil du gifte dig med mig«.

— Nej, nej, jeg kan ikke, gentog hun haardt, og hendes Stemme var graadkvalt.

— Hør nu, Frøken, vi maa komme til et Resultat — hvad har De lært i de fire Aar? spil lidt for mig, bad jeg.

Hun havde en Noderulle i Haanden, da hun kom — nu lukkede hun den op, og som en dødsdømt gik hun til sit Skafot, Klaveret, og spillede »Den sidste Rose«.

Det var grufuldt! Hver Tone blev hugget igennem, som var mit Instrument kommet under en Brolæggermaskines Stempelslag. Saaledes maatte man kunne lære en Gedebuk at spille paa 4 Uger, og det havde den stakkels unge Dame været 4 Aar om. Men her var ingen Anledning til at være morsom.

— Frøken, nu skriver jeg et Bønskrift til Deres Forældre, medens De er her, saa De selv kan læse Indholdet af mit Brev. Jeg beder inderligt om, at man vil fritage Dem for al Musikundervisning paa denne Jord og i Stedet lade Dem pleje og dyrke Deres mange andre gode og fremtrædende Evner.

Hun saa taknemmelig paa mig:

— Aa, gid mine Forældre vilde rette sig efter Deres Raad — for De vil altsaa ikke fortsætte med Musik med mig?

— Nej, Frøken ikke for Guld — det vilde nærme sig Pengeafpresning fra min Side.

— Tak! udbrød hun, saa har jeg et lille Haab om at slippe.

Jeg fulgte den unge Dame til Dørs, og hun smilede taknemmelig til Afsked! — — —

Hun slap ikke for sine Lidelser. Forældrenes naragtige Ambition var den stærkeste, og mit velmenende ærlige Brev havde kun den Virkning, at de aldrig tilgav mig.

STRAFFELOV

EN Gang eller to om Ugen bankede det paa min Dør, skønt den var forsynet med elektrisk Klokke.

Denne Banken var et Slags Hensyn, der vistes mig. Jeg kunde heraf vide, at den, der søgte mig, var »min Kone«, der kom for at hente en Almisse. Hun og jeg havde ikke vekslet andre Ord end: God Dag — Værsgo — Tak og Farvel, og hun havde aldrig været over min Dørtærskel.

En Vinterdag med 12 Graders Kulde og en forrygende Snestorm sad jeg og skuttede mig ved en koghed Kop Kaffe, som jeg selv, til alt Held havde lært at brygge, for i Dag skulde Pokker gaa ud i dette grufulde Vejr. Al Trafik var lammet, og Kulden var saa gennemtrængende, at Isen paa mine Vinduer ikke lod sig optø, skønt jeg fyrede, saa Kakkelovnen var gloende.

Det bankede paa min Dør. Hvad? »min Kone« i dette Vejr — nej, det var umuligt! Jo, der stod hun virkelig — tilføjet af Sne, glinsende af Frost, som stivnede hendes Klæder. — I Dag kunde jeg ikke feje hende af med en Skærv — jeg bød hende indenfor i Varmen.

— De kommer lidt for sent — her er kun Kaffeduft tilbage, men kan De holde ud at lave Kaffe i mit kolde Køkken, saa er der nok af Bønner, Fløde og Sukker.

Hun smilede, som om en Smule Kulde var noget at tale om, og da jeg huskede, at der intet Brød var til Kaffen, gav jeg hende Penge til at købe rigeligt for hos Bageren. Vejr og Vind generede hende jo ikke.

— — —

Det var den rette Kaffeduft — Julekage-Kaffen, og det endte der-

for med, at jeg satte mig til Bords for at gøre Konen Selskab og nyde hendes fortræffelige brune Drik, over for hvilken mit eget Bryg var det reneste Makværk og Spild af det Kvantum, som »man tager« efter de bedste Kogebøger, hvoraf man aldrig kan lære, hvad det er, der sætter Prikken over i'et.

Jeg havde altid sat Pris paa den stille Blidhed, der hvilede over denne venlige, stoute Kvindeskikkelse. Men her ved mit Bord, irriterede det mig pludselig, at hun var saa faamælt. Hun maatte da kunne være med til en rigtig gammeldags Kaffesladder, og jeg forsøgte at faa hende i Gang ved at rette alle Slags indiskrete Spørgsmaal til hende.

— Hvor gammel er De? spurgte jeg.

— 65 Aar! lød Svaret.

— Har De Børn?

— Nej!

— Er De Enke?

— Nej!

— Er De ugift?

— Ja!

Jeg var ikke saa lidt krænket over hendes korte Svar. Hun skyldte mig dog Taknemmelighed. Havde jeg ikke hjulpet hende saa ofte. Hun kunde da til Gengæld gerne betro mig noget om sig selv — netop noget som aldeles ikke vedkom mig.

— Hvoraf har De levet? begyndte jeg paa ny.

Intet Svar.

— Har De været Sypige?

— Nej!

— Tjenestepige maaske?

— Nej!

— Saa Glædespige da? var jeg lav nok til at spørge om.

— Nej!

— Har De levet sammen med én.

— Nej!

— Men hvor har De opholdt Dem?

Intet Svar.

— I Huset hos Nogen?

— Ja!

— Hos hvem — i hvilket Hus?

— I Tugthuset! kom hendes stille Svar.

Jeg rejste mig og gik hen til Vinduet. Var jeg ikke en frisindet

ung Mand? Jo, det mente jeg da, men der er vel Grænser. En straffet Tugthusfange ved *mit* Bord — i *mit* Hjem, og tilmed én, som daglig forbrød sig over for Loven ved at betle.

Mit Frisind var forduftet. Jeg *følte* min Værdighed i Forhold til denne Tugthuskvinde, og jeg glemte helt, at det var mig, der saa godt som havde aftunget hende hvert Svar, hun gav mig, og misbrugt min Stilling som Vært.

Nedladende satte jeg mig ved Bordet og begyndte paa ny at pine hende:

— Hvor længe var De dér? spurgte jeg.

— I 40 Aar! kom hendes stilfærdige Svar.

Jeg sprang op, som stukket af en Giftslange.

Aldrig mere skulde hun komme indenfor min Dør — men jeg maatte videre, og dirrende udbrød jeg:

— Saa har De myrdet et Menneske!

— Nej!

— Heller ikke et lille Barn?

— Nej, jeg har aldrig gjort noget Væsen Fortræd.

— Men saa sig da for Pokker, hvad De har gjort?

— Stjaalet!

— De lyver! man kommer ikke 40 Aar i Tugthuset for Tyveri!

— Jo!

— — —

Endelig fik jeg hende til at fortælle om sit Liv. Hendes Forældre havde hun aldrig kendt, men havde været Plejebarn i flere fattige Hjem, og maatte gøre Nytte fra 7—8 Aars Alderen. Senere blev hun Tjenestepige, og hun havde klaret sig ved Arbejde til sit 18de Aar.

Saa lokkede Storbyen hende — hvorfor, vidste hun ikke — men her druknede hun komplet i Menneskevrимlen. Hun var mere alene end nogen Sinde. Hun gik og gik — alle Mennesker havde travlt, kun hun havde Tid nok. Hun var nu gennemblødt til Skindet, der var ikke en tør Trevl paa hende — alt drev af Regn og Tøsjap — men saa kom — »heldigvis« sagde hun — Frosten, og de vaade Klæder tørrede paa hendes Legeme, mens hun tilbragte Nætterne i Porte og paa Trappegange.

— Men, blev De da ikke syg af at ligge og sove i Deres vaade, iskolde Klæder? spurgte jeg.

— Syg! gentog hun med Overtaskelse, det véd jeg ikke, hvad er — jeg har ikke været syg i ét Minut hele mit Liv.

Hvor lunefuldt af Naturen, at udstyre denne Kvinde med et ufatteligt stærkt Jernhelbred, som hun egentlig ikke syntes at have noget Brug for, medens jeg selv idelig kæmpede med Sygdom i en opslidende Gerning.

— Videre! raabte jeg — hvorledes kom De i Tugthuset?

— Jeg havde givet mine sidste Par Skillinger ud hos en Bager, og jeg havde nærmest sultet i lang Tid. Mine Støvler var bundløse, og mit Tøj var slidt i Laser. Jeg forstod, at dette kunde ikke blive ved.

Om faa Dage var det Jul, og denne Højtid vilde jeg nu ikke saa gerne tilbringe paa en Trappegang. Saa faldt det mig ind, at Politiet nok vilde tage sig af mig, hvis jeg stjal, og det gjorde jeg.

Hun standsede og vilde aabenbart helst være fri for yderligere Forklaringer. Men jeg lod hende ikke i Fred:

— Det er alligevel noget Vrøvl med Deres 40 Aar i Tugthuset — der maa have været noget særligt graverende ved Deres Tyveri — hvorledes bar De Dem ad? Fortæl nu alt! udbrød jeg utaalmodig.

Hun fortsatte:

— Jeg gik i Frederiksborggade — saa tog jeg pludselig en Kaabe, som hang i Døraabningen i en Forretning. Jeg lagde Kaaben over min Arm og gik hen ad Gaden.

»Stop Tyven!« lød det fra mange Sider, og Folk løb forbi mig, saa jeg et Øjeblik glemte, at jeg var Tyven, indtil jeg blev grebet haardt i Armen af en ung Mand — vel en Ekspedient fra Forretningen. »Din Tyvemær!« raabte han og holdt mig fast, indtil en Politibetjent banede sig Vej igennem det store Opløb, der var samlet, og som fulgte med til Raadhuset paa Nytorv, medens Betjenten ikke slap sit Tag i min Arm.

Jeg såå jo slem ud og drev af Snesjap, og Politiet lod mig derfor straks komme i Hænderne paa en kvindelig Arrestforvarer, der var venlig imod mig. Jeg fik rent og tørt Tøj paa fra inderst til yderst — saa fik jeg en Kop varm Kaffe med Brød til, og først herefter blev jeg forhørt af Politiet.

Nu var jeg fri for at løbe omkring som en hjemløs Hund.

Jeg fik min første Straf: 8 Maaneder, og den Dag jeg forlod Fængslet begik jeg nøjagtig samme Tyveri i en anden Forretning. Jeg blev paa ny arresteret og fik dobbelt Straf. Dommeren kan nemlig vedblive med at fordoble Straffen hvis han vil det — sidst fik jeg 10 Aar, og det var jeg glad for.

Saaledes gik mit Liv, og ingen aner hvor godt jeg har haft det i Tugthuset.

— Hvorfor bliver De saa ikke ved paa samme Maade?

— Man vil ikke have mig længere derinde, jeg er bleven for gammel, og Politiet ler af mig og siger, at næste Gang jeg bliver anholdt, sender de mig paa Ladegaarden, men den Tanke kan jeg ikke udholde — saa vil jeg hellere dø.

— Ja, men hvis De bliver grebet i at betle?

— Politiet selv gør mig ikke noget, men bliver jeg anmeldt af

pæne Folk, saa maa Politiet tage sig af det, og hvis *De* anmelder mig, saa er jeg sikker paa at komme paa Fattiggaarden.

Hun standsede. Der kom et Skær af Angst over hendes blide Øjne. Hun syntes at frygte mig. Det laa i min Haand at melde hende og faa hende kastet paa den Fattiggaard, som var hendes Skræk og Rædsel.

Jeg skammede mig over, at jeg sad inde med den Magt og jeg maatte foragte mig selv, hvis jeg benyttede mig af den.

Hun havde rejst sig og var pludselig blevet meget urolig. Det var klart at hun ønskede at komme bort.

— Tak for Kaffe, stammede hun.

— Paa Gensyn! svarede jeg og rakte hende Haanden. En saa »stor« Venlighed havde jeg aldrig før vist hende, og det var tydeligt at hun følte sig usikker og forvirret.

Jeg lukkede hende ud og gik straks til Vinduet for at se efter hende.

Der gik hun — rank og spænstig, som om hun vandrede i Sol og Sommer og ikke i Jordens frygteligste Hundevejr med Snestorm og Kulde, der skar til Marv og Ben.

40 Aar i Tugthuset for Tyveri, som nærmest var »fingeret«.

Hun havde slettet sig selv ud og stillede ikke større Fordringer til Livet end at faa Lov til at leve i Tugthuset til sin Død, men denne fattige Glæde var hende nu frataget.

En Voldsmand, ja, en Morder bliver sluppet ud efter nogle Aars Forløb. Hun tænkte kun paa at blive sluppet ind, men man vilde ikke have hende. Hun maatte først gøre noget ondt, men *det* var hende umuligt.

En underlig Straffelov, som alligevel bestandig dømte hende efter Bogstaven og tilmaalte hende 40 Aars Tugthus imellem de ondeste Forbrydere, medens hendes rette Opholdssted havde været et Arbejdshjem, hvor man med Udbytte kunde have anvendt hendes sjældne Kræfter, Flid og Villighed.

Jeg saå hende forsvinde i Snestormen, og jeg var ved at løbe efter for at tilbyde hende Husly hele Dagen under det frygtelige Vejr, men hvorledes skulde jeg kunne indhente hende?

Det var som om jeg længtes efter snart at gense denne Tugthuskvinde. Fra nu af vilde jeg være »ædel« over for hende. Min lille Skærv skulde fremtidig vokse op til en sand Hjælp, saa vidt jeg evnede det.

Men hun bankede ikke oftere paa min Dør. Var hun blevet bange for mig? Fortrød hun sin Aabenhjertighed over for mine paatrængende Spørgsmaal, eller troede hun, jeg vilde melde hende til Politiet? Herom fik jeg intet at vide. Jeg saá hende aldrig mere.

Maaske var hun smidt paa Ladegaarden.

VALHALLA

UTALLIGE Aftener havde *Gamle August* staaet uden for *Valhalla* og svælget i de forvildede Noder, der smuttede ud igennem Trækruderne. Nu kunde han ikke staa imod længere. Han faldt for Plakaten: *Gratis Entré*, ligesom Vegetarianerne kan bukke under for en Spiseseddels *Lammesteg med nye Kartofler*.

Gamle August havde overvejet, om han nu kunde forsvare at købe en Kop Kaffe eller et Glas Øl i *Valhalla*, som rimeligvis ikke var helt billig, mente han. Lokalets Direktør maatte jo paa en eller anden Maade have Penge ind for at kunne betale de Optrædende og Spillemanden. *Gamle August* sad nu ved sin »Genstand« og trykkede sig tæt ind til Klaveret for at faa alting med i Købet.

Jeg var *Valhallas* Pianist, og jeg lagde først Mærke til den nye Gæst, da jeg var midt i *H. C. Lumbyes* »*Amelie Vals*«, som syntes at fængsle den gamle Mand mere end noget symfonisk Værk.

Lumbyes smukke Vals slutter noget overraskende med to kraftige, tætfølgende Akkorder, som om man i hastigt Tempo vilde raabe: *August*.

Vi kom i Passiar med hinanden, og vi blev Venner.

— — —

Ensom og koldt boede gamle *August* i en Treværelsens Lejlighed med et fattigfint Præg. Ingen synes mere trøstesløst forladt end en gammel ugift Mand. Maaske kunde Rigdom hjælpe over en saadan Skæbne, men hvad hjalp det, at gamle *August* muligvis havde kendt bedre Dage — nu stred han sig igennem sin Livsaften uden al Glæde, men jeg vilde glæde ham. Det kunde jeg ved at spille for ham — saa vidt muligt spille for ham hver Dag i hans triste Hjem.

Jeg følte det som en Pligt daglig at ofre et Par Timer eller mere paa gamle August. Han trakterede altid med to Stykker Mad med Fedt og et med Ost, hvorefter jeg satte mig ved Klaveret og spillede. Han elskede Musik, og hans Smag udvikledes forbløffende hurtigt til, at han og jeg var lige betaget af en Sonate af *Beethoven* eller *Mozart*. Naturligvis kunde jeg ikke spille de store Sonater — navnlig ikke *Beethovens* — men de to Guder i Toneriget havde jo skænket Menneskeheden en Verden af Skønhed, som man ikke behøvede at være Virtuos for at udføre musikalsk forsvarligt.

Uheldigvis havde gamle August ikke altid Raad til at lægge i Kak-

kelovnen. Jeg kan endnu faa Kuldegysninger ved Tanken om de lange Vinterdage i hans kolde Stuer.

I over syv Aar passede jeg min gamle Ven, som kunde være min Bedstefader. Egentlig forsømte jeg ham kun, naar jeg laa syg.

Under et længere Hospitalsophold mistede jeg mit Klaver. Fabrikanten havde været utrolig langmodig og hensynsfuld, men der er jo Grænser for Antallet af de Afdrag, man udebliver med.

Gamle August græd over den Historie. Han var mere grebet end jeg selv, der havde lært at bøje mig for et Faktum, og her var Faktum dette, at der skulde lægges 100 Kroner kontant paa Bordet som Afdrag, hvis Klaveret skulde reddes for mig.

Det svimlede for min gamle Ven.

Hundrede Kroner!

Hvorfor ikke sige hundrede Millioner? Det koster lige meget, naar man ingen har. —

En Dag var vi paa Skovtur, han og jeg.

Hele Vinteren havde jeg forsøgt at overtale ham til, at vi skulde spise en Bøf paa Hotel *Bellevue* i Klampenborg, men herom vilde han slet ikke høre Tale.

Skovturen forløb da saaledes, at jeg bestilte den Bøf, jeg havde glædet mig til i et halvt Aar, og gamle August fik to Stykker Smørrebrød — Rullepølse og Ost. — Jeg vilde gerne traktere ham med den varme Ret, men det vilde han paa ingen Maade gaa ind paa. Derimod korsede han sig over, at jeg vilde give en hel Krone for en Bøf. Hvilke Restaurationspriser — hvilke skønne Minder.

— — —

Min gamle Ven glædede sig over, at det gik fremad for mig. Naar jeg forlod den ene Beværtning for at spille i den næste, saa var denne altid større og »finere« end den, jeg kom fra.

— — —

Det var lige saa mondænt at høre Brødrene *Varialis* eksotiske Sammenspil i Valhalla som at give sig hen i kongelig Kammersangehelte-tenor *Nyrups* »En nyfødt Sol i Østen fremgløder« af Operaen »Den Stumme i Portici«, men Nyrup sang ikke mere, og Brødrene *Variali* var flyttet ud paa »Sommerlyst«.

Valhalla var i Dekadence.

Aldrig har dog et offentligt Lokale været i ynkeligere Forfatning, end at jo ti for én aspirerer til Direktørværdigheden.

Det blev den morsomme Englænder Mr. Gray, som blev Direktør i Valhalla, og jeg blev hans Pianist.

Forestillingen var begyndt Klokken 8 Aften. Nu var den slaaet ti, og endnu var der ikke kommet andre end gamle August. Vejret var en flygende Snestorm, saa det var forstaaeligt, at Folk holdt sig hjemme.

Pludselig rystede hele Valhalla. Artisterne farer op fra de Smuthuller, hvor de sad og halvsov — gamle August regnede man ikke med.

Et Drengeselskab braser ind i Lokalet under Støj og frygteligt Bulder.

Inden jeg kan faa hanket op i Klaveret, kommer en af Drengene hen og spørger, om hans Ven maa spille lidt?

— Ja, fan'rasme maa han playe! raabte Mr. Gray.

Saa begyndte Drengen.

Han var omringet af Kammeraterne, der snobbede utroligt for ham, og sendte mig haanske Blikke, som vilde de sige:

— *Han kan spille hva', og hva' ka' Du saa? Ha!*

Det var saa sandt: han kunde spille, Drengen. Allerede som et lille firkantet Pjus paa et Par Aar, var det Musik, naar han spillede, for Drengen var nemlig *Fini Henriques*, hvad Drengene fortalte mig, at han hed. — Han bliver verdensberømt! raabte hans ungdommelige Tilbedere.

Nu var jeg selv ganske betaget af denne Drengs Improvisationsevne paa et Klaver, og jeg blev halvt Uvenner med gamle August, der ikke kunde opfatte den geniale *Finis* Flugt igennem uanede Harmonier og »Overgange« paa Klaveret.

— — —

Der var blevet varmt og hyggeligt hos gamle August.

Han fortalte mig, at han var Enkemand. Hans Kone var død af Tuberkulose, og hans eneste Barn — en Datter — havde arvet Sygdommen. Datteren, *Marie*, var nu 24 Aar, og hun forlangte at komme hjem fra de Tuberkulose-Sanatorier i Udlandet, hvor hun havde opholdt sig lige fra sin Barnealder for at blive helbredet. — Gamle August forstod, at alt Haab var ude, og at hans Datter kun vilde hjem for at dø i Danmark hos sin Fader.

Hvor han dog græd, da hun døde. Jeg gik ved hans Side — vi gik og gik — hvor vi aldrig før havde været — bare for at skaffe ham Lindring i hans dybe Sorg. Paa en saadan trist Vandring, sagde han en Dag til mig:

— Maries sidste Ord var, at jeg skulde være god imod Dem. Hun bad mig testamentere alt, hvad jeg ejer, til den lille *Spillemand*, som hun kaldte Dem.

Jeg brød sammen i Taarer. En lille syg Kvinde havde tænkt paa mig i Dødens Stund.

Ak, hvad skulde *han* kunne efterlade mig? En gammel Kommode og et udslidt Klaver, som vel maatte sælges, hvis han ikke ved sin Død skulde begraves i Frijord.

Aldrig holdt jeg af gamle August som i Dag.

— — —

Min gamle Ven tog paa Landet hos nogle Bekendte.

I de mange Aar var han jo nok blevet lidt af en Byrde for mig. Han var mig lidt for graadig efter mit Klaverspil, som blot til 50 Øre Timen vilde have kostet ham en hel lille Formue. Jeg følte det derfor som en Smule Lettelse, at han tog en Ferie paa Landet.

— — —

Et Par Dage efter hans Bortrejse læser jeg i Bladene om en Selvmorder i Geels Skov. Beskrivelsen passede paa gamle August, nej, det maatte ikke være ham — saaledes vilde jeg ikke miste min gamle Ven.

Jeg tog straks af Sted til Lighuset i Lyngby. Jo, det var rigtigt. Der laa gamle August med knust Tinding.

Ak, hvor jeg ønskede, at han ikke var rejst fra Byen. Nu skulde jeg aldrig mere spille for ham. End ikke over hans Grav maatte der lyde Musik. Han var jo Selvmorder.

— — —

Ingen vilde forstaa, at jeg sørgede over min gamle Ven og hans triste Skæbne. Hans Hustru dør som ganske ung, og hans eneste Barn pines af en dødbringende Sot lige fra Vuggen, til Graven lukker sig over hende i hendes Ungdoms Vaar. Var dette ikke Sorg og Tragedie.

Gamle August efterlod sig 800,000 Kroner, men var dette ikke ligegyldigt nu. Hans Penge eller ikke Penge vedkom ikke mig — jeg holdt kun af ham.

— — —

Man vilde absolut paatvinge mig at ærgre mig over, at han refererede sin Datters Ord og Omtanke paa hendes Dødsleje for mig, skønt dette jo var til Ære for hende. Men særlig skulde jeg føle Vrede over, at han ikke frelste mit Klaver for mig, og at han lod mig spille gratis for ham i de mange Aar.

Hvilket bagvendt Synspunkt. Jeg spillede for ham, fordi min Natur krævede det, og i min unge Forfængelighed nød jeg tilfulde hans Beundring for mit Spil og dobbelt, fordi min gamle Ven ubestridelig var

musikalsk og besad denne isolerede mærkelige Sans, som Kontrolløren kan eje og Direktøren, desværre, være nægtet.

Jeg bragte gamle August en ublandet Glæde, ved at han følte min komplet materielle Uegennyttighed. Hvorfor skulde han forplumre dette med at betale mig.

Mit Klaver vedkom ham ikke — det Spørgsmaal klarede jeg selv igennem mit Arbejde, og desuden bad jeg ham ikke om at løse det hjem for mig, hvis han havde evnet det, hvad jeg intet anede om.

Hertil svarede »man«, at det simpelthen var fordi, han holdt mere af sine Penge end af mig. Snak. Hvoraf slutter man det, og hvad betyder »mere« i den Forbindelse? Han anvendte jo Formuer paa sin Datters Sygdom, fordi her var Pengene nødvendige. Han brugte ikke en Øre paa mig — det var jo unødvendigt og ikke paa sin Plads.

De Følelser han nærede for sin Datter, sine Penge og for mig, havde intet med hinanden at gøre og skulde ikke sammenlignes. Hver for sig var de lige saa ægte som vort gensidige Venskab.

— — —

Havde Livets Sorger gjort gamle August til en Slags Særling, saa var han dog tillige en Personlighed, der aldrig kunde blive saa almindelig, at han testamenterede mig noget som helst, som Tak for mit Spil.

CAPRICER

DER kom alt Slags Publikum i Pavillonon, som laa paa en Slette i Skoven.

Spillemanden havde bemærket, at Lokalets Stangæster ikke havde nogen Betydning for selve Forretningens Gang. I en hel Sæson saå han kun to faste Gæster, som kom daglig, nemlig en Murersvend, der mødte i Stadstøjet hver Aften, og en bekendt, lærd Sproggransker, som drak sin engelske Porter hver Dag til Akkompagnement af 20—30 Didadaudi-Viser og det dobbelte Antal, hvis han trakterede sig selv med en ny Flaske af det stærke Øl.

Var det nu tænkeligt, at Murersvenden havde en virkelig Nydelse af at høre Pavillonens Sang og Musik, saa var det aller højst antageligt, at den lærde Mand kun søgte en egenartet, aandelig Hvile i de primitive Præstationer, og det monotone Repertoire, som løb evig rundt: *om igen og om igen*, uden Standsning.

Der kom ogsaa Mennesker, som havde *Spleen* eller led af en anden Galskab. Saaledes hændte det en Efteraarsdag med Skylregn fra alle Himlens Sluser, at en ensom Mand kæmpede sig igennem Storm og Slud og Gangstiernes endeløse Morads, hen til Pavillonon. En Kastevind slog Døren i efter ham, saa det bragede i Lokalet. Han satte sig og forlangte et Glas Øl. Ingen kunde være mere ildeset end denne ensomme Gæst.

Værten havde jo tænkt paa at aflyse Forestillingen i dette Herrens Vejr, og de Optrædende glædede sig stærkt til en Friaften; men nu kom denne ene Mand og ødelagde alting, for hele Trummerummen skulde være i Gang, naar der blot var en eneste Gæst til Stede.

Saa sendte han en Kurv Champagne til de Optrædende — en hel Kurv.

Det gav et Gys af Imponerthed i den gamle Pavillon — eller var det kun Vinden, der suste igennem de frønnede Vægge og aabne Sprækker.

Manden sad tavs ved sin Øl. Han var utilnærmelig og fornem — altfor fornem, næsten uhøflig. Det faldt ham ikke ind at hilse igen eller svare, naar der blev sagt Skaal og Tak hen til ham. Men det blev ikke ved den ene Kurv Champagne. Med passende Mellemrum forlangte han: »En Kurv til!«

Da dette havde gentaget sig nogle Gange, blev Opvarteren bange for sine Penge og forlangte Depositum af Manden, som straks deponerede to Tusinde Kroner.

Hvis Manden havde tænkt at ville drikke de Optrædende paa Pelsen, saa gjorde han Regning uden Vært. Som Tordenskjolds Soldater gik Champagnen først op paa Scenen og derfra ad en Bagevej ind i Buffet'en til Værten igen, saa Manden betalte de samme Flasker adskillige Gange.

Da Slutningssangen lød, havde denne Mand været Pavillonens eneste Gæst i 8 Timer, og i den Tid hørt mindst 100 Viser og 50 Musikstykker.

Saa betalte han sin Regning, som var løbet op til 1800 Kroner, og forsvandt i Hundevajret.

Uden for Pavillonens tingede han med en Kaperkusk, der forlangte 2 Kroner for at køre ham til Trianglen, men Champagnemanden vilde kun give 1 Krone.

— — —

Eller den melankolske Russer med de vemodige Øjne.

Han dukkede op i Sæsonens sidste Maaned og kom nu hver Dag. Han havde aabenbart forset sig paa en af Skønhederne, *Lise*, eller *Smukke-Lis*, som var hendes Kælenavn. Daglig fik hun overrakt en vidunderskøn Buket fra den underlige Gæst, men Divaen blev irriteret over denne Opmærksomhed, for Russeren værdigede hende ikke et Ord og præsenterede sig ikke for hende.

Aften efter Aften pillede hun Buketten i Smaastykker og kastede Roser ned blandt Publikum. Hun troede, det drillede ham, men den melankolske Russer saá kun drømmende ud og reagerede ikke. En Aften, da *Smukke-Lis'* Kæreste var til Stede, gav hun *ham* den dejlige

Buket, ledsaget af utallige Fingerkys. Hun forsøgte den kvindelige Trumf at vække Mandens Skinsyge, men Russeren var ganske uforstyrrelig.

Hun blev hysterisk, naar Buketten kom, men hun ventede den og var sikkert bleven rasende, om de smukke Blomster var udeblevne.

Men hvorfor kunde han dog ikke tale til hende. Kunde hun være en saa dejlig Buket værd Aften efter Aften, saa var hun vel ogsaa værd at tale til. Hun harmedes over Buketten. Smaaborgerligheden kom op i

hende. Det var i Virkeligheden skammeligt at ødsle saa mange Penge paa nogle Blomster. Havde hun blot de Penge, som én Buket kostede, saa kunde hun faa et Par nye Støvler, nu hun gik med Huller i Saa-lerne.

— — —

Endelig kom da Sæsonens sidste Aften og den sidste Buket, men Russeren selv udeblev.

Smukke Lis var nervøs. Hun hadede den Mand og alle hans Blomster, men nu savnede hun ham — hun savnede den Mand, der aldrig havde værdiget hende et Ord eller blot vist hende den Smule Ære at vedhæfte Buketten sit Visitkort. Hvorfor sendte han hende Blomster og Buketter, den ene skønnere end den anden? Og hvorfor kom han nu ikke i Aften? Netop den sidste Aften havde det været hans Pligt at navngive sig og sige Farvel, hvis han da var en Gentleman!

Men smukke Lis' Mening om gentlemanlike Opførsel hjalp ikke. Den melankolske Russer kom ikke den sidste Aften, og hun saå ham aldrig mere. Buketten havde han dog ikke glemt at sende hende. Den var i Aften større og smukkere end nogen Sinde.

Det var som et Hav af Roser, da smukke Lis løsne de Bukettens Baand. Hun vilde dele ud til alle Sider. Ikke en eneste Blomst vilde hun selv eje af denne Buket, der — som alle de tidligere — var slængt til hende af Vane eller Lune, og som hun ikke havde haft for en Øres Gavn af. Han kom ikke den sidste Aften, derimod kom hans Blomster. Ak ja — hvor kan Mænd dog være noble i deres Haan.

Blomst skilte sig fra Blomst under smukke Lis' nænsomme Fingre. Havde hun blot de Penge, som denne ene Buket kostede, sukkede hun paa ny, mens hun lagde de utallige hvide og røde Roser i smaa Bundter.

Dybt gemt i Buketten skinnede en Konvolut frem. Smukke Lis dirrede af Vrede og Fryd paa én Gang. Det var vel nok en Invitation til Souper, men han kunde tro Nej, kunde han — for hans Skyld vilde hun ikke bedrage sin Kæreste *nu* — nu var det for sent.

I Konvolutten laa den melankolske Russers Visitkort og en Banknote paa tredive Tusind Kroner.

»Farvel Du smukke danske Pige,« havde han skrevet paa sit Kort.

Smukke Lis græd og jamrede. Hun brød sig hverken om hans Penge eller hans Blomster. Hun gav gerne det altsammen for et Ord fra hans Læber. Det var ham selv hun nu vilde eje — ikke hans Penge. Men han var rejst. Haabet var bristet, og Pavillonen lukket. Sæsonen var forbi.

Den store Lyriker synger saa kønt og vemodigt: »—da Morgenens kom, saa gik der to, men da var den ene bedrøvet.« — Her kom ogsaa to Arm i Arm — smukke Lis og hendes Kæreste.

Hun var dybt bedrøvet, for hun tænkte kun paa Russeren, og for første Gang stod det hende klart, at Kæresten var hende en Byrde og en Kval, som hun maatte befries for. Blot Varmen fra hans Arm var hende et ubeskriveligt Ubehag. Hun *maatte* fra ham. Hun *vilde* være alene med sine Tanker denne sidste Aften og aldrig komme tilbage mere. Hun vilde tænke paa ham — den Fremmede — denne rene, ædle Mand, som kun havde givet, men aldrig fordret.

Og som han dog maatte elske og tilbede hende, med en Kærlighed, der ikke tilhørte denne Verden.

Han var en Engel.

Stakkels smukke Lis! Hun havde intet Begreb om Ekscentricitet, Capricer eller Spleen.

Saa bad hun sin Kæreste, om hun maatte følges med Spillemanden i Aften. Han var ikke gaaet endnu, og desuden havde hun glemmt sine Viser hos ham.

Det var en Usandhed — et Paaskud for at slippe fra Kæresten, der havde en hemmelighedsfuld Magt over hende, og som førte en Herskertone, hun aldrig vovede at sætte sig op imod.

~~Han~~ *paa* Tribunen var hun naturlig, som alle Scenekunstens store og smaa *sande* Tjenere er det, men udenfor sin metier var hun slavisk uselvstændig. Derfor havde hun ogsaa straks overgivet Banknoten til sin Kæreste.

»I Aften kan Du følges med Spillemanden, eller hvem Du vil!« sagde han, og med indbildske, parvenuagtige Drag dampede han Cigaren op til en stor lysende Glød, for at finde den Gangsti, *han* vilde gaa ad. Han havde kun Banknoten i Hovedet — hvor Kæresten blev af var ham raslende ligegyldigt, hende ofrede han ikke en Tanke — for hans Skyld kunde hun blive hængende i den mørke Skov, hvis hun ikke kunde hitte ud af den.

— — —

Spillemanden kom gaende med sin tusindfold gennemspillede Nodepakke trykket tæt ind til sig. Snart skulde han hen i en anden »Gaard« og aflire Repertoiret.

Livet bestaar jo mest i at flytte sig fra det ene Sted til det andet.

Han stod stille og lyttede.

Var det ikke smukke Lis' Fodtrin, han hørte derinde i Skoven — saa underligt søgende og usikre — hun, som ellers flyttede Fødderne

i den betagende Rytme, der er egen for smukke Kvinder, og i Musiken er det prægnante ved en fransk March.

Nej, det kunde ikke være hende.

Hun var jo gaaet med sin Kæreste for længe siden.

Han vilde dog være overbevist, for han stode paa sin Rytme-sans og sit Øre. Det var Lis' Fødder, der havde traadt i det visne Løv. Han kunde umuligt have narret sig selv, omend Tempoet syntes ham meget uroligt.

Spillemanden vidste godt, at smukke Lis, nærmest var ulykkelig over at have bundet sig til denne Kæreste, men han forstod tillige, at de to kun vilde blive skilte igennem en Katastrofe af en eller anden Art, fordi der var en Afgrund imellem de to — Mandens Brutalitet og Kvindens Blidhed var ganske uforenelig.

Mørket laa over Skoven som en kompakt Masse — sort til alle Sider, og Spillemanden havde en Følelse af, at han stod paa Bunden af en aaben Grav. Han kendte kun én Retning til at kunne finde ud af dette kvælende Mørke, og han turde ikke forandre sit Kompas, hvis han ikke vilde risikere at komme til at overnatte i den sorte mørke Skov, indtil Dagslyset brød frem.

Pludselig hørte han en Lyd, som naar man ryster Æbler ned af et Træ, men straks blev alt stille.

»Lis — Lis!« raabte han ind i Mørket.

Is — Is!« svarede Skoven.

Efter det dybe, tunge Ekko fulgte en Dødens Stilhed.

Spillemanden stod som fastnaglet til Skovbunden. Han vilde raabe paa ny, men Kraften svigtede ham, og hvad betød hans Raab? Intet.

En vanvittig Rædsel greb ham — Mørket svøbte sig om ham — en Iskulde gennemrystede hele hans Legeme — det var som om hans sidste Stund skulde forenes med denne sidste Aften i Pavillonon, hvor hele Personalet var lige som mærkede i Sjæl og Sind over »Forholdet« imellem Smukke-Lis' og den gale Russer.

Man havde en Følelse af at det bar imod en Tragedie, men hvilken?

— — —

Spillemanden var klar over, at han for enhver Pris maatte bort fra den sorte Skov, der ellers vilde kvæle ham.

Saa hankede han op i sig selv — Gøglerblodet vækkede ham, og nu flyttede han sig — ud i Natten. Taktfast slog han Fødderne ned i Skovbundens Morads, mens han som en Vanvittig, af fuld Hals, sang og skraalede Syngepigernes, vel nok i snart et Aarhundrede forterpede Korsang:

»Her ser De et stolt og et smukt Regiment,
og tapre vi er som Soldater omtrent,
og »højre« og »venstre« generer os ej,
for vi er *Militære piger* — tro De mig.«

— — —
Næste Dag læstes følgende i et Eftermiddagsblad:

Selv mord. En af Skovens Syngepiger har i Gaar berøvet sig Livet. Snoren hvori hun har hængt sig, bestod mærkeligt nok af mange sammenknyttede kostbare Silkebaand, som anvendes til større Blomsterbuketter.

Motivet skal være Frygt for Udkommet, idet hun var uden Engagement og samtidig var forladt af sin Elsker, en Udlænding, som netop er rejst ud af Landet i disse Dage.

— — —
Smukke Lis' Kæreste købte sig en Kro med Have, Keglebane og Kælderstue for Banknoten.

HOLGER DRACHMANN OG EDITH

I nogle Aar var jeg en af de mange, som *Holger Drachmann* kastede sin Kærlighed paa. Den store Lyriker var besat af sin Idé: »Den literære Varieté« og imellem de »Gøglere«, han af den Grund op-søgte for at drøfte Spørgsmaalet med var ogsaa jeg.

En Dag sad han timevis paa min Kvist og udviklede Tanken for mig, der ikke var lutter Øre over for hans Fantasier, men jeg havde saa meget mere Blik for hans Kæmpeskikkelse, lige som jeg mest var opfyldt af dyb og ægte Beundring for hans skønne Digtekunst.

Et smukt Træk hos Holger Drachmann var hans medfødte Dyrevenlighed. Han og min Kat fandt straks hinanden og under vor Samtale blev vi uafbrudt akkompagneret af Kattens »Spindesang« medens den snoede sig om Digterens Skuldre og »stangede« ham i kælent *Snur-rrrrrrrrrr-rrrr* af blid Vellyd, eller lagde sig til Rette i Drachmanns store Skæg, støttet af et Par nænsomme Digterhænder.

Det glædede mig at Holger Drachmann, der, som de fleste geniale Aander var meget optaget af sig selv, aabenbarede den sande Dyrevenlighed, som er et værdifuldt Træk i den menneskelige Natur. Altfor mange Mennesker slaar sig for Brystet og erklærer, at de aldrig har gjort en Kat Fortræd, og det er jo da allerede et respektabelt Standpunkt, men der forlyder rigtig nok intet om at de nogen Sinde har gjort en Kat noget godt — jo, ubetænksomme Mennesker kan være gode imod en lille Kat og tage den til sig under et Landliggeri, til Morskab og Glæde for Voksne og Børn, men naar Efteraaret kommer, flytter man ind fra »den søde lille Killing«, der overlades til sig selv og forvandles til en sky, svigtet og forfulgt Vildkat, som er henvist til at leve af at dræbe smaa Fugle — »det nederdrægtige

Dyr« — og i al Fremtid kun maa nære Skræk og Frygt over for de troløse Mennesker.

— — —

Tivoli-Fregat-Kaptajnen og -Beværteren *Thor Jensen* drev baade Fregatten »St. Georg« og et lille Traktørsted, der laa omtrent hvor *Bodega* nu har sin Plads. — Af uforklarlige Grunde sad denne uanselige Beværtning inde med et Prærogativ som »Den gamle Bræddehytte« med den uforlignelige Vært, *Fr. Nielsen*, ellers var ene om i hele Byen, nemlig, at Ingen var for ringe og Ingen var for højt paa Straa eller fornem til ikke at kunne være Gæst i »Bræddehytten«, der, som Sporvognen var lige god for Rig som Fattig, Adel som Borger.

I »Bræddehytten« kunde man se en Minister i Samtale med Forfatteren *Carl Musmann* — Kaptajn *Weiss* og *Lumbyerne* med deres Trommeslager blandet med alt Slags Godtfolk, naar den berømte Skildpadde og Oksesteg rykkede frem en Lørdag eller Onsdag Aften ved 6 Tiden. — Man tør sige, at i »Bræddehytten« var hele Danmark repræsenteret af alle Stænder naar *Fr. Nielsen* greb »Værktøjet« og skar Stegen for, som den uopnaelige Vært og Mesterkok han var. — Ofte sad jeg der selv i en saadan Stund, men havde kun Raad til at spise en Labskovs til 30 Øre. Det vidunderligste ved *Fr. Nielsen* var, at han ikke flyttede om paa sine Priser i mere end 50 Aar. Saaledes kostede Lammesteg hele Aaret én Krone, men til Gengæld serverede »Bræddehytten« ung dansk Lam lige fra Nytaar, paa en Tid hvor intet Hjem kunde tillade sig den Luksus at spise saa dyr en Ret, som næppe fandtes paa Kongens Bord saa tidlig paa Aaret .

Kgl. Hof-Leverandør, *Fiskehandler Frederiksen* ved Stranden, fortalte mig at der var Aarstider, hvor han maatte levere selve Kongen smallere og tyndere Rødspætter, end han turde sende til »Bræddehytten«. Af de to Kunder, Landets Majestæt og *Fr. Nielsen*, var han mest bange for den sidste, der egenhændig kontrollerede alle Leverancer og Indkøb. Den Risiko løb Hofleverandøren jo ikke over for Kongen.

— — —

Paa en Maade var det ufortjent, at *Thor Jensens* Biks naaede »Bræddehyttens« Renommé. Dette lod sig vel ogsaa kun høre som et Tivoli-Lune, for *Thor Jensen* gjorde det mindst mulige ud af Serveringen, der ikke rakte ud over et borgerligt Stykke Smørrebrød. Derimod var der nok af de flydende Varer.

Maaske var Hemmeligheden ved denne Beværtning et Par smaa

Bagværelser, hvor Thor Jensen bedrev Nattesæde efter en større Maalestok til Glæde for nogle udvalgte Stamgæster. I det ene Værelse sad *Holger Drachmann, Edith* og jeg saa godt som Nat efter Nat i et Par Somre. Vi forlod aldrig Tivoli før ved 5—6 Tiden om Morgen, og det var da et pragtfuldt Skue at se den kæmpehøje Ridderskikkelse, Digteren i sin Slængkappe, følge den sylphideagtige Lysalf *Edith* til Vogns i den tilkaldte Hestedroske — man havde jo ikke andet den Gang — medens han svingede med sin store Digterhat — som han bar som han vilde — indtil den idealiserede Edith var forsvundet i Sommermorgendis som en Elverpige.

Drachmann haanede mig bestandig, naar han og Edith hævdede Bourgogne-Glasset og hilste paa mig, der haardnakket kun drak Vand. Denne Særhed hos mig tilgav Drachmann dog fordi min Snakkesalighed og mit gode Humør aldrig lod sig kue.

Mine Oplevelser i Gøglerverden var mange. Jeg begyndte allerede i Barnealderen, og Holger Drachmann kunde ikke høre nok om den Kunststart, som han nu vilde forædle og koncentrere i »Den literære Varieté« — en Utopi, der aldrig kunde blive en Realitet.

Ingen dømte vel Alverdens Gøglere mere blidt end jeg, men de smaa »Pipfugle« — Sangerinderne — der sad i Række paa Tribunen og gik med Tallerkenen paa Gulvet, dem kunde jeg ikke udstyre med nogen større Nimbus. En overstrømmende Godmodighed og Medfølelse for alt og alle, var et Særkende for disse Væsner. Denne Egenkab var lige saa helstøbt som deres horrible Mangel paa Talent til den *metier*, de havde valgt af komplet ufattelige Grunde.

Fra en lille Tribune hørte jeg en af Pipfuglene synge en Vise med Omkvædet: »Kinder, Kinder, Kinder vil jeg ha'«, medens hun lagde sin Haand skiftevis paa højre og venstre Kind. Hun anede ikke, hun sang om at hun vilde have Børn, naar hun blev gift. Ingen retledede hende. Hvem skulde det være? Lederen af »Kunsttemplet« bebrejdede en af Sangerinderne, at hun endnu ikke havde sunget en Vise, som han havde leveret hende. Hun anførte som Undskyldning, at hun ikke turde synge den, før hun var helt sikker i Teksten og kunde den uden ad.

— Teksten! Teksten! brølede han, det er lige fedt med Teksten naar bare De kan *Ordene*.

Hvad dramatisk Evne angik, saa dannede Edith ingen Undtagelse fra sine Medsøstre paa Tribunen, men hendes kvindelige Charme og Ynde var af en Blidhed som Tonen i *Schuberts* »Litani« — Edith var Fortryllelse.

I mine Tanker ser jeg Fru *Betty Hennings* som tyveaarig, og Billedet ligner da Edith. Man maatte tiltro Edith at eje alle Fru Hennings Talenter, baade som den graciøse Ballet-Danserinde og den store Skuespillerinde, men, ak, Edith var uden en Tøddel, uden blot et lille Fnug her af. Nu var det Holger Drachmann, der tildigtede Edith alle de Egenskaber, hun ikke besad, samtidig med at han ikke ønskede hende anderledes, end hun var.

Det komplet Primitive — Modsætningen til hans egen Aand og til de Kvinder, der konkurrerede med ham og Manden i det hele taget — maatte drage ham imod Edith, der kom til ham som en Naturens Gave, en Blomst hvis tavse Gratie og Skønhed er uden al Bevidsthed og Koketteri.

Edith var Stilheden. Hun var ikke saa meget »Fremskridtskvinde« at hun blot skulde have en Cigaret imellem Fingrene fordi Mænd røg Tobak. Man forstod Drachmanns Tilbedelse af hende og at Digteren — ved Premièren paa hans »Vølund Smed« — rejste sig i Det kgl. Teater og udbragte et Leve for »den store noble Kvinde«, som havde inspireret ham.

Edith var Noblesse — ukunstlet som Solstrejfe over en Skovslette.

Men for mig syntes Forholdet imellem Digteren Holger Drachmann og Edith, som var det en Bedstefader, der i hellig Beundring frydede sig over sit Barnebarn.

Aar gik, og en Dag møder jeg Holger Drachmann paa Gaden i Hamburg. Han kom mig i Møde med udstrakte Arme, men dybt fortvivlet:

— Hvorfor var du med dit Vanddrikeri klogere end vi andre? spurgte han.

— Fordi jeg vel er en Svækling, der ikke taaler andet, svarede jeg.

Danmarks store Digter rejste hjem. Vi festede for ham paa Raadhuset, men ogsaa dette blev ham en Skuffelse. Syg og nedbrudt tog han til Hornbæk, og derfra gik den sidste Rejse til Graven paa Skagen. Holger Drachmann udholdt ikke, at Verden tog Edith fra ham.

FREDERIK JENSEN

DEN 1. Juni 1897, sent paa Eftermiddagen, kommer *Frederik Jensen* til mig og siger: »Jeg skal synge for Kongen og Dronningen, for hele Hoffet og fyrstelige Gæster, i Overmorgen paa Bernstorff Slot i Anledning af Kronprins *Frederiks* Fødselsdag, og du skal spille.«

Det var et uheldigt Øjeblik for Frederik Jensen. Han havde intet Repertoire; han kunde bogstavelig talt ikke én Vise udenad paa det Tidspunkt. Underholdningen skulde vare en lille Time, og der kan jo synges nogle Sange i den Tid.

Fra Hofmarskallatet havde Frederik J. modtaget en Fortegnelse over et Dusin Viser og Sange af *Axel Henriques* og *Anton Melbye*, som Majestæterne ønskede at høre paa Slottet.

Frederik J. var nervøs og krævede, at vi straks gik til Klaveret og prøvede, men det blev en sørgelig Prøve; ikke et Vers, endsige en Vise kunde han synge uden Standsning. Det var en meget stor Opgave at skulle foredrage tolv Viser, som Frederik J. ikke havde ofret en Tanke i Aar og Dag, og for første Gang var jeg bange paa hans Vegne; han kunde ikke blive støttet af Soufflør, men havde kun sig selv at stole paa.

Saa oprandt Dagen. Vi prøvede paa ny, men Frederik J. gik istaa i alle Vers og alle Viser, som han om faa Timer skulde synge for Kongehuset. Jeg var nærmest perpleks over den Historie. Det Hele syntes mig haabløst, og jeg turde ikke tale til Frederik J. Hvor gerne jeg end ønskede at vide, i hvilken Rækkefølge han ønskede at synge Viserne, saa turde jeg dog ikke spørge. Det var min sikre Overbevisning, at han ikke anede det selv, og jeg forholdt mig derfor tavs.

— — —

Saa blev vi da hentede for at køre til Slottet, i elegant Landauer med Kusk og Tjener i Liberi, dog ikke i røde Frakker, hvad der formentlig var stridende imod Hofetiketten, ellers havde de sikkert været der af Hensyn til Frederik Jensen.

Ved Bernstorff Slotsport blev vi modtagne af Kammerherre *Oxholm*, der var gaaet helt ud i Jægersborg Allé for at byde Velkommen.

Vi blev foreløbig anviste et meget stort Værelse med næsten ingen Møbler i paa første Sal. Frederik J. gik frem og tilbage — frem og tilbage — i det store Værelse, hvor jeg sad museangst gemt i Baggrunden. Som en fangen Løve nu og da standser sin Gang for at se ud gennem Tremmerne, saaledes standsede han jævnlig foran et dominerende Pillespejl i Værelset. Jeg var Luft for ham.

Efter en Stunds Forløb, som syntes mig uendelig lang, kom den elskværdige Kammerherre og førte os ned til Slottets Stueetage. Vi passerede nogle travle røde Tjenere, og igennem et lille, bedaarende Gemak kom vi ind i Dronningens Værelse, hvor vi skulde afvente, hvad der vilde ske.

Frederik J. bad om en Sodavand. »En Sodavand!« sagde Kammerherren til den nærmeste Lakaj. »En Sodavand!« sagde denne til den næste Tjener, som atter lod Ordren gaa videre. »En Sodavand!« — »En Sodavand!« — »En Sodavand!« lød det svagere og svagere i Korridorer og Gange, til Ordet hendøde langt borte.

Jeg havde straks faaet Øje paa Dronningens *Hornung & Møller*-Flygel, som stod tæt ved et Par store Skydedøre. Nu gik Døren til Side. Prins *Valdemar* traadte ind — hilste med mange venlige Ord og forlod os. Atter gik Døren, og Dronningen stod for os. Som Slottets Husmoder bød den gamle Dronning: »Velkommen, de Herrer« og udtalte sin Glæde over at skulle høre Frederik J. — I de mest elskværdige Ord lod Dronningen ham vide, at naar Kongen og Dronningen ikke kunde komme, hvor *han* udøvede sin Kunst, saa var der kun den Udvej at bede ham om venligst at komme til Hjemmet paa Slottet. Med et nyt »Velkommen« trak Dronningen sig tilbage.

Paa ny gik Fløjdørene til Side. Kong *Christian* den Niende traadte ind, ungdommelig, rank og spænstig i alle Bevægelser. Med de elskværdigste Ord bød Kongen »God Aften og Velkommen«, og spurgte nu Frederik J., om det ikke var anstrengende at synge saa ofte og saa meget?

- Nej, Deres Majestæt, det er ikke saa slemt, svarede Frederik J.
- Næsten beskedent bukkede Kongen for Frederik J. og spurgte:
- Tillader De, at vi begynder?

— *Ja*, Deres Majestæt — jeg venter kun paa en Sodavand.

Kongen, der kun havde hørt Frederik Jensens skarpe »Ja«, sagde »Tak« og forlod os med en hilsende Haandbevægelse.

I samme Sekund gik Skydedørene helt til Side. Den kongelige Spisesal var indrettet som Tilskuerplads med Stolerækker. Dronningens Værelse var Scenen, og den store Døraabning var Proscenium.

Majestæterne, hele den kongelige Familie, fremmede Prinser og Prinsesser — fyrstelige Gæster og Hoffets Damer og Herrer sad paa Plads. Alt var i Orden — Forestillingen kunde begynde.

Jeg smuttede hen til Flyglet. Tæt ved mig, næsten op ad min højre Arm, sad Fødselsdagsbarnet, Kronprins *Frederik*, ved Siden af Prinsesse *Marie*.

Jeg begyndte at spille og prælude som Indledning. Saa forsøgte jeg at lokke Frederik J. frem paa »Scenen« ved at antyde Melodien til en af hans Viser. Men han holdt sig tilbage i Dronningens Værelse, saaledes at kun *jeg* kunde se ham. Jeg standsede mit Spil og troede et Øjeblik, han havde opgivet Ævred.

Kongen rejste sig og gik forbi mig ind til Frederik J. — En pinlig Tavshed greb alle Tilstedeværende.

— Jeg forstod, De tillod, at vi maatte begynde? spurgte Kongen henvendt til Frederik J.

— Ja, Deres Majestæt, svarede Frederik J., men jeg venter paa en Sodavand.

— En Sodavand! udbrød Kongen og gjorde en Haandbevægelse hen imod Kammerherren.

— Ja, hvor bliver dog den Sodavand af? raabte Kammerherren, henvendt til en Lakaj, medens han utaalmodigt gav et lille Tramp i Gulvet.

Atter hørte man: En Sodavand — En Sodavand — En Sodavand, lyde igennem Slottets Gange, hvor det fortonede sig længst borte som et svagt Ekko.

Endelig kom da den Sodavand, som var ved at ødelægge hele Forestillingen for de kongelige Herskaber, før den var begyndt.

Majestæten gik paa Plads. Jeg begyndte paa ny at spille. Heldigvis spillede jeg ikke efter Noder, jeg kunde derfor have hele min Opmærksomhed henvendt paa Frederik J., der holdt sig skjult for det kongelige Auditorium, og igennem Tangenterne kunde jeg spørge ham, om det var den eller den Vise, han vilde synge.

Da jeg havde »spurgt« nogle Gange og faaet en Hovedrysten som »Nej«, gav han mig endelig et bejaende Nik. Jeg sluttede min mærke-

lige Overture og smældede ham et kraftigt Forspil ud til *Melbyes* historiske Vise om *Napoleon*.

Saa kom Frederik J. — sang og sejrede.

Som bekendt lyder Visens første Linier saaledes:

»Napoleon var en tapper Krieger,
som *Du* og jeg og alle véd.«

Frederik J. understregede dette »*Du*« med en Voldsomhed, som aldrig før, idet han som en *Løve* styrtede sig over sine kongelige Tilhørere, og da han naaede Linien om »Napoleon, der sprang adræt lige op til *Bardenfleth*«, slog Fødselsdagsbarnet et saa kraftigt Slag paa Prinsesse Maries Overben, at jeg forskrækket lettede mig fra Stolen over dette gennemskærende Klask af en Haand paa en Silkekjole.

Den første Vise var sunget — de kongelige Herskabers Jubel og Bifald var overstrømmende, men Frederik J. havde vist heller ikke nogen Sinde foredraget Visen saa mesterligt som i Dag. Det lovede jo godt for de andre 11 Viser, Frederik J. endnu havde at synge.

Som et Lyn slog det ned i mig, at her gjaldt det om ikke for nogen Pris at standse mit Spil. Ikke blot Antydning af Pause maatte forekomme — Musik — Musik var *min* Opgave, dels for at bibringe Tilhørerne den Tro, at saaledes havde Frederik J. og jeg indstuderet hans Optræden, men mest spillede jeg uafbrudt for dermed at kunne »korrespondere« med Frederik J. og samtidig overlade til ham selv at bestemme, hvor langt eller kort Ophold han ønskede fra Vise til Vise.

— — —

Frederik Jensens gigantiske Præstation varede en Times Tid. Han overgik sig selv — ikke ét Ord glemte han. Et Dusin Viser og Sange, som han ikke kunde huske for nogle Timer siden, blev som nyfødte paa hans Læber — Mesterværker af Blod og Liv. Frederik J. var vidunderlig. Det var en Drøm, og det var Kunst.

Som en Sejrherr blev Frederik J. omringet og komplimenteret af Kongefamilien, der sikkert havde moret sig mere end kongeligt. Vi tog et Klenodie med os fra Slottet, nemlig Prinsesse Maries Stam-bog. Den folkekære Prinsesse trængte sig igennem den kongelige Forsamling og udbrød: Nej, de Herrer maa ikke gaa, før de har skrevet i min Bog. Med de Ord rakte Prinsessen Bogen frem imod Frederik J., og han var straks Situationens Herre:

— Deres kongelige Højhed, begyndte han, jeg bliver taknemmelig, om vi maa tage Bogen med os og skrive i den hjemme?

Prinsessen indvilgede øjeblikkelig, og vi medtog saaledes en af Verdens sjældneste Stambøger. Alle Storaander havde skrevet i denne Bog. Hver Side fremviste Digte, Malerier og Tegninger m. m. af verdensberømte Navne.

Jeg skal love for, at Prinsesse Mariés Stambog blev forevist hele Omgangen af Venner og Bekendte rundt, før den blev tilbagesendt med Frederik Jensens Afskrift af Anton Melbyes Vise om Napoleon, og jeg prentede Noderne til min lille Melodi i den skønne Bog.

— — —

Naturligvis blev vi baade kongeligt beværtede og belønnede.

Ved Bordet udtalte Frederik J. sin Tilfredshed med mig under hele den vanskelige Opgave, han havde paataget sig. Jeg troede, han sigtede til mit Paafund at spille ustandselig, men han afbrød mig:

— Dit Fæ, jeg ofrede ikke dit Spil en Tanke, men jeg er henrykt over, at Du ikke henvendte et eneste Ord til mig. Havde Du blot spurgt mig om, hvilken Vise jeg vilde begynde med, saa kunde jeg have slaet dig ihjel.

DEN VELFORTJENTE 25 ØRE

I min grønne Ungdom spillede jeg et Par Aar hos den afholdte Direktør *Th. Fugmann* i »Over Stalden«, og paa mine daglige Spadsereture i Charlottenlund Skov mødte jeg ofte *Kronprins Frederik* — senere *Kong Frederik den Ottende* — der altid hilste elskværdigt og havde et venligt Ord at sige mig.

Det var gaaet op for mig, at jeg maatte være en ren Sinke i at faa Hatten af i rette Tid, eftersom Kronprinsen bestandig var et Hatteløft foran mig. Jeg var flov paa mine egne Vegne og havde nu sat mig for, at *min* Hat skulde komme først af Hovedet næste Gang.

Heldigvis fik jeg en Dag Øje paa Kronprinsen i saa lang Afstand fra mig, at jeg sagtens kunde naa at hilse først, men pludselig var Kronprinsen ude af Syne og havde antagelig forandret Retningen for sin Spadseretur.

I samme Øjeblik jeg var klar over, at jeg nu ikke vilde møde Kronprinsen, dukker Hans kongelige Højhed frem fra en Tykning i Skoven — hilser venligt og udbryder: »*Det lykkedes Dem heller ikke i Dag!*«

Nu forstod jeg, hvorfor jeg ikke havde opnaaet at hilse først. Der havde hele Tiden bestaaet et Hilse-Kapløb imellem Kronprinsen og mig, uden at jeg havde Tanke for denne sommerlige Spøgefuldhed, og naturligtvis maatte *jeg* derfor være den tabende Part. —

— — —

Jeg boede i et lille Værelse i Staldlængerne lige over for Charlottenlund-Slots Funktionær-Boliger. Værelset skulde holdes i Stand af Husassistenter fra »Over Stalden«, hvor Travlheden imidlertid kunde være saa stor, at man ikke fik Tid til at tage sig af mig.

En Søndag havde jeg spillet uden nogen som helst Pause fra Klok-

ken fire Eftermiddag til Klokken halv to Nat. Jeg var oprevet af det lange Arbejde — Tumlen og Heden i det bestandig overfyldte Lokale havde betaget mig enhver Lyst til at gaa i Seng. Sommernatten var altfor bedaarende — lys og varm og ubeskrivelig skøn.

Man kunde næsten misunde Politibetjentene, der gik deres Nattevagt langs Strandvejen med Udsigt til det »Dejlige Øresund kantet med Klint og Lund«, hvor Fiskerbaadene gled i dovent skvulpende Velvære og krusede Vandet.

Jeg kunde ikke gaa til Ro. Jeg syntes, det var dumt, at Mennesker laa og sov i deres Villaer en saadan fortryllende Sommernat.

Saa sprang jeg paa min Cykle og kørte Nord paa, berust af den smukke danske Sommer. Under min Kørsel oplevede jeg Miraklet: Solens Morgenhilsen til Danmark fra Sverrigs Kyst.

Paa Hjemturen drak jeg Kaffe i Klampenborg, og Klokken 8 Morgen traadte jeg ind i mit lille Værelse.

Det saå frygteligt ud. Mit Indbo bestod af en Seng, et Klaver, et lille Bord, en Servante paa Jernfod og en enkelt Stol. Klaverets Lysestager maatte agere Knagerække for Bukser, Veste og Manchetskjorter — paa Tangenterne laa forskellige Slips, Cyklespænder, Kraveknapper og Seler — Sengen laa uredt hen — Vandfadet var fyldt til Randen med det Vand, som man ikke smider væk, før man har det rene.

Man kunde se, at Pigen havde været der for at gøre i Stand. Hun er saa kaldt bort efter at alt er bragt i et vildt Kaos af Uorden, som forberedende Skridt til at faa Tingene paa rette Plads, men foreløbig var det kun blevet til, at Værelset flød i et Hulter til Bulter uden Lige.

Jeg trak i Skjortæærmer og satte mig paa Sengekanten i Haab om, at Pigen vilde komme tilbage i Løbet af Morgen.

Det bankede paa min Dør.

— Kom ind! raabte jeg.

Døren gik op — Kronprins Frederik stod for mig og hilste venligt: God Morgen.

Jeg maatte le af den vanvittige Situation.

Kronprinsen spurgte, om jeg tillod, at han tændte en Cigaret?

— Ja, Deres kongelige Højhed, det er sikkert paakrævet i højeste Grad, svarede jeg og smækkede Vinduet op.

Jeg bad nu Kronprinsen undskylde, at Værelset og jeg saå lige fæle ud. Jeg havde end ikke en Draabe Vaskevand, fordi »Over Stalden«s Tjenestepiger svigtede mig.

Kronprinsen saá medlidende paa mig — skuede saa rundt i Værelset og bredte sine Hænder ud over hele Forstyrrelsen.

— De er helt uden Hjælp her? spurgte Kronprinsen i Medfølelse.

— Ja, Deres kongelige Højhed, det sker jo, at Tjenestepigen bliver herfra i Dagevis, naar der er for travlt i »Over Stalden«.

Nu saá Kronprinsen sig atter rundt om i dette Bulteri af et Værelse og gentog med varm Deltagelse:

— De er *ganske* uden Hjælp — og har maattet gøre *alt dette her alene?*

Paa dette Spørgsmaal gik jeg i Staa og havde kun Smil til Svar.

Kronprinsen bød hjerteligt: God Morgen, og jeg sad igen paa Sengekanten i Skjortæærmer og funderede.

Saa trillede jeg i Søvn — oven paa det uregte Sengetøj — midt i al den syndigste Uorden — træt som en Beruset.

— — —

Gamle Thomsen var Opvarter i »Over Stalden«. Han var højt i Halvfjerdserne og meget nærsynet.

Den humane Th. Fugmann lod Thomsen gaa og komme, som han selv vilde. Ikke mange Værter var saa hensynsfulde over for en gammel veltjent Opvarter.

Sent paa Aftenen, hen imod Efteraar var det meget vanskeligt at finde igennem Charlottenlund Skov til Jernbanestationen. Kommunale Lygter kendte man ikke til den Gang — det er jo snart 50 Aar siden — det gjaldt om at have den rette Stedsans og at kunne fange Himlen over Trætoppene — hvis dette ikke kunde lade sig gøre, var man ret hjælpeløs.

En Aften kom da ogsaa Gamle Thomsen galt af Sted. Han havde forregnet sig og var gaaet for sent fra »Over Stalden«. Mørket omsluttede ham, saa han ikke vidste, hvor han befandt sig, eller i hvilken Retning han skulde styre sin Gang.

Det endte med, at Gamle Thomsen blidt og stille gled ned i en dyb Grøft, hvorfra han gentagne Gange brølede om Hjælp.

— Nu kommer der Hjælp, svarede en Stemme fra Skoven.

Med en Del Besvær blev Gamle Thomsen fundet og halet op af Grøften af den tililende Redningsmand, som Thomsen bedyrede ikke at slippe hans Arm før man havde Lysene fra »*Gyldenlund*«s Kælderstue for sig.

Dette lovede den hjælpsomme Herre.

Arm i Arm gik det nu langsomt, men sikkert igennem den mørke Skov.

— De synes at være godt kendt i denne Egn — bor De maaske i Nærheden? spurgte Thomsen.

— Ja, lige i Nærheden, lød Svaret.

— Maaske har De en Stilling paa Slottet?

— Ja! svarede den venlige Hjælper.

— Naa, saa kender vi begge til fornemme Folk — der kommer ogsaa fine Gæster i »Over Stalden«, hvor jeg er Tjener.

Gamle Thomsen pludrede væk, indtil man naaede Lysene fra Gyl-denlund.

— Nu skal De gaa med hen og faa en Bajer, sagde Thomsen.

— Nej Tak — det har jeg ikke Tid til, kom Svaret.

— Naa, ikke — ja, noget *skal* De have som Tak for Deres Hjælp, fortsatte Gamle Thomsen og stak Herren en 25 Øre.

— — —

Næste Dag vidste alle paa Charlottenlund Slot og i »Over Stalden«, at Kronprinsen havde tjent 25 Øre ved at følge en gammel Opvarter til Jernbanen sent paa Aftenen igennem den mørke Skov.

Der kunde kun være Tale om Gamle Thomsen, og da han mødte til sit Arbejde, blev han jo bestormet med alle mulige Spørgsmaal.

Men Gamle Thomsen var tavs og rystede af Angst og Skræk. Han følte sig syg og tog straks hjem og lagde sig til Sengs. Han var meget ulykkelig og oprigtig bange for at have begaaet noget strafbart ved at hage sig fast til Kronprinsens Arm — invitere ham paa en Bajer og tale til Hans kongelige Højhed som var det til en Kollega — det var da Majestætsfornærmelse.

Gamle Thomsen var utrøstelig, og det hjalp ikke, før hans Principal, den humane Th. Fugmann, der morede sig kostelig over Historien, lod spænde for sin Gig og i egen Person kørte til Byen for at hente sin gamle veltjente Opvarter tilbage til »Over Stalden«.

— — —

Det blev fortalt, at Kronprinsen med Stolthed værnede om den veltjente 25 Øre.

HENRIQUES OG MELBYE

PAA min Vej til en Maleriudstilling løber jeg paa en Kunstmaler, jeg kender.

— Er den værd at se — Malerisamlingen mener jeg?

— Nej den er ikke! lyder Svaret, og nu gider jeg snart ikke se andre Billeder end mine egne, og saa de store Mestres, fortsætter Kunstmaleren.

Dette Svar forbløffede mig. Han var ellers en stiltfærdig Mand, fri for al Højhedsvanvid, mente jeg, men nu var han altsaa dog bleven lidt tosset. Eller forstod jeg ham ikke? Var hans Svar ikke netop ærligt, og dækkede det ikke komplet, hvad alle skabende Kunstnere i Virkeligheden mener? Vi er alle paa Jagt efter at møde Mesteren, der en Dag vil fødes og staa iblandt os. Det véd vi. Men det kan vare hundrede Aar, og hidtil har vi kun faaet Skuffelse paa Skuffelse. Skal vi da ustandselig ofre vor Tid paa at beundre »Mellemtingen«, som vi selv laver lige saa godt, og hvori vi lægger vor egen Sjæl, Kunst og Kærlighed? — Nej!

Hører vi til Smaa-Aanderne, nuvel! saa lad os beundre os selv, og være stolte af, at vi er en lille Sten i Fundamentet, som en Gang skal bære det høje, straalende Fyr: Mesteren, der tændte Lys og blev en ny tilkommende Stjerne i det aldrig for store Bundt af Menneske-Sole, vi *maa* tilbede, fordi vi ikke er saa primitive, at vi kan nøjes med at knæle for Himlens Sol alene.

Har vi blot Relation til den ægte Kunst, saa bliver det kun en personlig Sorg, at vi som Maler bare evner at male et Plankeværk finere end alle andre Plankeværker, at vi som Digter naar Højdepunktet i en Konfirmationssang — bedre end alle Bogtrykkes hjemmegjorte, at vi som Musiker kun præsterer »Sæterjentens Søn-

dag«, men saaledes, at man føler, det er *Jenten* og hendes Søndag, eller at man som Komponist naaede sin Solhøjde med en lille Melodi, Folket tog i Eje.

Intet heraf gør os til Kunstnere, men præger os som Kunstnersjæle, med Hjertet topmaalt fyldt af Higen efter at møde Mesteren, der evner at mejsle det rene Kunstværk og skabe en Herlighed af Materialet, som vi mener og tror selv at sidde inde med, blot vi havde den skabende Evne: at kunne *samle* det til et smukt Hele — den ægte, store Kunst.

Det kan vi ikke, men vi kan bøje os ydmygt for de Store i sand Erkendelse om vor egen Lidenhed.

Mine Vers var bedre end Bogtrykkerrim, men *skrive* Visen — det *jeg* kalder en Vise! kunde jeg ikke, og fordybe mig i Viser, som kun var en »Mellemting«, fængslede mig ikke.

Saa oplevede jeg pludselig Miraklet: at komme den sublime Visekunst tæt paa Livet, i intimt Samarbejde med de mesterlige Visekunstnere *Axel Henriques* og *Anton Melbye*. Aldrig har jeg været mere taknemmelig for, at jeg er Musiker, end da de berømmelige gamle Revyforfattere opdagede mig paa »Fregatten« i Tivoli, thi kun som Spillemand havde man Brug for mig. Det blev et Eventyr af Oplevelse.

Naar jeg fandt paa en lille Idé, som jeg skrev op i »Vers« og Melodi, saa kunde jeg vel ofte kassere Melodien og skrive et Dusin andre, for at frembringe den bedste til Emnet, men om jeg kunde blive Konge af Sverige, evnede jeg ikke at gøre mine Vaase-Vers til blot en Antydning af en virkelig Vise.

Det hændte jo, at Henriques og Melbye syntes om min Melodi og Viseskabelon, eller »Maskevers«, og jeg gik da i ubeskrivelig Spænding efter at erfare, hvorledes det var muligt for noget levende Menneske at skabe en Vise af ægte Kunst, paa et saa ubetydelig Kim af Stof og Grundlag. Jeg var ved at eksplodere af Henrykkelse, naar de gamle Revyforfattere saa kaldte mig til Klaveret for at høre den færdige Vise. — Her stod nu de to Skabere af den reneste Visekunst og mishandlede deres egne Vers og Melodien, for de gamle Revyforfattere sang som to vingskudte, forskrækkede, hæse Ravne. Men de havde jo Geniet, *Frederik Jensen*, i Baghaanden — den store Fortolker, *Orkesteret*, som ingen Komponist, ikke den største Skaber kan være foruden. Større Beundrer end mig havde Henriques og Melbye vel næppe. Ingen kunde vurdere Visen som jeg, der havde hørt den gro, og set den vokse op af Intet, lige som Fakirens grønne Træ af den bare Luft.

Var det fortryllende at være med i, saa var det dog ingen gesvindt Tryllekunst, her foregik. Nej, det var Arbejde, Arbejde, Arbejde. Henriques og Melbye kunde have en Vise færdigskrevet, men i et enkelt Vers manglede to Linier, som kostede 14 Dages Spekulation, og saa pludselig næsten fløj Linierne ind i Versets tomme Plads — fødte i et Sekund, uden Forklaring paa hvorfor dog de Par Linier ikke straks formede sig i Forfatterens Hjerneværksted.

Ingen Fest er jo større end Arbejdets, og ingen Opgave saa herlig som den, der synes uløselig. Navnlig det sidste havde Anton Melbye fælles med mig. Han gav sig selv og mig en Opgave, vi ikke fik løst hverken i Aar eller Dag. »Hør Knag« siger han, De maa spekulere paa en Melodi og Form med et Refræn som »Gud Mille, jeg kan tydelig se Sverig«!

Jeg kastede mig over Idéen — skriver Melodi og *Maskevers* og synger det hele for Melbye. Det var rædsomt, talentløs og misforstaaet af mig. Det forekom mig, at dette Omkvæd ikke lod sig bøje ind under en Melodi, som var værd at høre. Saa skrev jeg den næste Melodi — flere og flere skrev jeg, men lige elendigt blev Resultatet og Revyen løb af Stabelen uden at »tydelig se Sverig« kom med.

Næste Aar var Melbye der igen: »Hør Jesper, jeg kan tydelig se Sverig«. »Ja, gid jeg kunde det, Melbye!« svarede jeg og tog paa ny fat paa at skrive Melodi efter Melodi, Maske efter Maske — det ene værre end det andet, og atter fik vi en Revy-Première og Sukces uden Visen om ham, der kæltet lagde sin Kind imod Pigens og sang: Gud Mille, jeg kan tydelig ...

Anton Melbye gav altsaa aldrig op, men da vi i det kommende Aar begyndte forfra med at bøje det genstridige Pigebarn Mille, blev vi stoppet af Axel Henriques, der erklærede, at han ikke mere vilde høre det Omkvæd i vort Samarbejde. »*Quel bruit pour une omelette!*« sagde han, for Henriques kunde Fransk, og det skulde betyde saa meget som, at Melbye skulde opgive den fjollede Idé om tydelig at kunne se noget, som laa i en Taage, han ikke kunde hæve. Saa megen Støj var da en enkelt Vise-Idé heller ikke værd. Melbye lod sig dog ikke standse, men nu turde vi kun arbejde med »Mille« i Smug, bag Henriques Ryg.

En Dag gaar det op for mig, at ingen Komponist i Verden kan sætte den rette Musik til Melbyes bizarre Refræn, fordi den rigtige Melodi forlængst var komponeret — ja, for Hundrede Aar siden. Her er den: *Du gamla, du fria*

For jeg vil le-ve, jeg vil dø i Norden.

(Gud Mille, jeg kan ty-de-lig se Sverig).

Nu varede det et Minut at »komponere« Melodien færdig. Jeg lod en Strofe af den smukke svenske Melodi fremtræde paa Vejen i mine egne Noder, til Forberedelse af Refrænet, som i al sin Glans skulde »tage« Publikum.

Visen blev en mægtig Sukces og Melbye kunde atter notere en Kæmpesejr. Men jeg fik den Skuffelse, at ingen lagde Mærke til det herlige Musik-Refræn, som jeg desværre ikke havde komponeret. Det var til den Grad idealt og rigtig truffet, at man ikke fæstede sig mere ved Melodien end ved den Hjørnetand, som ikke gør ondt.

Da nu Visen var sunget 100 Aftener, sad jeg i Orkesterværelset hos Musikerne, og talte om mit »Fif« med »Du gamla, du fria«. Ja, minsandten! lød det i Kor, det er jo den svenske Folkevisen — det har vi ikke lagt Mærke til! — — —

Vort Samarbejde var Idealet af et Ægteskab imellem Forfatter og Spillemand, men det tilhører sikkert Fortiden som alle andre Goder. Nutidens Visemagere er mere henvist til, for enhver Pris — forøvrigt nu en særlig god Pris! at skulle pine en Tekst ind i den mindst mulige sangbare Jazz-Melodi, hvori hveranden Node er Synkoper, som falder over hverandre. Misbruget af den ellers saa fikse og pikante Synkope, stammer fra Amerika, hvor man svælger i dette »Klude-Tempo«, som Amerikanerne saa træffende selv har døbt det. Man vil vise, at man kan noget, og plumper i som den Udannede, der end ikke kan tale sit Modersmaal, men vader i Fremmedord for at dække over sin Aandsfattigdom.

Naar det Fortællende udebliver i Sprog som i Musik, er der kun en Bunke værdiløse Lyde tilbage. En Tale af Georg Brandes var det Fortællendes Liv uden »Synkoper« — med Prismens Klarhed, lige betagende for et Bybud som for den akademiske Forsamling. Klarheden og det Fortællende er selve Livet i en Melodi af *Mozart*, et Tema af *Beethoven*, eller blot i en lille Strofe af *Carl Nielsen*. Det Fortællende er *alt*.

Det synes mig, at Nutidens Døgnmelodier savner det Fortællende, og spærrer Vejen for de Skribenter, der ellers — maaske! kunde blive en *Axel Henriques* og *Anton Melbye*.

Nu faar vi mest af »Kitten on the keys«, men det er uden Fløjels-poter paa Tangenterne — uden det evigt, herligt Fortællende, som aldrig kan myrdes og aldrig kan dø. — — —

Draga elsket har sin Alexander,
Fra førend han blev konfirmer't.
Han er en af Jordens bedste Planter,
Men li'som hun saa slemt genert.
Han gik rundt som Pebersvend og haabed paa at faa
En Arving til sin Kongekrone,
Til hans Far betroede ham, det ikke kunde gaa,
Med mindre at han fik en Kone:

:|: »Tænk, om Du og Draga
Fik et lille Bar'n, tænk Dig blot!«
Draga, Jomfru Draga
Svared: »Det kan vi saamænd saa godt!« :|:

Først et dejligt Bryllup Parret gjor'e,
Sad saa og ventede' paa en Prins,
Og det væltede' ind med Jordemo're,
Dels Hovedstads- og dels Provins-.
Mange Dage henrandt, mangen Nat saa drøj og lang.
Han lyttede' spændt til Dragas Snorken.
Tidt de op mod Himlen saa, hvor Svalerne sig svang;
En Svale er dog ikke Storcken!

:|: Alex sa' til Draga:
»Tror Du ikke snart, Du faar!«
»Jo, jeg gør,« sa' Draga,
»Men hvor skal jeg kunne vide »naar!« :|:

Men paa éngang Verden staar i Luer,
Med Pressesnak og Kistepræk,
Kaster Snavs paa de to Turtelduer,
Fordi de ikke lægger Æg.
La' dem dog faa Lov at faa de Børn, de kan og vil,
Lad dem se Sagen an i Sommer.
For i Dag saa véd der ingen, hvad det bliver til,
I Morgen muligvis det kommer.

:|: Alex sa' til Draga:
»Lad nu være med at græde Du,
Draga, søde Draga,
Der kan komme mange Børn endnu!« :|:

Axel Henriques.

JEG KAN TYDELIG SE SVERRIG

The image shows a musical score for the song 'Jeg kan tydelig se Sverrig'. It consists of four systems of music, each with a treble and bass staff. The first system is marked 'Korch' and features a melody in the treble staff and a piano accompaniment in the bass staff. The second and third systems continue the melody and accompaniment. The fourth system is marked '(Svensk Nationalbrag)' and concludes the piece with a final cadence. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings.

Camilla havde aldrig nogensinde væ't i Skov'n, —
 naa, — hvad gør jeg, jeg river mig og ta'r en Kapervogn,
 en køn Klat Smør, seks Æg og Pølse, — det ta'r hun paa sig,
 jeg Snaps og Proppepenge har i Lommerne paa mig.
 Mille var saa glad, og Kinden stod i Glød,
 og Hjertet hoppede som Sundets Bølger,
 hun spurgte, og jeg svared'; aa, Gud, hvor hun var sød,
 aa, saa forfærd'lig sød, dengang hun Øje fik paa Hveen,
 men allersødest, da hun knejste paa det ene Ben:
 »Gud Peter, jeg kan tydelig se Sverrig!«

Jeg nænned' ej at sige hende mod, det Lamseben,
 naar hun ku' tro det, raged' det jo ej en anden en.
 »Javel, min Pige, Sverrig ligger tem'lig tæt herve'!
 Hør skal vi ikke ha' os et Glas iskoldt Øl paa de'!«

Vi stod af ved Tuborg, vi fik tvende Glas,
de tvende blev til en syv otte Stykker,
vi satte os paa Vognen, jeg var saa vel tilpas,
og lille Mille hun var dobbelt rosenrød og sød,
hun saá mig ømt i Øjet ind, saa jeg sa': »Pinedød,
nu syn's jeg selv, at jeg kan skimte Sverrig!«

Vor Frokost havde vi tildels fortæret undervejs,
og Resten spiste vi paa Ørholm, kaldt det danske Schweiz,
vi sang omkap med Fuglene og hvilte paa en Bænk,
og af og til der Gudskelov faldt af et lille Stænk.
Middagen paa Skodsborg, Suppe, Torsk og Steg,
min Mille var især tilfreds med Torsken! —
hun havde ikke no'en af Øjnene fra mig,
før udenfor vi sad med Kaffe og lidt Tilbehør,
da sa'e vi begge, mens vi blanded' Cognak med Likør:
»Næ Gud, hvor man kan tydelig se Sverrig!«

Og det blev mørkt, og Solen den sank ned bag grønne Lund,
jeg havde hundred' Gange kysset Milles Rosenmund,
jeg var saa glad og vidste knap, paa hvad Ben jeg sku' staa,
saa købte vi en Sporvogn og gik begge ovenpaa.
Maanen den var oppe, mens vi kørte ind,
og det var jeg og Mille saamænd osse,
og Mille læned' Ho'det op imod min Kind,
og mens det søde Bar'n ved min Bar'm blunded' ind,
jeg sang i Mørket ud, imens jeg fik en Øl med Pind:
»O, Mille, jeg kan tydelig se Sverrig!«

Anton Melbye.

HERMANN-PETERSEN

»**M**OLBOERNES« Forfatter syntes mig at være en Lykkens Yndling her paa Jord. Det var først og fremmest afgjort, at *Marie* og *Hermann-Petersen* hørte til Danmarks lykkeligste Ægtefolk. Dette laa ganske simpelt i, at de ikke havde splittede Interesser, men tværtimod besad Talenter, der supplerede hinanden.

Som Marie Herman-P. var den fødte Teater-Kustumière — et rent Geni til at komponere alle mulige Dragter fra Fortid og Nutid og selv sy disse, saaledes var Hermann-P. Mønstret paa en Teaterdirektør — den store Praktiker og Idealisten i en Person.

Personalets Hengivenhed, ja, jeg kan rolig sige: Kærlighed til dette Direktør-Par, var egentlig ikke af denne Verden — i hvert Fald ikke Teater-Verden.

At være Vidne til de hjertelige, smilende Hilsener, som blev udvekslet imellem Direktørparret, Garderobekoner og Kontrollører, hver Aften før en Forestillings Begyndelse, sagde alt om Tonen og hele det sjældne Forhold, Direktionen stod i til Teatrets Personale, lige fra den betydeligste Skuespiller til den mindste Statist.

Der blev Sorg paa »Casino«, da Marie og Hermann-P. blev tvunget ud af det gamle Teater. En saadan Direktion var jo udenfor det »normale« — det var virkelig ikke Meningen, at Teatervirksomhed skulde være Idyl.

— — —

Jeg havde aldrig set Forfatteren Hermann-Petersen før han en Dag opsøgte mig i Anledning af, at han havde skrevet en Eventyr-Komedie med Titlen: »*Molboerne*«. — Han vilde nu spørge mig, om jeg var villig til at komponere Musik til dette Stykke. Han havde

allerede skrevet en Del Sange og Kor og mente, at have Idé til flere andre.

Nu er det nok muligt, at jeg havde afslaaet over for alle andre end netop Hermann-P. Jeg følte slet ingen Trang eller Lyst til at komponere, men denne statelige, elskværdige Mand, der var som et smilende Barn, kunde man umuligt give et Afslag. Hans Person bestod af Charme og Sympati, saa der var kun at sige Ja til hans Anmodning.

Nu begyndte et herligt Samarbejde.

Marie og Hermann-P. boede i Charlottenlund, og deres Hjem var som det maatte være hos disse to, af en betagende Sjældenhed — en Hygge, som kun skabes af to Mennesker, der er som et. ,

Alt var Lykke og Glæde, og Husmoderens Opfindsomhed ved en Middag, et Aftenmaaltid eller blot en Kop Te i et Lysthus — oplyst af kulørte Lygter og Lamper med smukke Skærme — vidnede om et Samliv, som en Guddom maa have været med til at skabe.

Marie og Hermann-P. var begge lige saa store praktiske Dygtigheder, som de i deres Væren var to ubekymrede, glade Børn — og dette Ægtepar kunde snart byde til Sølvbryllupsfest i deres Hjem.

— Du, Olfert, se en Gang paa denne Skærm og dette yndige Tæppe — kom, lad mig lægge det over dine Knæ — begge Dele har Marie tegnet og lavet! udbrød Hermann-P. medens han henrykt betragtede sin Kone.

— Aa, din store tossede Dreng — det var saamænd ogsaa noget at vise frem — det kan da alle og enhver lave, svarede hun og slog efter Hermann-P. medens deres Øjne skinnede og udtrykte den Stolthed og Beundring, de nærrede for hinanden og som deres Hjerter gensidig var opfyldt af.

I dette Hjem — under saa smukke Forhold blev »Molboerne« og mine Melodier færdigskrevet, og maaske var det Marie og Hermann-Petersens hjemlige Lykke, som fulgte vort Arbejde op paa Scenen og gav Forklaring paa, at Publikum modtog »Molboerne« med den Klang i Bifaldet, som Teaterfolk kan høre, betyder Succes.

Stykket var antaget af Direktør Vilhelm Petersen, til Opførelse i »Nørrebro Teater«, og »Molboerne« var beregnet til kun at skulle spilles i 10 Aftener, af Hensyn til Teatrets andre Planer. Man vil forstaa, at vort Arbejde ikke var tillagt nogen synderlig Betydning. Vi skulde have 50 Kroner hver i Honorar, altsaa 5 Kr. pr. Aften — et Bevis for, at Hermann-P. og jeg mødtes i et Samarbejde *con amore* og ikke havde materiel Gevinst for Øje — et Maal, som vel forøvrigt, aldrig maa erkendes under Arbejdets Tilblivelse.

— — —

Vilhelm Petersen var en genial Sceneinstruktør og en streng, men retfærdig Teaterdirektør, der forstod at skabe Respekt og Disciplin i hver Krog af Teatret. Naar en Prøve var ansat til Klokkeren 11, saa begyndte den paa Klokkeslet. Slendrian og Sløseri var ukendte Begreber i »Nørrebro Teater«.

Da nu *Vilhelm Petersen* tillige er meget musikalsk — mærkelig nok, en sjælden Evne hos Teaterdirektører — saa tør jeg maaske aller ærbødigst minde vor højtærede Undervisningsminister Hr. *Borgbjerg* om, at den rette Mand paa den rette Plads, som Chef for »Det kgl. Teater«, turde være Vilh. P. — I samme Øjeblik, jeg satte Punktum efter P.'et, blev jeg ringet op af en god Bekendt, der mindede mig om, at jeg ikke maatte glemme *Vilhelm Petersens 79 Aars Fødselsdag* den 2. Marts.

Denne Oplysning tør jeg ikke skjule for Ministeren.

— — —

Det var rent ud fantastisk at være Vidne til Vilh. P.s Iscenesættelse af »*Molboerne*«. Han sang med, dirigerede, kommanderede og holdt alle de Medvirkende i Aande — bogstavelig hypnotiserede enhver til at leve sig ind i selv den mest ubetydelige Rolle.

Her blev ikke gjort Forskel paa *Jutta Lund*, som Prinsessen, (det er jo 32 Aar siden) *Lauritze Colding*, som »den spanske Sanger«, *Victoria Petersen*, som »Sidsel«, *Gerner*, som »Søren Jyde«, *Herskind*, som »Ridder Ro« og *Frederik Jensen*, som »Ridder Rap« — den pjaltede Sanger, der ikke ejer Skjorte paa Kroppen.

Disse Berømtheder maatte springe efter Direktørens Intentioner, Ordre og Vink, sammen med første og anden Page, tredje og fjerde Molbo — her var ingen Rangsforskel — alle var lige for Vilh. P. under Prøverne.

Saa kom Premièren den 15. Januar 1898.

Som Parthaver tør jeg ikke udbrede mig for stærkt i Anledning af den uforglemmelige Aften, men da »*Molboerne*« sluttede med Træskodansen — fuldkommen virtuosmæssig sat i Scene af Vilh. P. — jublede hele Teatret under Bifald og Bravoraab, som næppe nogen Sinde før i »*Nørrebro Teater*«, hvor man jo ellers var godt forventet i den Retning. At tælle Capø'er, maatte man opgive, og hver Gang Vilh. P. gav Belysningsmesteren Ordre paa »fuldt Lys i Salen« for hermed at standse Bifaldet, begyndte Ovationerne paa ny med fordoblet Kraft.

Træskodansen blev danset om og om igen, og alle Rollehavende maatte atter og atter frem og takke Publikum.

»Molboerne« kom ikke af Plakaten i den Sæson.

Overrumplede af Succes'en, men glade og tilfredse, forlod Direktør og Personale Teatret. Men de lykkeligste to, var uden Tvivl *Marie* og *Hermann-Petersen*, der altid kunde dele hinandens Glæde, hvilket jo betyder dobbelt Glæde.

— — —

Hvorledes slutter det, naar Lykken har taget fast Ophold i Hjemmet, som hos Marie og Hermann-P? —

Som to smilende Børn spadserede de i deres smukke lille Have i Charlottenlund. Hermann-P. tager om en Sommerpære — plukker den af Træet og spiser den. Ak, det maatte han ikke. Videnskaben siger dog, at han godt kan spise 10,000 Pærer uden Fare, men en enkelt af dette store Antal *kan* dræbe ham. Han spiste netop denne ene. En Time efter blev han syg — besvimele og var bevidstløs, indtil Døden tog ham.

Hermann-P., der lignede Sundheden selv, bar i sig den lumske Sukkersyge, og da Insulinet endnu ikke var opfundet, saa maatte han dø.

Den lille Sommerpære, der lige saa godt kunde have været uskyl- dig, var ham sendt som en Gift af de misundelige Guder, der ikke længere vilde finde sig i, at *saa* megen Lykke var samlet i ét Hjem.

I mange og lange Aar har Marie Hermann-P. været Enke, men det er altid for hende, som om Døden havde taget hendes eneste store Ven, Hermann, fra hende i denne Stund. Aldrig kunde hun skimte nogen Afstand eller Tid imellem Dødstimen og Dagen i Dag. Hun stiv- nede i Sorg, da hun mistede ham.

Ofte forsøger jeg at trøste hende med, at hun har de smukkeste Minder at leve paa, saa elskelig en Mand var jo Hermann-P.

Hun hører paa mig uden at sige et Ord — kun stille Sorg præger hendes før saa lykkestaalende Øjne og smilende Mund.

En Dag mindede jeg hende om de lykkelige Timer, da Hermann-P. og jeg samarbejdede paa »Molboerne« i deres elskede Hjem, medens hun selv kun var besjælet af Tanken om, hvorledes hun bedst kunde glæde og overraske os, naar vi pauserede.

— Kære Frue Marie, er dette Minde ikke ufatteligt skønt — vid- underligt smukt at dvæle ved? spurgte jeg.

Hun saá dybt alvorligt paa mig og svarede:

— Jo, jeg *har* været lykkelig — lykkeligere end det kan siges, men Døden tog Hermann fra mig og lod mig ene med de smukkeste Min-

der — og det kan jo være, at de herligste — de skønneste Minder netop er de allertungeste at bære.

— — —

Det var, som om Hermann-Petersen havde Forudfølelsen af, hvor let Lykken kunde breste for ham.

I Prinsessens Sang i »Molboerne« giver han et vemodigt Udtryk herfor i følgende to smaa Vers:

Lykken let kan breste.
(Prinsessens Sang af »Molboerne«.)

The image shows a musical score for a piano piece. It consists of three systems of staves. The first system is marked 'Andante' and 'legato'. The second system continues the piece. The third system is marked 'rall.' and 'dim.', and ends with a 'morendo' marking. The music is in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings.

Solen gik i Havet, og den lette Aftenvind
kysser alle Engens Blomster smaa.
Edderkoppen væver sine fineste Spind,
og Duggen fletter Perler derpaa.

Lykken er at ligne ved den lette Aftenvind
kysser alle Engens Blomster smaa.
Lykken let kan breste som det fineste Spind,
og let som Duggens Perler forgaa.

Hermann-Petersen.

JOHANNES DAM

ANTON MELBYE var brouilleret med Nørrebros Teaters Direktør, *Vilhelm Petersen*, igennem en Intrige, der var sat i Værk af »*Rik*« — Pseudonymet for *Frederik Ricard*, Dommeren i Viborg, Broder til afdøde Pastor *Olfert Ricard*.

Frederik Ricard syntes mig et Dobbeltmenneske af en særegen Art: overbegavet, renlivet Aristokrat paa den ene Side og fuldblods Anarkist, naar det gjaldt om at forfølge en skør Caprice — et forrykt Lune.

Han havde nu fostret den fantastiske Idé, billedligt talt, at sprænge Nørrebros Teater i Luften, saa baade Direktør og Forfatter skulde staa arbejdsløse paa Gaden. Ricard spekulerede rigtigt i Melbyes Svaghestilstand, opstaaet ved at dennes uerstattelige, evigunge Medarbejder, *Axel Henriques*, havde trukket sig tilbage fra at skrive Revy.

Intrigen lykkedes kun halvt.

Vilhelm Petersen opdagede nemlig hurtigt, at ogsaa *han* skulde falde for Ricards Lune og satte nu haardt imod haardt. Intrigemageren maatte derfor nøjes med et Kompromis, saaledes, at han og den dygtige *Peter Fristrup*, Forfatteren til ustyrlig morsomme Parodi-Komedier, som »*Svend, Knud og Valdemar*« og andre store Sukces'er, kom til at beherske hele Digteriet til Nørrebros Teater.

Fristrup kunde ikke skrive Viser, men var en enestaaende og original »Teaterskrædder«, som hans Misundere kaldte ham, til at skabe Scenegang, morsomme Situationer og barokke Handlinger — en Slags Forløbere for Nutidens »Sketch«.

Ricard vilde saa skrive Viserne, hvad han dog aldrig evnede. Denne forfinede og forkælede Aandsherre forstod ikke at placere sig selv

rigtig. Han var for eksklusiv og raffineret i sit Broderi-Rimeri, som aldrig kom i Kontakt med Publikum udover »Feinschmeckerne« i første Parket, og dernæst var han imponerende uproductiv; sammenlignet med Anton Melbyes Flid og ypperlige Visekunst, som »tog« hele Teatrets Publikum og alt »Folket«, blev Ricard kun en Sinke og ganske ubetydelig. Men det lykkedes ham at faa Melbye sat ud af Teatret, og da jeg spurgte ham om, hvor han nu havde tænkt sig, at Melbye skulde gaa hen, svarede han overlegent, at Melbye godt kunde faa Lov til at skrive en Vise til Nørrebro's Teater og faa 50 Kroner for den.

Anton Melbye blev opfyldt af Had til Ricard, og med sin ukuelige Energi søgte han nyt Teater og ny Medarbejder. Begge Dele lykkedes for ham. Han fandt *Johannes Dam* som Medarbejder og fik Tivoli som Arbejdsplads — den gamle Koncertsal, eller »Glassalen«, som den nu, en Kende nedsættende, kaldes.

Nørrebro's Teater tilbød mig at blive ved Teatret paa særlig gunstige Vilkaar, men da jeg ikke for nogen Pris vilde svigte Melbye, blev det ham, Johannes Dam og mig, der sluttede os sammen om »*Sommerrejsen*« i Tivoli. Navnet var Melbyes Paafund — det klang jo af »*Sommerrevyen*«, og denne Navnelighed behagede næppe Hr. Ricard.

Saa blev jeg da præsenteret for den nye Medarbejder Johannes Dam. Vi to var aldrig før løbet paa hinanden, mærkeligt nok, og Dam stillede sig lidt køligt over for mig. Han betroede mig senere, at han halvvejs havde regnet mig for en Smagsfordærver og Forbryder, musikalsk set. Dam var nemlig kultiveret musikalsk og Tilbeder af Klassikerne i Toneriget. Han var den mest musikalske Skribent, jeg nogen Sinde mødte, men Revyskriveri og Døgnmelodier interesserede ham ikke.

Johannes Dam var Digter helt igennem — nærmest genial; skønnere Vers og Sonnetter end Johannes Dams kan vanskelig tænkes. Der-til var han det fødte, store Sprogtalent. Han beherskede helt Tysk, Fransk, Engelsk og Italiensk — det sidste i saa høj Grad, at han holdt flydende Taler paa dette Sprog ved givne Lejligheder i *Rom*, *Venedig* og andre af Italiens Byer, som han gæstede i sin Skønhedstrang.

At denne højtbegavede Mand tillige var *cand. jur.* med en fin Eksamen, lød som en Spøg, og Juraens vanskelige Studium har næppe kostet ham stort Besvær.

Jeg kan takke *Beethoven* for, at Johannes Dam helt overgav sig til mig og blev min sikre Ven. Det gik saaledes til: Dam, Melbye og jeg boede i en Villa, hvor Sommerrejsen skulde komme til Verden, og da jeg en Dag tror, at Dam og Melbye er ude at spadsere, sætter

jeg mig ved Klaveret og spiller en Sonate af Beethoven for at friske min Aand og faa lidt Balance i min Musik-Ernæring under alt Revy-Spilleriet. Jeg slutter — vender mig om og ser Johannes Dam sidde i Verandaen.

— Det ærgrer mig, Dam, hvis De har siddet her, imens jeg har spillet; der er nemlig Øjeblikke, hvor en Musiker helst spiller for sig selv — uden Tilhører, udbrød jeg.

— Men det har glædet *mig*, Knag, at Melbye forsvandt, og at jeg satte mig her i samme Stund, De begyndte paa Beethovens skønne Sonate, svarede Dam og fortsatte: Ser De, Jesper Knag, jeg har egentlig troet, De var en ormstukken, tarvelig Musikant. I vort Samarbejde har jeg vaklet noget i min Tro, saa pænt som De af og til kunde tage paa en banal Kling-Klang Melodi. Nu véd jeg, De er *Musiker!* sluttede Dam og gav mig Venskabet uløselige Haandtryk, der er som hugget i Granit og aldrig forgaar, hvor det er præget af Ægthed.

Jeg rødmer ved at skildre denne Situation, men Johannes Dam og jeg fandt hinanden igennem Beethoven og ikke ved nogen af hans mange muntre Viser, for Eks. »Det gælder om at holde Madamen i Humør!« eller »Mathilde« og flere andre paa Melodier af mig.

Johannes Dam glædede mig siden med at betro mig at undervise hans musikalsk begavede Datter, *Ester* — nu gift med Magisteren, Journalist *Poul Læssøe-Møller* — i Klaverspil og være raadgivende i Foredraget, naar hun, med sin varme, klokkerene Stemme, sang sin Faders og andre Digteres smukke Sange.

Ogsaa Sønnen — Faderens udtrykte aandelige Billed, *Mogens Dam* — ønskede mig som sin Musiklærer, men hverken *Co-Optimisterne*, *Scala* eller noget andet Teater gav ham Fred. Hver Gang han skulde give Møde hos mig, blev det kun til en Afsigelse pr. Telefon og det blev aldrig til mere. Heldigvis havde Mogens, i sin grønneste Ungdom, modtaget en første Klasses Uddannelse i Violinspil og dyrkede Strygekvartettens skønne Kunst, naar hans Forfattervirksomhed levede ham Tid.

Det er bekendt at Mogens Dam ogsaa skrev Studenterforenings-Revy. Ved en Opførelse var Johannes Dam til Stede og da nogle Tilhørere mente at kende ham igennem et Par af Sangene, spurgte de:

— Er De Far til noget af Revyen, Hr. Dam?

— Ja, i høj Grad, svarede Dam slagfærdig, jeg er Far til Forfatteren.

— — —

Johannes Dams store Begavelse og smidige Aand tillod ham i et

Nu at indstille sig paa ethvert literært Omraade og straks være Situationens Herre. Revykunsten havde, som nævnt, ikke hans Interesse. Han levede og aandede som Digter og blev paaskønnet bl. a. af *Carlsbergfondet*. Men skønne Vers sikrer ikke Eksistensen, og da Johs. Dam var oprørt over Ricards Underminering af Melbye, saa betænkte han sig ikke paa at kaste sig i Armene paa en Kunst, der stod hans Digttersjæl noget fjernt.

Desværre blev Samarbejdet imellem Dam og Melbye en Kæde af Uro, Kvaler og Uvenskab. Dette havde nok sin dybere Aarsag i, at Melbye paa Bunden var meget jaloux paa Dam, som var Melbye overlegen i Alsidighed, Belæstthed og Kunnen.

Melbye var den tunge, ensidigt højtbegavede Slider, medens Dam var den lette, geniale »Drivert«, der havde Tid til alt paa én Gang og dette ærgrede Melbye ubeskriveligt. Han betragtede os som sine Fanger medens Revyen blev skrevet, og jeg var længe om at lære Johannes Dam at simulere Flid ved Skrivebordet i Stedet for at ligge paa Sofaen og læse italienske og franske Romaner.

Melbye var egentlig aldrig glad under Revyarbejdet, men han kunde nyde at ligge foran en stridig Kakkellovn, som ikke vilde brænde. Hans Ihærdighed var formidabel: afbrændte Tændstikker, smaa Stumper af brugte Konvolutter og spinkle Grene blev varsomt stukket ind igennem Risten til den lille Flamme, som han havde frembragt, medens han forsigtigt pustede til Ilden.

Det endte altid med at Melbye sejrede. Kakkellovnen *skulde* brænde, hvad enten den saa vilde eller ej. Husassistenten paastod rigtignok, at det i Dag var ganske umuligt at faa Ild i den dumme Ovn — hun havde forgæves »hekset« med den hele Morgenen — men Melbye skulde nok vise hende og Kakkellovnen noget andet.

Lige saa barnlig Glæde nød han, naar vi af og til om Aftenen spillede Whist med blind Makker. Vi spillede om Cigarer, men heller ikke her var Johs. Dam paa sin Post. Tabte Melbye flere Spil, saa laa der et Hus. Han bebrejdede os det Tidsspilde, Kortspillet var, skønt der kun blev spillet Kort paa Melbyes Opfordring.

Melbye spillede udmærket, men han var altfor dristig og meldte »grand« paa de svageste Kort; vandt han nu paa Trods heraf, saa blev han glad og overgiven, som var han en lille Dreng. Det gjaldt derfor om at *tabe* til Melbye, og heri var jeg smidigere end Dam, som lovede mig at lave »Brølere« naar Melbye sad i Uheld, men Dam glemte det altid under Spillets Gang og Melbye tabte derfor ofte sine svage »Grand-Meldinger«. For enhver Pris burde vi afværge Melbyes

daarlige Humør — det var jo ikke for godt i Forvejen — og det blev da mig, der som Regel havde den »Blinde«, som regulerede Kortspillets Tab og Gevinst ved Hjælp af mine »Fadæser«, saa baade Dam og Melbye lo mig ud og haanede mig som Verdens elendigste Whist-spiller. En Aften tabte jeg ikke mindre end sytten af *Hirschsprung*s fine Cigarer til Melbye, der jublede over at have kløet mig saadan af. Men det var nu mig, der var »ædel« — det var saa uendeligt billigt at gøre Melbye glad, for han gav stadig Afkald paa sin Gevinst; jeg kunde højst faa ham til at modtage en enkelt Cigar af mig.

Fra 1906 til 1910 blev der skrevet fem vellykkede »Sommerrejser« til Teatret i Tivolis Glassal, hvis Ledelse Tivoli havde overdraget Gentleman-Direktøren *Emil Wulff* — »Tummelumsens« berømte Fremstillere — som vi alle elskede.

Til en af disse »Rejser« havde man noget Hemmeligheds-Kræmmeri for, som man endogsaa vilde skjule for mig.

Dam og Melbye havde sammen skrevet en morsom, satirisk Fædrelandssang: »I det lille havomkranste *Radadulistan*« og jeg skrev Melodien hertil, men nu fik Melbye den Idé, at »Sommerrejsen« ogsaa skulde bringe en veritabel Skønsang om Danmark og han overtalte to Stormænd, Danmarks største Lyriker og vor berømteste Komponist til at skrive Tekst og Musik.

Digter og Komponist løste Opgaven fortræffeligt, og den smukke Sang blev prægtig sunget af *Henry Seemann*, som den Gang var ung, smuk og mager og havde en vidunderlig Sangstemme. Men denne Fædrelandssang vilde ikke rigtig slaa an, og den var sikkert blevet strøget, om Direktøren kunde have været det bekendt.

Derimod gjorde »Radadulistan« vanvittig Lykke. *Carl Alstrup* fandt, som altid, det rigtige »Tag« paa Visen og boltrede sig hver Aften i en halv Snes *Dacapo'er*.

En Formiddag sidder Direktør Wulff, Melbye, Dam og jeg i Tivoli, og Wulff udtaler sin store Forundring og Beklagelse over, at Seemanns Fædrelandssang nærmest var en Forbier, og at end ikke den smukke Melodi rigtig vilde »bide«. Men nu sagde jeg min Mening:

— Det maa Digter og Komponist være glade for. Jeg byttede gerne med min Melodi til »Radadulistan«, der er traadt flad og død som en Sild om et Par Maaneder, medens den »mislykkede« vil opnaa Ægthedens Popularitet, selv om det maaske vil vare et helt Dusin Aar, men derefter vil den være uforgængelig.

Jeg modtog en Lattersalve til Svar og blev kaldt Paradoksmager, men Ret fik jeg. Sangen er: »*Du danske Mand*« af *Holger Drachmann*

og *Carl Nielsen*, og den Sang dør aldrig — den vil fremtidig og bestandig lyde som ny og smuk, netop paa Grund af de mange Aar, den var om at bane sig Vej.

— — —

Efter fem »Sommerrejsers« Forløb drog Melbye tilbage til »Nørrebro Teater« som en sejrende Napoleon og kort Tid efter blev han tilmed Ejer af Teatret. Nogle glansfulde Sommerrevyer blev nu Frugten af Samarbejdet imellem Dam og Melbye med mig som Musikanten.

Kun ét manglede: Fred i Arbejdstiden. Naar Dam havde skrevet en Vise, var det helt omstændeligt at faa Melbye til at høre den. Dam holdt sig beskeden tilbage, men for Sagens Skyld maatte jeg brase løs: Melbye, nu *skal* De komme ind og høre en Sang, Dam har begaaet! brølede jeg og satte mig ved Klaveret.

Melbye lystrede mekanisk og Dam sang nu en af Revyens morsomste Viser.

Det lød som en Gravsang. Melbye stod med Ryggen til Dam, Klaveret og mig, og da Sangen var sunget, gik Melbye til sit Værelse uden at mæle et Ord.

Hvilket Samarbejde! Aarligt bristede det fuldkomment fire, fem Gange og altid maatte jeg finde paa Udveje til at knytte det sammen igen for dog at faa Revyen færdigskrevet inden Parterne løb fra hinanden som Uvenner.

Melbye havde mere end vanskeligt ved at vise sine Medarbejdere Glæden over et vellykket Resultat, og overfor Dam var han sygelig uretfærdig. Kun én Gang lagde han sine Hænder paa mine Skuldre og roste mig — ikke som Komponist eller Spillemand, nej, som — Forligsmand:

— Tak, Jesper, sagde han, uden Dem havde Samarbejdet forlængst været itu.

En halv Snes Aar knagede det uafbrudt, men det holdt. — Saa en Dag tilkalder Melbyes Nærmeste mig og beder mig forsøge at bringe Dam og Melbye sammen paa ny. Vilde det lykkes mig? Melbye laa paa Gulvet og hulkede, alt var Opløsning.

Jeg tog straks ud til Dam og traf ham i Familiens Skød. Intet Ord var nødvendigt — Dam forstod mit Ærinde og sagde stiltfærdigt:

— Ja, Knag, denne Gang vil jeg intet bestemme selv — min Familie maa træffe Afgørelsen, var hans Ord.

Som med én Stemme lød det nu fra Hustru og Børn til Johannes Dam:

— Gaar du atter tilbage til Melbye, saa kan vi ikke agte dig som Fader i Hjemmet.

Alt Haab var ude. Samarbejdet var knust og lod sig ikke mere lappe sammen. — — —

Efter dyb og sort Fortvivlelse bragte Melbyes Energi ham igen paa ret Køl som *han* nu evnede at være det. Han fandt en ny, dygtig og hurtig Medarbejder i *Thorsten Larsen*, der tog det som en Sport at skrive en Vise samtidig med at han passede sin Sagførerforretning. Ogsaa Co-Optimisten, den udmærkede Skribent og Finde-paa-Mand *Ludvig Brandstrup* støttede Melbye med en god Vise eller morsom Idé, og den unge *Elith Worsing* — »Dukke-Lise-Komponisten« meldte sig ogsaa til Tjeneste for Melbye, der vanskeligt kunde finde sig til Rette med saa mange »Kokke« — Vanemenneske som han var. Nu var Medarbejderne spredte for alle Vinde. Det prøvede, vellykkede Samarbejde var splintret og blev ikke mere etableret.

— — —

Johannes Dam skrev, digtede og oversatte til saa godt som alle Byens Teatre; dog lagde »Scala-Teater« størst Beslag paa hans frodige, uopslidelige Talent. Man kunde til Tider se hans Navn paa fire Teater-Plakater til samme Dags Forestilling.

Dams sidste Arbejde var »La Serva Padrona« af den italienske Digter *Pergolesi*, som Dam havde oversat og bearbejdet til Det kgl. Teater. Jeg havde hjulpet ham lidt med den musikalske Del af Arbejdet, og han sendte mig i den Anledning et Eksempplar af den trykte Udgave af Teksten med følgende Ord: Tak for Hjælpen, kære Olfert. Deres hengivne Johannes Dam. — 8.—1.—26.

Ingen kender Dagen før — hvor ofte maa vi ikke sande disse Ord. Jeg modtog Dams lille Skrivelse Kl. 6 Aften og faa Timer efter var Johannes Dam ganske pludselig afgaaet ved Døden uden forudgaaende Sygdom.

Anton Melbye overlevede ham i halvfjerde Aar.

Tungt og brydsomt, ulykkelig og syg kom Melbye igennem Livet, næsten som om alle hans Dage var én stor Kamp med Døden indtil han segnede.

Vi Mennesker, selv de aller bedste af os, formaar ikke at omgaas et sygt Medmenneske uden at vi, efter kortere eller længere Tids Forløb glemmer hans Sygdom og behandler ham som rask og sund paa Sjæl og Legeme. Jeg gruer ved Tanken om hvor meget dette umenneskelige, men forstaaelige Karaktertræk hos os alle, har forøget den forpinte Anton Melbyes Lidelser. Det er vistnok kun et Faatal af

Læger og Sygeplejersker, der ejer den Gave aldrig at blive sløve og afstumpede i deres Følelser for den kronisk Syge.

Johannes Dam var en Aladdin Natur og let som Fuglen. Han var aldrig syg og den sidste Aften han levede sad han munter og glad ved sin Hustrus Side i Det kgl. Teater ved Premièren paa nævnte »La Serva Padrona«, som blev hans sidste officielle Arbejde. Hjemkommen udtaler han, at han føler sig stærkt utilpas og beder sin Hustru ringe efter Læge. Denne, som boede tæt ved, meldte sig straks og Fru Dam løber ned for at lukke ham ind ad den laasede Gadedør.

Alt skete i Løbet af Øjeblikke, men dog kom Hustruen og Lægen for sent op ad Trapperne. Johannes Dam var død en lykkelig Død før han skulde opleve at modtage sin første Lægehjælp.

— — —

Johannes Dam satte Pris paa mig, ogsaa fordi jeg med Glæde og Taalmod var Skive for hans ofte bidende Vittigheder — mést beregnede paa at more Melbye, som gottede sig naar Dam stak mig en ud, der »sad«.

Vi boede et koldt Foraar i Rungsted, og efter Aftale skulde jeg en Dag et Ærinde til København. — Dam stod og røg paa lang Pibe, og Melbye sad og bed Negle paa Verandaen idet jeg gaar forbi og siger: Farvel saa længe.

Solen skinnede — den første Sommerdag viste sig og alt var straalende smukt.

— Gaar De allerede? spurgte Dam og fortsatte: der er halvanden Time til Togtid og De kan da aller højst bruge en lille halv Time om at naa' til Stationen.

— Ja, Dam, det er rigtigt, men nu har jeg været indelukket i denne kolde, sure Villa i tre Uger og kun mærket til Sne, Blæst, Kulde og Regn, saa jeg har sikkert godt af at være lidt i Luften.

— Nok muligt, Knag, men det er jo ikke sikkert, at Luften har godt af det! svarede Dam.

Melbye eksploderede i et enkelt *Ha!* og fniste videre i Velbehag, medens jeg selv knækkede sammen af Latter. Dette var vel nok Jordens største Fornærmelse, at Sommer, Sol og Luft ikke skulde have godt af mig.

Jeg maatte fortælle om Dams vanvittige Morsomhed paa min Bekostning til fælles Bekendte, men nu bad Dam mig inderligt og alvorligt om at fortie den Slags Kaadheder, som han altid fortrød bag efter.

Saa sensibel ængstelig var han — saa godmodig, hjertevarm og fintfølelse var *Johannes Dam*.

I denne min lille Erindringsbog har jeg ikke kunnet nægte mig den Glæde at gengive et Par af Johannes Dams saa forskelligartede Sange og Viser. Omstaaende følger da først hans smukke Digt og Hilsen til »Dansk Amerikanerne«, »Det gamle Land«, som, bl. a. ved Koncerterne i Zoologisk Have er sunget under stormende Bifald; hans jublende »Sommersang« og den evigunge »Mathilde«.

Det gamle Land.

Det gamle Land - det gamle Land Saa synger de Klokker saa fjært i Vest, hvor

Danmarks Sønner har hjem - me, den Sang, der manende sam - le kan til Hverdagsbøn og til

Søndagsfest og som de al - drig kan glem - me. Og Sangen væk - ker om Far og Mor saa

mangt et var - men - de Min - de, naar Klang af tusin - de Stem - mers Kor hæ - ver sig højt un - der

Kir - ke - tag og skæ - ber et Dan - mark - er - de, og skæ - ber et Dan - mark der in - de

The musical score is written for piano and voice. It consists of five systems of music. The first system begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The second system includes the instruction 'p dolce ritard'. The third system includes 'p' and 'legato'. The fourth system includes 'cresc.'. The fifth system includes 'more.' and 'marcato'. The score ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Det gamle Land —
det gamle Land!

Saa synger de Klokker saa fjært i Vest,
hvor Danmarks Sønner har hjemme,
den Sang, der manende samle kan
til Hverdagsbøn og til Søndagsfest,
og som de aldrig kan glemme.
Og Sangen vækker om Far og Mor
saa mangt et varmende Minde,
naar Klang af tusinde Stemmers Kor
hæver sig højt under Kirketag

:|: og skaber et Danmark derinde. :|:

Det gamle Flag —
det gamle Flag!
Saa vinker en Drøm fra det gyldne Gry,
mens Sol af Synsranden stiger —
de stævned ud i en uvis Dag,
hvor Stjernebanneret højt i Sky
dem drog mod fremmede Riger.
Men var først Hytten i Skoven rejst
af Graners urgamle Stammer,
blev Dannebrog over Taget hejst —
tegned paa Himmelen Danmarks Navn
:|: med lysende blodrøde Flammer. :|:

Det gamle Sprog —
det gamle Sprog!
Saa blødt og saa stærkt dog paa samme Tid,
med Guld og Jernmalm i Klangen!
Det blev i Tale, det blev i Bog
et Brysingsmykke fra Fædres Tid
og Grundakkorden i Sangen.
Og brød end Splinter af fremmed Maal
sig Vej i Danernes Røster —
de har dog Klang af det samme Staal,
det, som skød Lyn over Vesterhav
:|: og sejred paa Englands Kyster. :|:

Velkommen hjem —
velkommen hjem!
At kæmpe som Helte for eget Tarv,
det tjener Mænd kun til Ære,
men hør det her, mens I stævner frem:
At I holdt sammen om fælles Arv,
dog mest jer Hæder skal være!
Hvad Dansk I ejed blev aldrig tabt,
I bringer frelst det tilbage.
Saa fjernt i Vest blev et Danmark skabt —
det skabte I, og den Tak, I faar,
:|: forvist tør med Ære I tage! :|:

Johannes Dam.

Sommersang.

The image shows a musical score for a song. It consists of four systems of music, each with a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (bass clef). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The score includes various performance instructions: *mf*, *rit.*, *a tempo*, *crac.*, *grazioso*, *lento espressivo*, *a tempo*, *animato*, and *ritardando*. The piano part features many chords with plus signs (+) indicating specific voicings or fingerings.

En Sommerdag med Solskinsglans
 over Bølgen, som kysser vor Kyst,
 har smykket Stranden til skøn Sankt Hans
 med Dans og med Ungdomslyst,
 og Sangen bærer fra Syd til Nord
 fra alle Hjerter i samlet Kor,
 :: mod Himlen højt de glade Ord:
 Sommer og Sol i Danmark. :::

I røde Flammer Solen sank
 i sin Grav bag den vuggende Sø,
 men Maanen bygger saa hvid og blank
 en Sølvbro fra Ø til Ø. —
 Hvo faar i Natten vel rolig Blund?
 Du kan ej sove, men drømme kun,
 :: det er de lyse Nætters Stund,
 Længslernes Stund i Danmark! :::

Nu lyser Blus fra Strand til Strand
over alle de blomstrende Øer,
nu klinger vidt over Danmarks Land
de Viser, som aldrig dør.
Enhver vel nynner sin egen Sang,
og spæd i Tonen vel mangan Gang,
:|: dog alle har den samme Klang:
Dejligt der er i Danmark! :|:

Johannes Dam.

Mathilde.

The image shows a musical score for a piece titled 'Mathilde'. It consists of four systems of music, each with a treble and bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 6/8. The first system begins with a dynamic marking of *mf*. The second system includes a *cresc* marking. The third system starts with a *f* marking. The fourth system concludes with a *D.C.* marking. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests.

Sidste Søndag fik jeg Lov
 til at gaa i den grønne Skov,
 den berømte Kilde
 jeg besøge vilde.
 Hundred Kroner fra vor Mor
 gik jeg med i mit Vestefoer,
 hvilket jeg vil raade her
 alle til at lade vær' —
 jeg vil raade alle til at la' være!

For just ved samme Kilde
 mødte jeg den dejlige Mathilde,
 li' saa snart jeg hende saá,
 saa var jeg straks lever't —
 jo, Pigebørn er snilde!
 Hvem kunde staa for Thilde?
 Thilde kræved' ind og jeg bestilte
 Kaffe-puns og Vafler af den
 allerbedste Slags —
 hun aad saa mange, som hun
 vilde!

Vi var i et Dansetelt,
jeg var Pigernes første Helt,
men bestemt jeg vilde
danse kun med Thilde.
Armen slog hun om min Hals
i den svingende Trippevals,
naar det var forbi med den,
gik den avet om igen,
gik den avet om igen, saa det
suste!

Saa til »Bakkens Hvile« hen —
der vi mødte en Slagtersvend,
han var kendt med Thilde —
naa, hvor der blev Gilde!
Slagteren og jeg blev Dus
ved den femte og sjette Sjus,
vi fik mange fler, jeg tror,
men jeg husker ikke Spor —
jeg kan ikke huske Spor af det
hele!

Har De ikke Thilde set?
jeg har gaaet og søgt og ledt,
jeg saa gerne vilde
snakke lidt med Thilde.
Men i Fald jeg Thilde ser,
skal vi ikke i Skoven mer,
jeg fik nok af den Tobak,
I skal ell's ha' mange Tak —
I skal ell's ha' mange Tak for
Vaniljen!
Men bi Du kuns, Mathilde!

Ih, Kors, Du glade milde,
som vi to vi skar den, mig og
Thilde,
og hun svor at elske mig, saa
længe hun var til,
mens Maanens Straaler spill'de!
Og da ved Aften silde
Nattergalen slog sin klare Trilde,
vandred vi i Skoven ind og
nyssedes saa sødt —
Thilde og mig og mig og Thilde!

Hvor blev Du af, Mathilde?
Da jeg i min lille, milde Dilde
vaagned op, saa laa jeg paa en
Grøftekant og frøs —
Jøs, Kors, hvor var jeg lilde!
Fy, hjerteløse Thilde!
Nu forstod jeg først, hvad Du
bestilte,
ikke Spor af Vestefoer og ingen
Slagtersvend —
og heller ikke Spor af Thilde!

I mit Bryst jeg bær' dit skønne
Bill'de,
men saafremt paa denne Jord
jeg møder dig igen,
da skal det gaa dig ilde!
O, vogt dig, vogt dig, Thilde!
lumskelige Listekrokodilde!
Og din onde Slagtersvend, som
tog mit Vestefoer —
han skal paa Vridseløselilde!

Johannes Dam.

DIREKTØR JULIUS SCHIØTT

I Vinteren 1898 henvendte et Par af mine Venner i Journalistverdenen sig til mig for at opfordre mig til at søge Stillingen som Musikdirigent i Zoologisk Have. Jeg afslog først at være Ansøger, hovedsagelig fordi jeg havde nok at gøre, men mine Venner havde nu sat sig for, at jeg *skulde* være Musikdirigent i Zoologisk Have, og de mente, at hvis man kunde tilbyde mig Stillingen, uden at jeg var Ansøger, saa kunde jeg da umulig afslaa. En saa fordringsfuld Tanke var mig ganske fjern, og jeg blev meget forundret, da mine Venner kom igen med Tilbudet i denne Form.

Havens Direktion og Bestyrelse, Formanden, Etatsraad *Næser* og Direktør *Hofman-Bang*, vilde se bort fra de mange Ansøgere og blankt engagere mig. Det blev lagt i min Haand at sammensætte et smukt Strygeorkester, uden at Haven vilde blande sig i faglige eller kunstneriske Spørgsmaal. Man vilde i et og alt give mig frie Hænder.

Jeg modtog da Engagementet som Musikdirigent i Zoologisk Have fra Sommeren 1899 at regne, og af mine 30 Aar derude blev de 26 under Direktørerne *Hofman-Bang*, *Julius Schiøtt* og *Waldemar Dreyer* et skønt Paradis.

Kun en Saison forundtes det mig at samarbejde med den venne-sæle og forstaaende *Hofman-Bang*, som ganske uventet afgik ved Døden først paa Vinteren 1899.

— — —

Der blev slet ikke Tale om nogen Konkurrence til den ledige Direktør-Stilling i Zoologisk Have. I samme Øjeblik Navnet *Julius Schiøtt* var kommet frem for Offentligheden, blev han enstemmig valgt af Publikum og Pressen. Valget var saaledes let for Havens Bestyrelse og Formand, der jo heller ikke nærrede mindste Tanke om at gaa imod den offentlige Mening og Publikums Ønske. —

Julius Schiøtt var gnistrende begavet — aldrig var han i Hvile. Ideerne snurrede i hans Hjerne, og han var bestandig optaget af at udøve gode Gerninger over for Mennesker og Dyr. Han var renlivet Altruist og nærrede samme Kærlighed til tobenede og firbenede Væsenner som til alt Liv paa Jord.

Der var aabent Hus i Direktørboligen for Mennesker og Dyr. Naar Jul. S. spiste til Middag, sad Smaa-Aber paa hans Skuldre, medens et Par Kæmpehunde stod ved hans Side og skubbede ham kælent under Albuerne for at minde om deres Nærværelse, hvilket dog var ganske overflødigt, for han stak altid den lækreste Bid til sine kære Dyr. —

— — —

Det er en komplet Misforstaaelse, at udprægede Dyrevenner rummer mindre Kærlighed til Børn og favoriserer Dyrene paa Børnenes Bekostning. I et Hjem, hvor man blot holder en Huskat, er det fornøjeligt at se Børnenes Omhu for denne — se dem lægge Mis til Rette med Hovedpude og Tæppe og høre deres Barnelatter, naar de synes, Missen ligner Onkel Peter, som den ligger dér og »snorker« — spinner — af Velvære. I alle Forældres Øjne bliver Børn kun dobbelt indtagende, netop ved et Barns Godhed og Interesse for vore Medskabninger, Dyrene.

Hos en Familie med fire Børn overværede jeg nylig en »Forestilling«, som ingen Cirkus kan vise Magen til. Familiens Hund, Kat og Papegøje spillede bogstavelig »Fodbold« paa Stuegulvet. En lille Bold af Gummi blev af Dyrene sendt ud i Værelset, og straks var de alle tre efter den for at give Bolden en anden Retning. Ofte laa Papegøje, Hund og Kat filtret ind i hinanden som en Klump, af Iver for at blive den sejrende Part, men saa godt som altid lykkedes det Papegøjen at bore sit Næb ind i »Klumpen« og faa Tag i Bolden, som straks blev »sparket« hen ad Gulvet paa ny for atter at blive forfulgt af Dyrene, der, ganske afgjort, morede sig mindst lige saa kosteligt som Tilskuerne.

I et Hjørne af Stuen stod en Hundekurv, hvor alle tre Dyr tilbragte Natten. Familien havde forsøgt at give Hund og Kat hver sin Kurv og at lukke Poppedreng inde i sit Bur, men Dyrene protesterede saa kraftigt, at man — for selv at faa Nattero — maatte lade dem vælge Soveplads efter eget Ønske, og det blev den ene Kurv, hvor Hund og Kat sov, mens Papegøjen sad paa »Sengekanten« af Kurven som en Skildvagt.

— — —

Julius Schiøtt ejede et Papegøjeapar, der kunde aflevere en Latterarie som Duet, saa man var ved selv at faa Latterkrampe af at høre det. Denne store Dyreven var ingen Undtagelse, naar han elskede sine Børn og samtidig var opfyldt af Kærlighed til ethvert Barn paa Jord.

Den første Børnehjælpsdag.

En Barnekind skal være rund
og rød og hvid, og Smil om Mund
skal vise os uskyldig Barneglæde —
og Barnetaarer, som vi ser,
skal komme af, at Barnet ler
og jubler, saa vi selv af Fryd maa græde.

Julius Schiøtt var Medskaber af *Børnehjælpsdagen*. Han var ved at slide sig op for at skaffe Hjælp til Børnene, og paa selve »Dagen« var han i saa stærk Aktivitet, at det blev Midnat, før han huggede det første Stykke Smørrebrød i sig. D'Angleterres Direktion serverede det gratis for os i et af Hotellets Værelser ud til Hovedvagtsgade. Jul. S. skød den lækreste Anretning hen til mig, der heller ikke havde smagt Mad hele Dagen. »Klem nu paa og spis væk!« sagde han, men vi var begge saa medtagne og oversultne, at Maden ikke havde nogen Tilløkkelse for os.

Julius Schiøtt havde været her og der og alle Vegne, medens jeg var fastlænket til en stor aaben Ladvogn, forspændt med to rolige og fromme Bryggerheste, som trak mig rundt i hele Byen. Det var, som om de to prægtige Heste opfattede, at de arbejdede med til et smukt Formaal. Ikke et Øjeblik blev de utaalmodige og rykkede Vognen uventet frem. Hestene opførte sig lige saa mønsterværdigt som alle i København paa denne den første Børnehjælpsdag.

Rednings-Falck, som den Gang endnu ikke var begyndt paa sit nu berømte Redningskorps, paatog sig Overledelsen af Køretøjet, og hans Energi og Udholdenhed var næsten fantastisk, ligesom han var en Mester i at vække Folks Opmærksomhed for sin rullende Kunstanstalt, der kun havde Himlen som Tag.

Jeg sad ved et Klaver, der var anbragt op ad Kuskesædet. Vognens Bund var »Tribune«, hvor alle mulige Kunstnere skiftedes til at optræde, synge, tale og skovle Penge ind. Dagen blev en Succes uden Lige. Himlen selv skænkede Sol og Varme. Alle Mennesker opførte sig som glade Børn. Ingen behøvede at »rasle« for at skaffe Penge ind — de blev bogstavelig kastet ud fra Restauranter, Vinduer og Bal-

koner, uden at blot en Enøre gik i forkerte Lommer. Alt »Pøbel« syntes at have forladt Byen. København var som et Børnenes Paradis. Jeg har siden medvirket ved samtlige Børnehjælpsdage, som heldigvis alle er lykkedes, men den første »Dags« vidunderlige Stemning og jomfruelige Charme — hvor intet endnu var sat i »System« — kunde ikke senere gentages.

— — —

Julius Schiøtt ønskede — som ogsaa Direktør Dreyer, hans gode Ven og Afløser — at jeg daglig kom til en Kop Kaffe i Direktørboligen.

Samtalen omhandlede altid, hvad der var muligt at finde paa til Gavn for Zoologisk Have. Selvfølgelig maatte Direktørernes Ideer altid være de største og mest afgørende for Haven, eftersom det oftest var Spørgsmaal om Indkøb af kostbare Dyr.

Men heller ikke den musikalske Underholdning blev glemt, og jeg havde ofte den Glæde, at mine smaa Indfald med ekstra Musikarrangement, Beneficer o. lign. vakte Julius Schiøtts Bifald, lydhør, som han var, for alt, hvad der havde Udsigt til at finde Sangbund hos Publikum og var til Gavn for Haven.

Hvad der navnlig prægede Julius Schiøtt var hans sjældne, personlige Ævne til at sprede Fest og Glans over Zoologisk Have. Denne indtagende Direktør, der ikke selv brød sig videre om Musik, indsaa øjeblikkelig den gode Musiks Betydning som et nødvendigt Led i hans Maal: at bringe Haven i Folkegunst og gøre den populær. Han lagde straks Havens Koncerter om fra Eftermiddag til Aften. Overalt, hvor der spilles, forsvinder Publikum jo, naar Musiken holder op, men — takket være Julius Schiøtt — bød Haven sit Publikum ufor-glemmelige Sommeraftener med Musik ofte til Kl. 11, ja, naar Stemningen hos Tilhørerne krævede det, lod han Koncerten fortsætte til Midnat. —

Vidt berømt var denne opfindsomme Direktørs store Sensationer: Indierkaravaner o. s. v., og jeg skal her forsøge at skildre et af hans mangfoldige bedaarende festlige Indfald.

Ved en af de tilbagevendende aarlige Foraarsfester, Julius S. — uhyre klogt — indførte i Zoologisk Have ved sin Tiltræden som Direktør, sprang han op paa en Stol og meddelte Gæsterne — hele Pressen med Damer og mange andre Indbudte — at man ikke maatte sørge for Vogn efter Middagen, da denne Side af Sagen var i Orden.

Hvad havde han nu for? spurgte man. Var der ingen Grænse for denne Direktørs Opfindsomhed og store Fortryllelse? De ellers saa

frygtede Festtaler blev paa Julius Schiøtts Læber til en herlig Oplevelse, der bjergtog Tilhørerne, og han kunde ikke holde saa mange Taler, uden at man jo ønskede, han vilde tale paa ny.

Da Selskabet brød op ved 1-Tiden om Natten, holdt en Snes gule Flytte-Omnibusser udenfor paa Roskildevejen. Bagdørene var fjernede, saa man havde et Kik ind i hver Vogn, der var indrettet som en lille Café med Lampetter paa »Væggene« — smaa Borde med snehvide Duge og 4—8 Stole, alt efter Vognens Størrelse. Paa Bordene stod Whisky og Sodavand, flere Slags Vine, Kaffe, Likører, og alt hvad en første Klasses Café kan servere heraf.

Omnibusserne blev fyldte, og nu begyndte Jordens originaleste og mest uforglemmelige Køretur igennem Byens Gader til Passagerernes Bopæl, men dette var værre end en Brandstorm paa Havet.

Den mindste toppede Brosten fik Glas, Kopper og Flasker til at danse hen ad Bordene, skønt Hestene gik i den langsomste Skridtgang. Hele Ideen var vanvittig, men ustyrlig morsom. Hver Omnibus syntes omdannet til en Raket-Vogn, der afgav rene Eksplosioner af Latter og Hvin, navnlig naar Damerne forsøgte at frelse deres Kjoler fra de skvulpende Vinglas og Kaffekopper.

Det meste af Natten forløb med at bringe hver enkelt Gæst til hans Adresse, som det kostede uhyre muntert Besvær at meddele Kusk og »Tjener«. Den sidste maatte ustandselig springe ned fra Bukken og traske bag efter Vognen, medens han udbad sig Adresser paa, hvor Gæsterne skulde sættes af, hvilket ikke var let for ham at forstaa under den stormende Munterhed fra Vognens himmelhenrykte, glade Passagerer.

Det er uforklarligt, at ikke Politiet kom til og indbød hele Kørtøgen til gratis Nattelogi paa Stationen.

— — —

Herlige Julius Schiøtt. Du var Festen, Glæden og Humøret. Du var den sande Ven af Mennesker og Dyr, og Du var den ideale Direktør for Zoologisk Have.

DYRENES HYLDEST

JULIUS SCHIØTT var en barnlig Spasmager, som de fleste geniale Mennesker, men der laa altid en køn Tanke bag enhver Spøg, som han fandt paa.

Formanden for »Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark«, Etatsraad *Lembcke*, blev fejret paa »Den kgl. Skydebane« i Anledning af et større Jubilæum.

Alle Dyrevenner vilde deltage i Festen, og de 300 Kuverter blev derfor revet bort i Løbet af Øjeblikke.

Klokken 12 om Middagen søger Julius S. mig op og siger:

— Du skal med i Aften til *Lembckes* Fest.

— Nej, det skal jeg ikke — jeg har ikke tegnet mig og desuden er jo alt »udsolgt«.

— Ja, det er netop det morsomme — saa kommer du alligevel, og jeg skal nok faa dig med til Bords.

Julius S. lo ved Tanken om sit Paafund og fortsatte:

— Saa skriver du en lille Vise — der er vel nok en Snes Stykker i Forvejen — men sikken en Spas, hvis din Vise blev saa amatøragtig saa den morede af den Grund. Naa, jeg henter Visen Kl. 2, saa har du et Par Timer til at arbejde i. Farvel, kære Ven! udbrød Julius S. — klappede mig paa Skulderen og løb — altid i fuld Damp og Travlhed.

Det var mig umuligt at begribe Julius S.s Hensigt, men dette vidunderlige Menneske bjergtog alle, og jeg lystrede mekanisk.

Kl. 2 hentede Julius S. mit Rimeri — bragte selv Manuskriptet til Trykkeriet — og Kl. 6 mødtes vi til den store vellykkede Fest for Etatsraad *Lembcke*.

Der var et Hav af fortræffelige Viser og Sange, og nu kom Turen

til mine smaa Vers, som vakte vild Jubel — undskyld! det er sandt, og nu søgte Julius S. mig op:

— Det var det jeg antog vilde ske — at du nok faldt over en lille Tanke, som du var alene om, og saa skal alle vide *hvilken* Musikmand vi har ude hos os i Haven. Han morede sig som et Barn over sit lille Paafund, og jeg var dybt rørt over, at min fortryllende Direktør og Ven kun havde det Formaal at glæde sine Medmennesker.

Her følger da mine smaa Vers, der lige fuldt kunde være skrevet til *Julius Schiött, Waldemar Dreyer og Hofman Bang* som til

LEMBCKE

Den 20. Januar 1903.

Dyrenes Hyldest.

Hans sjældne varme Hjerte slog bestandigvæk i Takt
for en Høg, for en Gøg, for et gammelt stakkels Øg,
og vilde Dyr, som jeg har kendt, hans Kærlighed har smagt:
Bingobang — store Chang — afrikansk Orangutang.

At være fanget Perlehøne, Løve eller Bjørn,
kære Børn, være Ørn eller gammel Vaskebjørn
er Nutildags et Liv i Fred, for han staar Vagt ved Dør'n,
for en Ørn, for en Bjørn — er der, før'n du naa'r at rør'en.

Hans Navn er kendt og elsket i det dybe Junglekrat —
Mødet sat — sorte Nat — mens en væver Tigerkat
fortæller om den Mand i Nord, som er den bedste Skat:
Junglekrat — løft din Hat — bedste Skat, som Dyr har ha't.

To Drosler sad paa Bøgekvisst og sang en lille Sang
Dagen lang — saa det klang — lille Trille-Droslesang:
Le-lé-le-lé — lemb-lemb-cke-cke — en herlig Lembckesang,
Triller klang — Drosler sang — *Lembckes* Navn i Dannevang.

Hver Hest og Ko, hver lille Hund og Kat og Lam og Faar
Triller slaar — Lam og Faar — li'som de nu bedst formaar,
en Takkesang til Lembcke for de mange gode Aar.
Vi ham spaar mange Aar blandt de smaa, som han forstaar.

Vov vov, miav miav, buh buh, øf øf, kra kra, kvi virevit,
vov vov miav, buh buh øf, kra kra kvirevirevit —
betyder: Leve den, som alt for Dyrene har stridt —
Livet sit — har han slidt. — Leve *Lembcke!*

Kvirevit.

DIREKTØR WALDEMAR DREYER

DET forlød, at Direktør Julius Schiøtt selv havde udpeget og ønsket som sin Efterfølger Vennen *Waldemar Dreyer*. Hvis Bestyrelsen har taget Hensyn til dette Ønske, saa har Valget været let. Der kunde næppe vælges en bedre Mand end Direktør Dreyer — Distriktslæge, Forfatter og berømt Oversætter af videnskabelige Værker om Mennesker og Dyr. Antagelig var han den af Havens Direktører, der havde størst zoologisk Indsigt og Viden, hvilket i utallige Tilfælde kom Havens »Beboere« — ca. 2000 Dyr — til Gode.

Waldemar Dreyer var saa prægtig jævn og ligetil, bundredelig i Sind og Skind og usnobbet til en Grad, som grænsede til det ubehøvede, uden at han nogen Sinde tilsigtede at være det, men, tværtimod: hans Ligefremhed var et smukt Bevis paa hans Sjæls Ærlighed deri, at han talte lige jævnt og uslebent til alle Mennesker uden Persons Anseelse.

Jeg anfører et Par Eksempler, der er karakteristiske for et helstøbt Mandfolk, som Direktør Dreyer var.

En Gang skulde en Forening af forhenværende Militære — ca. 300 Medlemmer — fejre en Mindedag med Fællesspisning i Zoologisk Haves Restauration. Medens nu Medlemmerne var civilklædte, mødte en Stab af fungerende Generaler og andre højtstaaende Officerer i fuld Militær-Gallauniform.

Jeg havde lovet personlig at spille Flygel til Sangene m. m. ved Middagen, og af den Grund gik jeg hen imod Indgangen for at træffe nærmere Aftale med Festens Ledere.

Medlemmerne stormede ind — forbi Billetricen uden at løse Billet eller paa anden Maade at legitimere sig. Hun ringer derfor til Direk-

tør Dreyer og spørger sig for, men heller ikke han var klar over Situationen.

Jeg stod et Par Skridt fra de omtalte Officerer, da jeg ser Direktør Dreyer i hurtig Gang, med Knortekæp, Hatten i Nakken og Pibe i Mundvigen, styre lige løs paa de stolte Uniformer.

— Hvorledes er denne Hær kommen ind i Haven? spurgte Direktør Dreyer med Tordenrøst.

En General gjorde stram Honnør og svarede:

— Direktøren, maaske — om vi har den Ære?

— Ja, det er Dreyer! udbrød Direktøren formløst og jovialt.

Jeg maatte skynde mig til Orkestret. Foreningens Medlemmer var opstillet og skulde defilere til Kong Christian den 9.s Honnørmarch fra Udsigtstaarnet over Musikpladsen — forbi Orkestrets Musikere, for hvem de alle rettede sig og tog Hatten af — og under denne March skulde »Hæren« besætte Restaurationen, i Stedet for ad den kedelige Bagvej paa Roskildevejen.

Af en eller anden Grund var dette uskyldige Arrangement ikke blevet officielt.

— — —

Ved et Aarsskifte var Kongen og Dronningen paa Besøg i Haven, og Direktør Dreyer foreviste alle sine kære Dyr for Majestæterne.

Besøget er endt. Kongen rækker Haanden til Direktøren og siger:

— Tak for i Dag — Farvel Hr. Direktør Dreyer.

— Farvel! lyder det med Dreyers hjertelige klangfulde Mandstemme.

Kongen bliver staaende og der er et Øjeblikks Tavshed. Saa ser Kongen paa Direktøren.

— Man skulde vel egentlig ønske glædelig Nytaar, Deres Majestæt! udbrød Direktør Dreyer.

— Ja, det skulde man vel, kom det fra den smilende Majestæt, Havens høje Protektor, der syntes at more sig over Direktør Dreyers ærlige Formløshed.

— — —

Større Dyrevenner end Schjøtt og Dreyer traf jeg ikke paa. Den sidste besad dertil et Mod uden Lige. Direktør Dreyer var ofte i Livsfare, og det er ubegribeligt, at han slap saa nogenlunde helskindet fra sin store Dristighed. Han mente at kunne snakke sig til Rette med ethvert Dyr og han havde sat sig for, at han en Dag vilde gaa ind til Havens Kæmpeelefant, der end ikke tillod sin Oppasser at komme indenfor Burets Tremmer.

Direktør Dreyer fyldte nu en Kurv med Gulerødder og andre Lækkerier for en Tykhudsgourmand som en Elefant, og med sit Liv som Indsats gik han ind til Kæmpedyret, der, heldigvis lod sig dupere af denne nye Situation og ikke angreb Direktøren, hvad tyve Dyrepassere ikke kunde have forhindret, saa lidt som man kendte noget Middel til Redning, hvis Elefanten var kommet Direktør Dreyer i Møde som Fjende.

Et Sekund stod David og Goliath og betragtede hinanden, alt mens Direktør Dreyer lod sin kraftfulde Røst lyde: »Kom nu her, dit store Fjols, sagde han, og gik saa lige ind i Snablen paa Elefanten og bød den en Gulerod, som den naadigst modtog. Der var *tilsyneladende* sluttet Kontakt imellem de to. Direktøren vedblev at byde, og Tykhuden tog for sig af Retterne, men Dreyer havde ikke Øje for at Elefanten langsomt forandrede Stilling over for ham.

Pludselig raabte de nærværende Dyrepassere: Flygt, flygt!

Det var i sidste Øjeblik. Elefanten havde umærkeligt og snedigt trængt Direktør Dreyer hen imod Væggen hvor han skulde mases som en Flue til Tak for Mad. Til alt Held var der kun et Skridt til de brede Jerntremmer, og ved en Kraftanstrengelse slap Direktøren igennem før Elefantens Beregning var lykkedes. Nu blev Begyndelsen af Trykket imellem Væg og Elefant ikke kraftigere end at Direktør Dreyer, der havde ualmindelig fysisk Styrke, ved at løsrive sig kom over sit livsfarlige Besøg hos Kæmpedyret, med nogle knækkede Ribben.

Den Slags smaa Uheld regnede Direktør Dreyer ikke for noget som helst.

En ung Løve, saa stor som en grand danois, der trængte til ekstra Pleje, tog Dreyer hjem i Direktørboligen hvor den opholdt sig i Maa-neder — sov foran Direktørens Seng og opførte sig helt som det var sig Dyrenes Konge værdigt.

En Dag, jeg sad hos Direktør Dreyer, gik Døren op og Løven traadte ind. Den saa' uvenligt paa mig og knurrede. Jeg dirrede af Angst, men Direktør Dreyer trak Løven ind til sig og sagde beroligende: De behøver ikke at være bange, men nu skal jeg kalde paa min Kone: *Clinny!* raabte han, og i samme Øjeblik Fruen viste sig i Stuen forlod Løven Direktøren for at være hos Fru Dreyer.

— Min Kone passer og plejer Løven, sagde Direktør Dreyer og fortsatte: det har jeg ikke Tid til — og nu har Dyret truffet sit Valg. Min Kone er blevet Nummer ét og jeg Nummer to — andre Væsner eksisterer ikke for Løven, og saaledes vil det blive saa længe den

lever — over for min Kone og mig kunde Vilddyret aldrig vaagne hos ham, var Direktørens Ord idet han rejste sig og gik hen og klappede Løven, som, stadig knurrende, vendte sit Blik imod mig, der kun havde én Tanke: at komme ud.

Min Pause var forbi. Direktør Dreyer fulgte mig til Dørs, og jeg tog det Løfte af ham, at Løven ikke maatte komme ind i Stuen under mine Besøg i Direktørboligen. Den elskværdige Direktør lo saa det rungede og gav mig Løftet, som jeg vidste var klippefast og altid til at stole paa.

— — —

Medens Julius Schiøtts Direktorat kun varede en halv Snes Aar, kunde Publikum, Funktionærer og alle Dyrene glæde sig over Direktør Dreyers Ledelse af Zoologisk Have i 15 Aar.

Jeg havde nu tilbragt 26 lykkelige Sæsoner i den kære gamle Have under lige forstaaende, menneskelige Direktører — Personligheder med samme Aand og Intelligens, som sætter Skæl imellem godt og daarligt Selskab.

I de mange Aar virkede jeg under tre Direktører, der i Hovedtrækkene var éns, saa sikkert som at Gentlemen evig er Gentlemen. — Forunderligt var det, at de nævnte Direktører manglede Sans for Musik, men netop dette fremhævede deres fine Forstaaelse af de Mennesker, der elskede denne Kunstnydelse. Med Fryd erfarede jeg, at Direktør Dreyer havde imødegaaet nogle Aktionærer, der vilde Musiken til Livs, med de Ord: Hvis Zoologisk Have overhovedet skal byde paa Musik, saa skal den være af en Standard som Haven kan forsvare af Hensyn til sin egen Værdighed — ellers bør vi undvære hele Musiken.

Den i disse sande Ord udtrykte Tankegang, som jo ogsaa var Julius Schiøtt's, dannede Grundlaget for 26 lykkelige Aar af min 30-aarige Virksomhed som Musikdirigent i Zoologisk Have.

PELSEN

JEG er til Middag, som saa ofte før, hos Jordens herligste Vært og Værtinde, kgl. Hof-Buntmager *Oscar Bang* og Hustru, den alsidigt begavede og kunstnerisk interesserede Fru *Sophy Bang*, der baade spillede, komponerede, digtede, malede og tillige var et udpræget Sprogtalent.

Fruens mange, sjældne Evner forlenede hende med den sande, smukke Beskedenhed og dybe Forstaaelse af, hvor haabløs lang Vej, der var til Kunstens Tinde, hvad ubegavede Mennesker ikke har Fnug af Mistanke om, men tror at kunne være blevet Kunstner lige saa fuldt som Urtekræmmer, eller noget andet, hvis man bare havde gidet og villet.

Fru *Sophy* lod sig ikke blænde af sine »Smaatalenter« — som hun udtrykte sig — men vidste nøjagtig, at hendes Begavelse kun hjalp hende til at være en selvstændig, ærlig Beundrer af al god Kunst.

Ulykkeligvis var denne prægtige Kvinde nu af saa svageligt Helbred, at hun end ikke havde Kræfter til at gribe om et Klavers Tangenter, skønt hun for faa Aar siden var meget habil, ogsaa paa dette Omraade. Det var som om hendes Energi og Villiestyrke tog til, samtidig med at hendes legemlige Kraft hendøde og ebbede ud. Den stakels Fru *Sophy* havde ikke en Times Fred for Sygdom, hvad enten hun var sengeliggende i sit Hjem, paa Hospital eller Klinik, men altid var hun smilende elskelig og havde et muntert Ord paa Læben til sine daglige Omgivelser, som til Venner og Bekendte, der besøgte hende.

Under hendes sidste Sygeleje, som ingen Lindring, men kun Døden befriede hende for, præsterede Fru *Sophy* en Heltgerning. Hendes

Mands Forretning — *A. C. Bang* paa Østergade — stod over for at skulle fejre 100 Aars Jubilæum, og intet var mere naturligt, end at den musikalske Hustru ønskede at komponere Festmarchen i Dagens Anledning, men hvor skulde hun faa Kræfterne fra?

Til det yderste forpint og afkræftet laa nu Fru Sophy paa sit Sygeleje med Nodepapir og Blyant — komponerede og nedskrev, korrekt og uden Fejl, *Oscar March*, som blev spillet ved Jubilæumsfesten paa Skydebanen. Samtidig spillede jeg Marchen pr. Telefonledning fra mit Klaver til Fruens Sygeværrelse, hvor *hun* »fejrede« det sjældne Jubilæum med Lægen, Professor, Dr. med. *Carl Sonne*, ved sin Side.

Det siger sig selv, at Fru Sophys komplette Mangel paa Kræfter i Forening med hendes store Lidelser, kun tillod hende at komponere og nedskrive *Oscar March* i smaa Partier ad Gangen, som hun saa lod overbringe til mig til Renskrivning. Ofte modtog jeg kun to-tre Takter paa et Stykke blyantbeskrevet Nodepapir, som altid var omhyggeligt numereret. Det hændte, at Fru Sophy tilføjede med rystende Haand: »*Jeg kan ikke mere — jeg naar vist ikke mit Maal!*«

Jo, Fru Sophy naaede Maalet. Det var en Glædens Dag, da jeg modtog Musikstykkets sidste Takter. Jeg havde nu kun at renskrive de tilsendte Stumper af den dødssyge Frues Nodepapir, som det var mig en særlig Glæde at samle til et Hele i Renskrift, ikke mindst fordi den omhyggelige Fru Sophy havde udført et fint Manuskript, selv om det var leveret i mange smaa Stumper og Stykker. Ikke et Tegn, ikke en Pause eller en Prik var glemt — alt var korrekt og fejlfrit, og mit Arbejde indskrænkede sig derfor til slet og ret Afskrivning.

— — —

Skønne Stunder tilbragte jeg i dette Hjem — muntre Aftener med større Selskabelighed, men ingen Stund var hyggeligere, end naar Fru Sophy, *Oscar Bang* og den uundværlige Læge var mine eneste Tilhørere. Jeg kunde da finde paa at møde med et trykt Musikprogram, som jeg uddelte i tre Eksemplarer og var ene om at udføre paa Flygelet, som Fru Sophy ellers kun havde Glæde af at se paa.

Jeg aftrykker her et Program fra en saadan intim »Koncert« med tre Tilhørere og mig som Koncertgiver.

MUSIK PROGRAM

28. Marts 1916.

ORDRUPVEJ 149, CHARLOTTENLUND

Kl. 8,15 præcis.

1. *Kong Christian den Niende's Honnørmarsch* *H. C. Lumbye.*
3. *Sonate for Klaver, Opus 78. Adagio-Allegretto-Allegro* *Beethoven.*
3. *Lykkelige Jim! Tragikomisk Sang* *Olfert J.*
- 4 *Løberen. Fransk Klaverstykke* *Godard.*

»'s kommt ein Vogel geflogen«.

Gammel Folkevis.

Kunstnerisk humoristisk behandlet af Domorganist Siegf. Ochs.

- a) *Den gamle Folkevis.*
- b) *Tænkt komponeret af* *Haydn.*
- c) — — — *Bach.*
- d) — — — *Mozart.*
- e) — — — *Verdi.*
- f) — — — *Beethoven.*
- g) — — — . . . *Johan Strass.*
- h) — — — *Gounod.*
- i) — — — *som Militærmarsch.*
- k) — — — *af... Mendelsohn.*
- l) — — — *Chopin.*
- m) — — — *Wagner.*

10 Minutters Pause.

6. a) *Mathilde Marsch.* b) *Tre Kongermødet, Marsch* *Olfert J.*
7. *Serenade af »Molboerne« (»Jeg elsker Dig! —«)* —
8. *Grande Vals. As-Dur* *Chopin.*
9. *Maleren synger. Tekst og Musik af* *Olfert J.*
10. *Foraarstemning* *Neupert.*
11. *Sankt Hans Vals* *Sophy Bang.*
12. *Champagne Galop* *H. C. Lumbye.*

Koncerten slutter Kl. 9,45.

Efter Koncerten maatte jeg ofte fortælle Episoder fra mit bevægede og brogede Liv, som i høj Grad interesserede mit eksklusive Publikum.

En Aften var jeg dog mindre oplagt hertil. Jeg havde nemlig besluttet, at ville drøfte Pelsværk med den store Ekspert i Buntmagerfaget, selve Værten Oscar Bang, og jeg spurgte ham derfor hvad Magen til min egen gamle Pels vilde koste saafremt jeg bestilte mig en ny.

Pelsen blev hentet ind og underkastet det kyndigste Eftersyn.

— For det første trænger De ikke til nogen ny Pels, udtalte Oscar Bang, og for det andet vil det jo nok løbe op til en halv Snes Tusind Kroner hvis jeg skal skaffe Dem Mage til Skindart. Hvad har De selv givet for den? spurgte han.

— 250 Kroner for ca. 25 Aar siden! svarede jeg.

— Det var ret billigt, selv om Prisen da har været omkring det normale. Sagen er, at den Gang kunde vi alle faa nok af dette Skind. Nu lader det sig maaske gøre ved at sende Agent og Tolk til Sibirien for at opsøge Skindet, hvis det overhovedet kan fremskaffes, hvad jeg ikke kan garantere for! sluttede Oscar Bang.

Vi morede os over min gamle Pels' problematiske Værdi og dens Bedømmelse af en Mester i Faget, og jeg mindede om den uforlignelige Skuespiller *William Gerner*, da han, i en Revy paa »Nørrebrosteater« holdt Auktion og fremviste en Pels, idet han sang disse morsomme Linier af *Rik.*:

Denne Pels
er Mage til *Gamels* —
den er ell's
i Smag med *Wilhelm Tells'*!

Jeg kom nu til at udtale, at min Pels paa besynderlig Vis havde faaet en Slags Forbindelse med min tidligste Barnealder, som Fru Sophy og Oscar Bang jo forud havde hørt en Del om af min egen Mund.

Men herved skulde jeg ikke have rørt. Nu hang jeg paa den og maatte fortælle:

Kun én Gang gik det mig galt med mit Fløjtespil paa Beværtninger.

Der laa en dyb Kælderbeværtning paa Amagertorv, i Ejendommen mellem Østergade og Kirkestræde, nu kaldet *Wivels* Ejendom. Jeg gik derned og spurgte om jeg ikke maatte spille lidt? Jo, spil væk min Dreng! lød en Stemme, og jeg tog straks fat med »Aarhus Tappenstreg«, men i samme Øjeblik jeg begyndte gik Tappenstregen i Stykker og blev kvalt i Fødslen. Jeg følte et brutalt, haardt Greb i min

Hals, som om jeg skulde kvæles, og nu blev jeg slæbt og hevet op ad Kældertrappen og kylet ud paa Gaden i et Ælte af Sne og Is, medens et djævelsk, ondt Ansigt lige som stemplede sig ind i min Sjæl og Hjerter.

Opfyldt af navnløs Rædsel og Skræk samlede jeg mig sammen og løb tudbrøllende hjem.

— — —

En halv Sned Aar senere blev der aabnet en flot Restauration med stort Orkester i Frederiksborggade-Kvarteret. Jeg vilde gerne høre Musiken, og gik derind, men næppe havde jeg taget Plads og bestilt mig en Kop Kaffe, før jeg faar Øje paa en elegant klædt Herre, hvis Ansigt var det djævelsk onde fra Kælderbeværtningen.

— Hvem er den Herre, som alle synes at ryste for? spurgte jeg en Tjener.

— Det er Etablissementets Direktør, Hr. Mulebæk! lød Svaret kort.

Nu huskede jeg, at det var »Mulebæks Beværtning« jeg blev kylet ud af som Barn, og da jeg ikke kunde holde mit Blik fra denne Mulebæks ondskabsfulde Ansigt, havde jeg ingen Glæde af at opholde mig i hans Restauration. Jeg foretrak derfor at gaa min Vej.

— — —

Atter forløb nogle Aar, og jeg var blevet Musikleder i »Over Stalden« i Charlottenlund.

En Dag var der en ekstra Travlhed at spore: En Hr. Mulebæk havde bestilt stor Middag til 20 Personer.

Hvem kan det være? spurgte jeg Overtjeneren, idet jeg havde en Anelse om, at jeg paa ny vilde møde den uhyggelige mørke Kældermand fra Beværtningen imellem Østergade og Kirkestræde.

— Kender De ikke den nederdrægtige Ka'l, saa læg Mærke til ham, naar han kommer — hans ækle Fjæs faar De tidsnok at se! lød Svaret.

Jeg var med. Jeg skulde atter præsenteres for det ondskabsfulde Ansigt. Det var altsaa den Slags Mennesker, der kom i Forgrunden — blev Velhavere, holdt Væddeløbsheste, o. s. v. o. s. v.

— — —

Nu kom Optoget: fem elegante Landauere — i Spidsen det ondskabsfulde Ansigt forspændt med to prægtige, kostbare Graaskimler, og Kusk og Tjener paa Bukken.

Der blev gjort uhyre Stads af de 20 Herrer, og Middagen forløb i banalt Fraadseri og Champagnesøl.

— — —

Faa Aar efter var jeg ansat som Musikdirigent og Revykomponist ved »Nørrebro Teater«.

Det haardeste ved denne Bestilling gennemgik jeg hver Vinteraften efter Forestillingens Slutning. Mit Bryst kunde ikke taale Overgangen fra det overhedede, tobaksmættede Lokale til Kuldegraderne udenfor. Aften efter Aften kom jeg syg hjem og havde Febertemperatur.

Jeg talte nu med en Buntmager af mit Bekendtskab om Sagen, og han mente at en god Pels var det eneste Klædningsstykke som kunde redde mig over den kolde Natteluft. Han tog da Maal og syede mig min herlige Pels.

— — —

Saa kom da den første Aften hvor jeg skulde forlade Teatret i min nye Pels — et Klædningsstykke, jeg aldrig før havde ejet. Jeg traadte lidt nysgerrig ud i Ravnsborggade. Det frøs fire Grader, men jeg følte et hidtil ukendt Velvære, og besluttede at jeg vilde indvie min Pels med en Spaseretur til *Ranchs* Hjørne og da vende om.

Jeg naaede mit Maal, men jeg vendte ikke om. Uden at ane mere om Grunden end en Graaspurv, der vel næppe ved hvorfor den hopper over Gaden, befandt jeg mig pludselig udenfor Wivels Ejendom hvor Mulebæks Beværtning i sin Tid laa, og hvorfra jeg brutalt blev smidt ud som lille Dreng.

En Vagabond, en ussel Betler tiltaler mig.

Jeg var ved at gaa bagover og vilde ikke tro mine egne Øjne: det ondsksfulde Ansigt stod over for mig og jeg hørte en styg klangløs Stemme bede mig om »lidt til Nattelogi«.

— Hedder De ikke Mulebæk, og har De ikke boet netop her i en Kælderbeværtning for mange Aar siden? spurgte jeg.

— Jo, go'e Herre! svarede han, og vedblev at holde Haanden frem til den Almissee han ventede af mig.

— Har De ikke haft Stor-Beværtning med Orkester, Væddeløbsheste, Landauer og Graaskimler?

— Jo, go'e Herre — jeg har kendt bedre Dage! klynkede han.

Jeg evnede ikke at nyde hans Elendighed. Han var *for* ussel — en sølle Pjalt — en omvandrende Klud. Jeg havde besluttet at give ham en 25 Øre, men nu fik jeg en Slags Højhedsvanvid — han skulde have meget mere. Jeg var jo en stor Herre i ny Pels.

— De synes at ryste af Angst? spurgte jeg.

— Ja, go'e Herre — Panserne, Politiet! udbrød han.

Vi saa' begge, et Par store Betjente komme patruillerende fra Niels Hemmingsensgade med Retning imod Østergade.

Skynd Dem — stik af! udbrød jeg, og rakte ham en Sølvtokrone. Han greb den, og jeg mærkede hans Fingre i min Haand som var det Rovfugleklør, medens hans Ansigt syntes mig tusindfold mere djævelsk og onskabsfuldt end nogen Sinde. Saa løb han ned ad en Sidegade af Frygt for Betjentene, der nu krydsede min Vej og høfligt gjorde Honnør for mig med et: »God Aften Hr. Kapelmester!« da vi passerede hinanden.

Jeg følte Glæde ved Tilværelsen og slentrede tilbage ad Købmagergade, lykkelig over at mit Bryst ikke smertede i Aften — takket være Pelsen.

EPILOG

PAA denne Bogs første Sider tilhørte jeg selv Ungdommen. I springende Kapitler er jeg kommen igennem Bogen og er imidlertid blevet en gammel Spillemand.

Hvilken uventet Glæde da, at netop de Unge — en Deputation af Danmarks Spejdere — henvendte sig til mig og bad mig skrive en Spejdermarch, som man da vilde spille ved den store Jamborée i London, Sommeren 1929.

Jeg skrev Marchen, som efter Aftale indeholdt min Melodi til »Ridder Rap, Ridder Ro« i Marchens Trio.

Det fremgik af mange venlige Breve, at det var imponerende at høre 1400 Spejdere synge, fløjte og spille Spejdermarchen. Endnu havde jeg ikke selv hørt Marchen udføre, men en Søndag Morgen vækkedes jeg ved, at en Hær af Spejdere, med Orkester i Spidsen, besatte min Have, og nu drønedes »Unge Kamerater« over hele Johannevej, som hurtigt fyldtes med Tilhørere.

Denne rørende Hyldest gik mig til Hjertet. Hvorledes skulde jeg kunne gengælde saa megen Virak og Elskværdighed?

Spejdermarchen eksisterede til nu kun i et, til Menig Nr. 3796 i Spejderkorpset *Carl Holten* dediceret, Eksemplar.

Utallige Henvendelser til mig om et Eksemplar af Marchen kunde jeg desværre ikke efterkomme, da en Udgivelse — i disse Jazz-Musikens Tider — ikke havde nogen Forlæggerinteresse.

Jeg har da grebet til den Udvej her paa Bogens sidste Sider at bringe Marchen, som en Fanfare til Ungdommen, med Tak fordi jeg fik Lejlighed til at berede de danske Spejdere en lille Glæde igennem mine Noder.

UNGE KAMMERATER

Spejdermarch.

led. Begejstring *Albert Jørgensen*

Signal *marc.*

dolce *cresc.* *cantabile* *And.* *p* *molto*

The musical score is written for a chamber ensemble, likely a brass and woodwind group. It consists of eight systems of music, each with a treble and bass staff. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. Performance instructions are written above the staves, including 'led. Begejstring' (lead with spirit), 'Signal', 'marc.' (marcato), 'dolce' (softly), 'cresc.' (crescendo), 'cantabile' (in a singing style), 'And.' (Andante), and 'p' (piano). The score is in a key signature of one flat and a 2/4 time signature.

Musical score for a Trio, consisting of piano and bass staves. The score includes the following markings and sections:

- First System:** Dynamics include *Andante*, *cresc.*, and *Clap*.
- Second System:** Marked *Trio* and *cantabile*. Includes a triplet of eighth notes.
- Third System:** Dynamics include *mf* and *pp*.
- Fourth System:** Dynamics include *pp* and *ppp*.
- Fifth System:** Dynamics include *pp* and *ppp*. Includes the marking *bc poco*.
- Sixth System:** Dynamics include *pp* and *cresc.*. Includes the marking *Pedapp Rap Rudeln Ro. Ruden*.
- Seventh System:** Dynamics include *pp* and *ppp*. Includes the marking *Rap, madau Ro'*.
- Eighth System:** Dynamics include *pp* and *ppp*. Includes the marking *Col Vira Varro*.
- Ninth System:** Dynamics include *pp* and *ppp*. Includes a triplet of eighth notes and the marking *al fine*.

K R I G E N

HVEM rider det vilde Dyr,
det rasende onde, fordømte Dyr,
som har en Niddings Mod,
som træder ihjel under Fod,
en Djævlefod af det dræbende Staal,
som kun har det ene og fejge Maal
at nedtrampe Lande og By'r?
Hvem rider det vilde Dyr?

Som skabte den store Sorg,
i ringeste Hytte, i Kongeborg,
af Barnelig paa Rad,
som skabte et glødende Had,
det dybe Had af det rindende Blod.
Almægtige Skaber, Gud, Fader god,
vær naadig mod Lande og By'r!

Hvem rider det vilde Dyr?

Som skabte en Gru af Nød,
af hæslige Vunder, af blodig Død,
af Skændsel uden Ord
af Vanære for Moder Jord —
en *Djævel* mon, paa det skabede Dyr?
Nej, *Menneske* er han! fordømte Fyr,
som dræber i Lande og By'r,
som rider det vilde Dyr! —

— — — — —

Fra Jord til Himmel gaar Landenes Skrig:
Aldrig — *aldrig* mere Krig! —

INDHOLD

TEKST

	Side
Ouverture	7
Den gamle Vold	12
Min Far	16
Barneskuffelse	22
En Debut	26
En svensk Gentleman	31
Premièren	36
Marfa	40
De talende Dukker	47
W. Rantzau	59
En fin Forretning	68
Paa Redaktionen	70
Naragtig Ambition	74
Straffelov	77
Valhalla	84
Capricer	90
Holger Drachmann og Edith	97
Frederik Jensen	101
Den velfortjente 25 Øre	106
Henriques og Melbye	110
Hermann Petersen	118
Johannes Dam	123
Julius Schiøtt	138
Dyrenes Hyldest	143
Valdemar Dreyer	146
Pelsen	150
Epilog	157
Krigen	160

SANGE OG MUSIK

	Side
Malervise, Tekst af Olfert Jespersen	10
Snedkervise, Tekst af Olfert Jespersen	16
Lykk'lige Jim, Tekst af Olfert Jespersen	72
Visen om Dronning Draga, Tekst af Axel Henriques . . .	114
Jeg kan tydelig se Sverrig, Tekst af Anton Melbye	116
Lykken let kan briste, Tekst af Hermann Petersen	122
Det gamle Land, Tekst af Johannes Dam	132
Sommersang, Tekst af Johannes Dam	134
Mathilde, Tekst af Johannes Dam	136
Dyrenes Hyldest, Tekst af Olfert Jespersen	144
Spejdermarchen „Unge Kammerater“	158

Melodierne af Olfert Jespersen.
Haandskrevne af Komponisten.
